

דברי הכנסת

הישיבה החמישים-ושמונה של הכנסת השלוש-עשרה

יום שני, י' בשבט התשנ"ג (1 בפברואר 1993)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:01

תוכן העניינים

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת
הצעות סיעות הליכוד והמפד"ל להביע אי-אמון לממשלה בשל:
תפקודה של הממשלה; ממשלה בתוך ממשלה, פעולות הממשלה בתחום סדרי עדיפויות
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת
הצעות סיעות הליכוד והמפד"ל להביע אי-אמון לממשלה בשל:
תפקודה של הממשלה; ממשלה בתוך ממשלה, פעולות הממשלה בתחום סדרי עדיפויות
שאליות ותשובות
הקצאת קרקע ליד נווה-שלום
פועלי בניין
אדמות הכפר טורעאן
מצוקת דיור בשכונות מזרח-ירושלים
פיטורי מנהלת הוסטל לקשישים
סקירת שר הבינוי והשיכון על פעולות משרדו
הצעת חוק רציפות הדיון בהצעות חוק, התשנ"ג-1993
(קריאה ראשונה)

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני פותח את ישיבת הכנסת, יום שני, י' בשבט התשנ"ג, 1 בפברואר 1993.

הודעה למזכיר הכנסת.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת –

לדיון מוקדם: הצעת חוק הפוליגרף (רישוי ופיקוח), התשנ"ג–1993, מאת קבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק מימון מפלגות (תיקון – קבלת תרומות), התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת יצחק לוי; הצעת חוק תשלומי חובה (האחדת עיצומים), התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת רענן כהן; הצעת חוק למניעת אלימות במשפחה (תיקון – התעללות נפשית), התשנ"ג–1993, מאת חברת הכנסת נעמי בלומנטל; הצעת חוק האזנת סתר (תיקון – טלפון אלחוטי), התשנ"ג–1993, מאת חברי הכנסת א' דיין וא' בורג; הצעת חוק נכי רדיפות הנאצים (תיקון – השוואת זכויות), התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת דב שילנסקי; הצעת חוק פיקוח על בתי-ספר (תיקון – תחולת החוק), התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת סאלח טריף; הצעת חוק המחזה המקורי, התשנ"ג–1993, מאת חברת הכנסת נעמי בלומנטל; הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – גמלאות צה"ל), התשנ"ג–1993, מאת חברי הכנסת ד' שילנסקי וח' אורון; הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון – הגבלות דחיית שירות לתלמידי ישיבות), התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת רן כהן; הצעת חוק פרס ישראל, התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת דוד מגן; הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה, התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת בנימין טמקין; הצעת חוק הכופר (אמות מידה ופרסום), התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת גונן שגב. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה למזכיר הכנסת.

הצעות סיעות הליכוד והמפד"ל להביע אי-אמון לממשלה בשל:

תפקודה של הממשלה; ממשלה בתוך ממשלה, פעולות הממשלה בתחום סדרי עדיפויות

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף ראשון בסדר-היום שלנו, הצעות סיעות הליכוד והמפד"ל להביע אי-אמון לממשלה בשל: 1. תפקודה של הממשלה – הצעת סיעת הליכוד; 2. ממשלה בתוך ממשלה, פעולות הממשלה בתחום סדרי עדיפויות – הצעת סיעת המפד"ל.

רשות הדיבור לראשון המנמקים, חבר הכנסת רוני מילוא.

רוני מילוא (הליכוד):

בשם הליכוד.

היו"ר ש' וייס:

בשם הליכוד. יש להניח שהציבור יודע.

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מילוא גם ידגים לנו, איך אפשר בעשר דקות לומר הכול.

רוני מילוא (הליכוד):

אשתדל.

היו"ר ש' וייס:

תעשה מאמץ עליון. בבקשה.

רוני מילוא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מחזיק בידי את עיתון "דבר" – ביטאון הממשלה או מפלגת השלטון – – –

אורי אור (העבודה):

יש חבר בממשלה שלא יסכים אתך.

קריאות:

— — —

היו"ר ש' וייס:

כן, בבקשה.

רוני מילוא (הליכוד):

חמישה מאמרים יש בעמוד האדיטוריאלי, בעמוד המאמרים של העיתון – – –

משה קצב (הליכוד):

יש שני עיתונים רשמיים במדינה; רשומות ו"דבר".

רוני מילוא (הליכוד):

אני קורא כאן חמישה מתוך חמישה מאמרים. האחד תוקף את בג"ץ בעניין המגורשים, ואני לא אתייחס אליו, אבל מאמר אחד אומר: זה הזמן למחווה; קיצור משך ההרחקה למספר חודשים מצומצם יועיל ליחסי ישראל עם ממשל קלינטון, יביא לחידוש תהליך השלום ולשיפור תדמיתנו בעולם הרחב. זה אשר לגירוש.

אשר לביקור הגברת דיין בתוניס, חברת הכנסת יעל דיין, אומר טדי פרויס במאמר בעמוד האדיטוריאלי: רק בתוקף שריון לנשים יושבת יעל דיין על ספסל שעליו ישב שנים רבות אביה, אולם זכות הישיבה אינה עושה אותה לממשיכת דרכו. ובמאמר יש התקפה על פגישתה עם ערפאת.

יעל דיין (העבודה):

רוני מילוא (הליכוד):

יש מאמר נוסף באותו עמוד: "חבל לא שלשלו לו". והמאמר הזה מדבר על זה שחבל מאוד שבית-המשפט העליון, בשבתו כבג"ץ, לא שלשל חבל לראש הממשלה כדי שיוכל לרדת מהעץ שעלה עליו.

המאמר החמישי והאחרון, כותרתו: "נבחרת החלומות מפשלת". כאן יש פירוט על אנשי מרצ, שמנסים להכשיל את חבריהם על המגרש ומחוצה לו, ממעטים לדבר ביניהם, ומובילים את המפלגה מטעות אחת לטעות גדולה ממנה.

הכותרת של הצעת האי-אמון שלנו, באשר לקלקולי הממשלה, יכולה היום פשוט להסתמך על האמור בעמוד האדיטוריאלי של "דבר", אבל זה לא מספיק. חברי הממשלה הזאת מקבלים החלטות כאילו הם אריות, ומתקפלים אחר כך כשפנים. נשף המסכות הבלתי-פוסק של הממשלה הזאת – –

היו"ר ש' וייס:

סליחה, זה לא מקובל.

רוני מילוא (הליכוד):

– מאז הקמתה הגיע לשיאו כאשר במשאל אנונימי שעשתה הטלוויזיה הישראלית הצביעה הממשלה נגד עצמה. זה קרה בפעם הראשונה בהיסטוריה של מדינת ישראל, שממשלה הצביעה, במשאל אנונימי, נגד עצמה על החלטה שהיא קיבלה בהצבעה גלויה. כל זה באשר לגירוש פעילי ה"חמאס".

הדיבורים היום על פשרות בעניין המגורשים, על החזרת חלקם על-ידי ועדות ערר, הדיבורים על השבתם אחד אחד ובאין רואה – כל אלה מוכיחים שוב ושוב, כי הממשלה הזאת, אשר קיבלה את ההחלטה על הגירוש כאילו היה זה אריה שואג, הפכה גם בעניין הזה לקובץ של שפנים. השמועות מספרות, שבמזנון שבמשרד ראש הממשלה מחליפים בקרוב את הבורקס בגזר גמדי.

החלטת הממשלה לבטל את החוק האוסר מפגשים עם אש"ף התקבלה בקול תרועה גדול, כאילו מדובר כאן בהחלטה אמיצה, המשנה את המדיניות כלפי אש"ף ומתירה מפגשים עם פעיליו. כאשר חברת הכנסת יעל דיין יוצאת למפגש עם ערפאת ונשענת על החלטת הממשלה הזאת לשנות את החוק, מייללים שוב כל האריות כשפנים. מסתבר, גם בעניין הזה, שהם רק כאילו החליטו על שינוי החוק, אבל בעצם הם מצדיקים את עמדת הליכוד. עמדתנו היתה תמיד עמדה שאסרה מפגשים עם אש"ף על-פי החוק; אנחנו עשינו את החוק הזה וחוקקנו אותו כדי למנוע תופעות כאלה, כמו הפגישה של חברת הכנסת יעל דיין עם ערפאת. הם, קודם כול משנים את החוק, ובעצם אומרים לכל מי שרוצה: לך תיפגש עם אש"ף, לך תיפגש עם ערפאת, ואחרי שהולכים ונפגשים, כמו חברת הכנסת דיין, הם מייללים כשפנים. מה היא עושה? – מה אתם רוצים ממנה? בואו בטענות אל עצמכם. אתם הממשלה שהחליטה את ההחלטה. על מה הקולות שאתם משמיעים?

רחבעם זאבי (מולדת):

תרשה לי לתקן את דברייך: אלה הן ארנבות ולא שפנים.

רוני מילוא (הליכוד):

שולמית אלוני, שרת החינוך והתרבות – – –

קריאות:

— — —

לימור לבנת (הליכוד):

זאת אותה תוצאה.

רוני מילוא (הליכוד):

ארנבות, שפנים, זאת אותה תוצאה, אותו מצב ואותה ממשלה.

היו"ר ש' וייס:

ההמשך ב"משלי קרילוב". נא להמשיך.

רוני מילוא (הליכוד):

בנושא הזה אנחנו בהחלט יכולים להשלים גם עם ארנבות, אם צריך.

שולמית אלוני הלכה לבחירות בקול גדול, נגד הכניעה לחרדים. במשך שנים לחמה שולמית אלוני כאילו היתה לביאה; כאילו, כנגד הציבור הדתי והחרדי בישראל. אבל תראו מה קרה לה – גם היא הפכה שפן. היא כתבה מכתב לרב עובדיה יוסף, והיא אומרת כך, כהאי לישנא: אם אלו מהדברים פגעו בציבור הדתי והחרדי, אני מצטערת על כך מאוד, שהרי מעולם לא התכוונתי לכך. מי שישב פה בכנסת ושמע את שולמית אלוני שנים ארוכות, איך היא תקפה את החרדים ואת הדתיים, איך היא תקפה את בחורי הישיבות, איך היא תקפה את המפלגות הדתיות – – –

זאב בנימין בגין (הליכוד):

בלי כוונה לפגוע...

רוני מילוא (הליכוד):

וכל זה, כפי שהיא אומרת: מעולם לא התכוונתי לכך, אני מצטערת על כך מאוד אם פגעתי בהם.

משה נסים (הליכוד):

היא חזרה בה.

עמיר פרץ (העבודה):

זה טוב או רע? אם היא עושה דבר טוב, מה אכפת לך?

רוני מילוא (הליכוד):

זה לא טוב שאריה מופיע כאילו הוא אריה, אבל בעצם הוא שפן, פחדן, שבגלל כיסא בשלטון מוכן לוותר על כל עקרונותיו ועל כל דרכו. זאת הבעיה.

נשף המסכות הזה הוא בעיצומו. ראש הממשלה רבין הוא שמנצח על התזמורת הזאת, שאתמול, כפי שכולנו שמענו, פרצו צליליה הצורמים מאולם הישיבות לידיעת הציבור כולו.

יצחק רבין, שהבטיח לפני הבחירות ממשלת מרכז בין ימין לשמאל, הקים ממשלה שכולה שמאל, שמאל קיצוני. בלי ימין, בלי מרכז, בעצם בלי כלום פרט לשמאל הקיצוני, ששולט בו ושולט בממשלה. כל קיומה של הממשלה הזאת תלוי במרצ ובחמישה חברי כנסת של חד"ש ודראושה. ממשלה שמאלית עם שתי ידיים שמאליות, שכל החלטותיה, כפי שאנחנו רואים, לא החלטות, לא מתיישמות, לא מתגשמות, גם הטובות וגם הרעות. לצערי הרב, הטובות שבהן הן מעטות מאוד, כמו ההחלטה שהיתה על הגירוש.

ראש הממשלה רבין הבטיח, שהוא לא יפעל בלחצים של השמאל, חד"ש ומפלגתו של דראושה. אבל ההבטחה שניתנה לפני הקמת הקואליציה לשנות את החוק שאוסר מפגשים עם אש"ף, ההבטחה הזאת ניתנה רק בגלל התנאי של רק"ח, של חד"ש ושל דראושה.

שר האנרגיה והתשתית א' רובינשטיין:

ושל מרצ.

רוני מילוא (הליכוד):

ושל מרצ, כמו שאומר השר רובינשטיין. הוא נכנע ללחץ שלהם, הוא קיבל את התכתיב שלהם, וכשהיתה הצבעה בכנסת ראש הממשלה לא הופיע להצבעה, כי הוא בתוכו ידע שזו החלטה שגויה, שזו טעות מיסודה. מה שעשתה חברת הכנסת יעל דיין רק מוכיח מה גדולה היתה הטעות ועד כמה חטא ראש הממשלה שאפשר טעות כזאת, ועד כמה הוא חוטא כשהוא ממשיך להטעות את העם ולהציג תמונה מאוזנת כאילו בממשלה שכולה שמאל, מראשיתה ועד סופה.

אין לי שום ספק, חברי הכנסת, שגם הכניעה הצפויה ללחץ החיצוני בנושא המגורשים היא פועל יוצא של תלות מוחלטת של הקואליציה הזאת בשמאל הקיצוני ובחברי הכנסת מחד"ש ומסיעתו של דראושה.

הליכוד הודיע חזור ואמור, כי ייתן גיבוי מלא לעמידה איתנה מול הלחץ הבין-לאומי בנושא המגורשים. אבל, לצערי הרב, אני לא תולה תקוות גדולות בממשלה הזו, בממשלה עמוסת קלקולים שנשענת על רוב שיכריח את רבין ויכריח אותה להיכנע ללחץ הבין-לאומי, להחזיר את המגורשים ולגרום לישראל נזק בתחום הביטחוני הפנימי, שמעולם לא היה כמוהו.

לציבור כבר נמאסה הממשלה הזו. ראש הממשלה ושריה לא מפסיקים את המריבות אלה עם אלה; רבין עם ליבאי, שולמית אלוני עם ש"ס, שחל עם ליבאי, רבין עם "הפוגלים", שחל עם ליבאי – אמרתי כבר? אמרתי. וכמובן, כל מתחסי הקואליציה, שכולם התנפלו עכשיו על חברת הכנסת יעל דיין. מה אתם רוצים מחברת הכנסת יעל דיין? אני עומד כאן להגן עליה. אם שיניתם את החוק, אתם עשיתם את המפגש עם אש"ף לחוקי, ועכשיו אתם מתנפלים על חברת הכנסת יעל דיין. מה קרה? על מה אתם מתנפלים? אתם הבאתם למצב החוקי הזה במדינת ישראל, שמאפשר תופעה כמו הפגשה העצובה של חברת הכנסת דיין עם ערפאת.

יגאל ביבי (מפד"ל):

לית דין ולית דיין.

רוני מילוא (הליכוד):

לציבור זה כבר נמאס.

קריאות:

— — —

היו"ר ש' וייס:

אני מוסיף לחבר הכנסת רוני מילוא שתי דקות על השירות שעשה לעיתון "דבר". תנסה לרכז את דברך.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אולי בשתי הדקות האלה הוא יאמר משהו מקורי.

רוני מילוא (הליכוד):

חברי הקואליציה, עדיין יש לכם רוב טכני בכנסת, אבל בציבור אתם כבר מזמן מיעוט ללא תמיכה. הציבור תפס מהר מאוד, שלא מדובר פה בממשלה של אריות שמקבלת החלטות, אפילו לא כאילו-אריות, אלא ממשלה של שפנים שמקבלת החלטות ונסוגה מהן, שלא מבצעת את החלטותיה שלה, ושגם בנושא הרחקת פעילי ה"חמאס" אל מחוץ לישראל היא תיכנע ולא תגיע לשום תוצאה שמדינת ישראל היתה צריכה להגיע אליה.

כאשר הציג יצחק רבין את הניצחון בבחירות הוא אמר, שהוא ינווט, הוא ימנה והוא יקבע. לא נשאר מראש הממשלה הזה אפילו שריד. הוא לא ממנה, הוא לא קובע והוא לא מנווט. יש לו שריד בממשלה, אבל זה כל מה שיש לו מכל ההבטחות ומכל מה שאמר לאחר הבחירות.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הממשלה הזאת צריכה ללכת, ומהר. הממשלה הזאת צריכה לתת לעם את האפשרות לבחור ממשלה — — —

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אתם מפריעים לחבר הכנסת מילוא לומר את המשפט הנוקב ביותר.

שר המשטרה והתקשורת מ' שחל:

היו"ר ש' וייס:

הוא הזכיר אותך, אדוני השר שחל.

שר המשטרה והתקשורת מ' שחל:

אני מקווה שלטובה.

היו"ר ש' וייס:

הוא חזר פעמיים, מכל הכיוונים.

חבר הכנסת מילוא, אנחנו מחכים עכשיו למשפט הנוקב ביותר. בבקשה.

רוני מילוא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הממשלה הזאת, מאז הקמתה, רצופה ללא הפסק בקלקולים, בתופעות שאיש בציבור בישראל לא שמח לראות אותן. אנחנו עדים לכך שהממשלה הזאת נמאסה על הציבור, גם בלי דוח מבקרת המדינה, גם בלי הכספים לקופת-חולים, גם בלי כל שאר הדברים שעשתה ולא עשתה. הציבור מרגיש שזו ממשלה מאחזת עיניים, שאינה פועלת על-פי דרך כלשהי, ובוודאי לא על-פי הדרך שראשיה הבטיחו לציבור ערב הבחירות, ולא קיימו דבר אחרי הבחירות.

לכן הממשלה הזאת צריכה ללכת מהר ולתת לעם את האפשרות לבחור ממשלה שתוכל לנהל את ענייני המדינה.

שר הבריאות ח' רמון:

בראשות מי?

רוני מילוא (הליכוד):

רבותי, אתם פשוט נמאסתם.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת רוני מילוא.

אני מזמין עכשיו את חבר הכנסת זבולון המר להציג את הנימוקים של הצעת האי-אמון של המפד"ל: ממשלה בתוך ממשלה, פעולות הממשלה בתחום סדרי עדיפויות ודבריה של השרה אלוני על ערכי ישראל. בבקשה.

זבולון המר (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לפני שבועות מספר, כאשר החליטה הממשלה על הגירוש, ביטלה המפד"ל את הצעת האי-אמון שלה והביעה בכך את הזדהותה עם המהלך של הממשלה במלחמה בטרור ואת הצורך בעמידה לאומית משותפת מול המתקפה מחוץ על המהלך המוצדק. ראינו במהלך תמיכה באלה שבטוחים שהציונות חייבת לנצח מול אלה שפועלים לפגוע בה ובאזרחי מדינת ישראל, מול אלה שנשבעו להשמיד את מדינת ישראל ולחסל את העם היהודי היושב בה.

גם עכשיו עלינו לעמוד מול הלחצים הבין-לאומיים, שניזונים גם מהבקיעים אצלנו בבית. הריצה לערפאת ומשאל השרים האנונימיים הם בקיעים שכאלה, שמשדרים קריאה ללחץ. ממשלה איננה יכולה לזכות במדיניות חוץ וביטחון כלל-לאומית שמוסכמת גם על האופוזיציה כאשר בתוכה עצמה יש שתי ממשלות המכחישות זו את זו, בגלוי ובסתר. ממשלה בתוך ממשלה גם מונה את ציבור הבוחרים מבית, גם תורמת ללחץ עלינו מבחוץ.

אנחנו מציעים להצביע אי-אמון לממשלה בתוך ממשלה, לממשלת צללים שחותרת תחת תוכנית ממשלה רשמית. ראש הממשלה הבטיח, כמו שהוזכר, שהוא יקבע שרים ומדיניות. ראש הממשלה

עצמו מביע אי-אמון בחלק משריו ובחברי כנסת מתומכי הממשלה, טוען שהם מזיקים למדיניות של מדינת ישראל, אבל מרשה להם לעשות כמעט ככל העולה על רוחם.

מצב כזה איננו מתקבל על הדעת. מאחר שראש הממשלה אומנם קיבל מנדט אישי בבחירות על סמך מדיניות שהוא התחייב לה, זכאי העם לדעת מי מנהל את הממשלה הכפולה ומדוע מאפשר הוא לה לפעול בשני כיוונים סותרים.

חוק המפגשים עם אש"ף התקבל על-ידי הממשלה שלא לרצונו של ראש הממשלה, כך פורסם. חמור מכך הוא, שכוונתם של היוזמים איננה למפגשים אישיים תמימים, כפי שנאמר בדברי ההסבר לחוק, אלא כפי שאמרה ועשתה חברת הכנסת יעל דיין, לנהל מדיניות נפרדת; בעצם, לחתור תחת ממשלה דמוקרטית שנבחרה כחוק וליצור דינמיקה ומציאות של מדיניות חוץ אחרת מזו של הממשלה שנבחרה.

לא ייתכן שהכנסת תיתן אמון לממשלה שיש לה שני קולות צורמים ושני קווי מדיניות שסותרים זה את זה.

לכן, גם אם כל הקואליציה תצביע נגד האי-אמון, יישאר האי-אמון הבסיסי, כי לא נדע אם הצבעתם עם רבין, ששולל הידברות עם אש"ף, או עם השרים וחברי הכנסת שמשחרים לפתחו של ערפאת ומציגים אותו כשומר שלום. לא נדע גם אם הצבעתם למען ההצבעה של הממשלה, כפי שהצבעתם בעד הגירוש של אנשי ה"חמאס", או שהצבעתם בעד ההצבעה החשאית – המשאל בסתר של הטלוויזיה, שמגלה את צפונות לבם של רוב השרים, שמתחרטים על הגירוש שראש הממשלה מגן עליו.

גם לא נדע אם הצבעתם בעד החלטת הגינוי של הממשלה למתן פרס ישראל למי שקורא לסרבנות לשירות בצה"ל, או מי שבחשאי, במגרש חנייה או בקוקטייל בישלה את הפרס, לאחר שהזדהתה עם השחרת פניהם של המסתעריים, הראויים לשבח.

לכן, גם אם טכנית, מכנית, תצביע הקואליציה נגד האי-אמון, עדיין יישאר הספק בכנסת ובעם, שלא נדע בעד מי הצבעתם, בעד רבין או נגדו.

חברי הכנסת, הרבה טעמים, שמתחדשים בכל יום, יש לנו לאי-אמון בממשלה: מדברי הכפירה, שחוזרים לסורם, של מי שממונה על-ידי הממשלה הזאת על חינוכם של ילדי ישראל, דברי בלע רצופים בורות, שמועתקים מאמירות משכיליות שאבד עליהן כלח, ודברי מחאה רפים של יציאה ידי חובה תוך כדי תמיכה בממשלה, כשזה החינוך שהיא נותנת, דברים שאינם התשובה הראויה על גידופים כאלה כלפי ערכי נצח יהודיים ולאומיים שלנו – מזה ועד ממשלה שחותרת תחת עצמה בנושאים מדיניים, מהמשא-ומתן עם אש"ף-תוניס ועד הרהורי חרטה בעניין ה"חמאס" במשאלי הטלוויזיה.

חברי הכנסת, אדוני היושב-ראש, האי-אמון מוצע בזמן שהסרבנות לשרת בצה"ל כמעט זוכה בפרס ישראל ביום העצמאות ומול ממשלה שחותרת תחת ראש הממשלה שלה, ואין פלא שההישג העיקרי

של הממשלה הזאת עד עכשיו, בחצי השנה הזאת, הוא בבלימה ובייבוש של ההתיישבות. הבשורה הגדולה היא, שהכנסת תהיה מחר לסן-פרנסיסקו, ואילת תהיה ללאס-וגאס, וייבנה לנו שם קזינו.

אברהם בורג (העבודה):

ופה?

זבולון המר (מפד"ל):

ופה – אתם יודעים.

ממשלה כזאת ראויה לאי-אמון. האי-אמון יישאר תלוי גם אם תצביע הקואליציה נגדו, כפי שאמרתי, מפני שסימני השאלה יישארו, ומפני שלאחר שתצביעו לא נדע לאיזו ממשלה הצבעתם. לכן, סימני השאלה האלה נשארים תלויים באוויר ובמציאות.

אדוני היושב-ראש, אילו הלכו מרכיבי הממשלה לבחירות כשכרטיס הביקור שלהם הוא שיחות אש"ף-ערפאת, ספקות במלחמה בטרור וכפרנות נוסח אלוני – היו נכשלים בבחירות. הם הצליחו בזכות הקו האחר של רבין, שעליו הם התחייבו אז. אבל תחתיו הממשלה חותרת עכשיו.

לפעמים נראה כאילו עומד ראש הממשלה כמו הילד ההולנדי שתחב את האצבע שלו בחור החומה, אבל בעצם כל היתר פועלים כדי שהחומה והסכר כולו יתמוטטו.

לכן, השאלה הנשאלת: האם יש לממשלה מנדט אמיתי ולגיטימי? אנחנו טוענים שלא.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. לפיכך, אני מבין, שאתה מציע להביע אי-אמון לממשלה.

זבולון המר (מפד"ל):

אני מציע להביע אי-אמון לממשלה.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני מזמין עכשיו את השר רמון להתייחס לשתי הצעות האי-אמון.

דן מרידור (הליכוד):

השר רמון, אם אתה מסכים להצעה, נוותר על הדיון.

אהוד אולמרט (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אולמרט, בבקשה.

שר הבריאות ח' רמון:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעות אי-אמון הן דבר רציני מכדי שייהפכו לפלייטונים שבועיים, שאין בינם לבין המציאות דבר וחצי דבר. שמעתי את חבר הכנסת מילוא, ואני מבין שבמסגרת התורנות של שרי הליכוד לשעבר, מדי שבוע צריך להעלות הצעת אי-אמון, וראיתי שהחומרים שהוא מגיש היום לא מחזיקים אפילו הצעה רגילה לסדר-היום.

אברהם בורג (העבודה):

זו איכות הסביבה. הוא ממחזר.

שר הבריאות ח' רמון:

אולי שאילתא, חבר הכנסת מילוא. הדבר היחיד הטוב שמצאתי בהצעת האי-אמון שלך הוא התמיכה המסיבית שתמכת בעיתון "דבר". הוא זקוק לכך, ראוי לקדם אותו, זה עיתון טוב, ואני שמח שקראת בו היום, ואני מקווה שתמשיך לקרוא בו גם בעתיד.

רוני מילוא (הליכוד):

לא להגזים.

שר הבריאות ח' רמון:

אני מקווה. הבעתי תקווה.

על מה התבססה הצעת האי-אמון? הרבה הרבה רכילות שאין לה ידיים ואין לה רגליים, על משאל שבמקרה הטוב אני יכול להגדירו כמפוקפק, על נסיעה של חברת כנסת – –

קריאה:

מה מפוקפק?

שר הבריאות ח' רמון:

זו דעתי, אני אסביר.

– – ועל התבטאות של שרה. ובאמת, אין לכם סיבות אמיתיות להצביע אי-אמון. אני אומר מדוע ממשלה זאת היא ממשלה – חבר הכנסת אולמרט, נדמה לי, כשלא היית פה, חבר הכנסת מילוא לא הפסיק לרגע לצחוק ממה שהוא אמר. האי-אמון שאתם מגישים, זה הדבר המגוחך.

רוני מילוא (הליכוד):

הממשלה הזו היא הדבר הכי מצחיק שיש במדינה. כל הזמן אתה לא יודע אם לצחוק או לבכות.

שר הבריאות ח' רמון:

אתחיל בעניין הביטחון. מה לעשות, ממשלה זאת, על אפכם ועל חמתכם, בניגוד לכל מה שאמרתם עליה, נחושה בהחלטתה לנקוט צעדים, וצעדים חמורים, כדי להגן על הביטחון. היא עשתה את זה, והיא עומדת על עמדתה בתקיפות ומודיעה, על כל חלקיה, שהרחקתם של פעילי ה"חמאס" היא סופית.

רוני מילוא (הליכוד):

הצחקת אותי.

שר הבריות ח' רמון:

והיא עומדת על כך, מה לעשות.

רוני מילוא (הליכוד):

בשבוע הבא אני אצטט את זה.

אברהם בורג (העבודה):

היא מודיעה על ביאת המשיח.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בורג, אנחנו פתחנו את הדין – – –

משה נסים (הליכוד):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת נסים, אני השתדלתי מאוד שלא להתערב, כי הדברים קלחו, אבל אל נעשה מזה פארודיה. אל תפריעו. ההערות בחלקן כבר פארודיות.

שר הבריות ח' רמון:

כתוצאה מכך שהיה גירוש והיתה הרחקה, התפרסם שה"חמאס" נפגע בצורה אנושה ונשלחו שליחים מארצות-הברית לשקם את ה"חמאס". גם הניסיון הזה לשקם לא מצליח. היום אנחנו יודעים שלו היה החומר שיש בידינו היום לגבי חלק מן המורחקים כאשר הם הורחקו – הם לא היו מורחקים, הם היו מועמדים לדין ונשפטו להרבה מאוד שנות מאסר. כל זה קרה כתוצאה מההחלטה של הממשלה, כתוצאה מכך שהיא עומדת עליה.

ברור לנו שאנחנו נחושים בהחלטתנו להילחם נגד הטרור. אנחנו גם נחושים, עם זאת, לקדם את תהליך השלום, בניגוד למה שאתם עשיתם, לפארכה שאתם עשיתם במשך כל השנה, כאשר כאילו ניהלתם תהליך שלום.

רון נחמן (הליכוד):

בתוך כמה זמן זה יגיע?

קריאה:

שישה-תשעה חודשים.

שר הבריאות ח' רמון:

יש בעיה שאנחנו מתמודדים אתה. אתם הייתם רוצים לראות את ההתמוטטות של התהליך הזה. אנחנו יודעים זאת.

רון נחמן (הליכוד):

נכון.

שר הבריאות ח' רמון:

ואנחנו עומדים על כך ומנסים לגבש דרכים עם אלה בעולם שמעוניינים בתהליך השלום, עם אלה שרוצים תהליך שלום. נוצרה בעיה ומנסים לפתור אותה. ברור שהניסיון הזה לפתור את הבעיה מדאיג אתכם. הוא בעייתי.

אתמול אמר ראש הממשלה בישיבת הממשלה, ואני מצטט, שממשלת ישראל – – –

דן מרידור (הליכוד):

קראנו מה הוא אמר. זה היה בעיתון.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת מרידור, תאמין לי, אגיע לקטעים שמעניינים אותך. נגיד בסוף.

היו"ר ש' וייס:

בואו נקיים את הדיון ברצינות.

שר הבריאות ח' רמון:

נגיע. אבל בואו נדבר ברצינות. הודיע ראש הממשלה, שממשלת ישראל תפעל על-פי הוראות הבג"ץ. מה שהבג"ץ הורה – זאת הממשלה עושה. הממשלה פועלת על-פי החלטת בג"ץ לעיון יותר מעמיק בכל אחד מהתיקים של המורחקים. הוקמו לשם כך ועדות. הוועדות הללו יושבות. הוועדות הללו בודקות. הן ועדות שיפוטיות, לא שלטוניות, ומה שהן תחלטנה, ורק מה שהן תחלטנה, את זאת הממשלה תבצע; לא פחות ולא יותר.

דן מרידור (הליכוד):

לא עיינתם קודם בחומר?

רוני מילוא (הליכוד):

קודם לא עיינתם בחומר?

דן מרידור (הליכוד):

זאת הממשלה?

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת מילוא, הרי אתה אמרת שתמכת בזה. אתה תמכת באי-עיון.

רוני מילוא (הליכוד):

אתם עושים עכשיו צחוק מהעבודה.

קריאה:

שר המשפטים שלכם – – –

רוני מילוא (הליכוד):

אתם הייתם שפנים ועכשיו אתם רוצים לברוח מההחלטה.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, רק רגע.

שר הבריאות ח' רמון:

אני מציע לך, היה לך פלייטון, שהדבר היחיד בו היה זואולוגיה. די.

היו"ר ש' וייס:

אדוני השר, רק שנייה. חברי הכנסת מילוא, אולמרט ואחרים. באמת השתדלתי שלא יפריעו לנואמים הקודמים.

רוני מילוא (הליכוד):

אנחנו לא מפריעים לו. אנחנו עוזרים לו.

אהוד אולמרט (הליכוד):

בשביל נאום כזה צריך להפריע לו יותר. אנחנו מתחשבים בו.

היו"ר ש' וייס:

מספיק, בואו ננהל את הדין כמו שצריך. זה דיון רציני. בבקשה.

רן כהן (מרצ):

אולי אפשר לברר אם הם רוצים להחזיר את המגורשים?

זאב בנימין בגין (הליכוד):

תברר בטלפון.

קריאה:

בטלפון תברר.

שר הבריאות ח' רמון:

פעולה זו בהחלט מרגיזה אתכם. אני מבין.

היו"ר ש' וייס:

גמרנו, גמרנו.

שר הבריאות ח' רמון:

טיעון בסיסי מרכזי שטענתם על חולשתה, על חוסר יכולתה של הממשלה – נשמט מתחת לרגליכם. זה מרגיז. זה מאוד מרגיז אתכם. אבל מה לעשות? – זאת המציאות. וגם עומדים על כך. וזה עוד יותר מרגיז. אחר כך יש בג"ץ, והבג"ץ גם מאשר את ההחלטה. ואחר כך הממשלה מכבדת את הבג"ץ.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

הבג"ץ אישר את כל ההחלטה?

רוני מילוא (הליכוד):

למה אתה מאחז עיניים? הבג"ץ אמר – – –

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני לא בטוח שהחלטת הבג"ץ עומדת כאן לדיון; נדמה לי.

רוני מילוא (הליכוד):

אבל מותר להגיד אמת בכנסת.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

בשבוע שעבר הסתייג ראש הממשלה מן הציטוט שהוצא מפיו.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת מילוא, למה לך?

רוני מילוא (הליכוד):

אתה אומר דברים לא נכונים. אתה מבין את ראש הממשלה. אחר-כך הוא צריך לחזור בו. יש לי ניסיון בהופעות כאן.

היו"ר ש' וייס:

אדוני השר, תן להם להירגע. בסדר? תן להם להירגע.

שר הבריאות ח' רמון:

אני בהחלט שמח שאתה אומר פה – – –

היו"ר ש' וייס:

רגע, אנחנו נעשה פסק זמן להתרגעות. או, עכשיו תמשיך.

שר הבריאות ח' רמון:

אבל התחום המדיני הוא לא התחום היחיד שהוא הבעייתי מבחינתכם. מה לעשות? יש ממשלה.

רוני מילוא (הליכוד):

יש תעסוקה?

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת מילוא, זה כבר עובר כל גבול.

היו"ר ש' וייס:

זה לא טוב כך. גם קודם לא הפרענו.

אברהם בורג (העבודה):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בורג, לא תתפלא אם אומר לך שאתה לא עוזר לשר.

שר הבריאות ח' רמון:

מה לעשות, חבר הכנסת מילוא, שבניגוד לכם, בשנה אחת — — —

קריאה:

בקושי התיישבתם.

שר הבריאות ח' רמון:

בקושי התיישבנו, נכון, והוספנו למשרדים החברתיים קרוב למיליארד שקל ביחס לתקציב שלכם; מיליארד שקל, לא פחות ולא יותר.

גדעון פת (הליכוד):

זה גם כן לא מדויק.

שר הבריאות ח' רמון:

בכל אחד מהמשרדים החברתיים. החזרנו את קצבאות הילדים. כל זה בחצי שנה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אתם לא החזרתם. תטילו מס על מה שאתם רוצים להחזיר.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת בני בגין, האמן לי, זה לא התחום שלך.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אני מבקש מיושב-ראש הכנסת להגן על הכנסת מהאי-דיוקים של שר הבריאות – – –

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת בגין, זה לא התחום שלך. למה לך? למה לך?

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אני מציע שתבדוק מי מדייק ואחר-כך תטילו מס.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת בגין, זה לא התחום שלך, עזוב את זה.

היו"ר ש' וייס:

רגע, אדוני השר. תרשה לי. אדוני השר, אל תשיב. חבר הכנסת בגין.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אני ביקשתי מכבוד היושב-ראש להגן על הכנסת מפני אי-דיוקים.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בגין, אני בטוח שאתה לא מתכוון לכך שיושבי-ראש ישיבות יהיו צנזורים לא של חברי כנסת, לא של שרים. הרי זאת אמירה שאני קיבלתי אותה ואתה לא מצפה לתשובה שלי. אני מצפה עכשיו להתרגעות.

שר הבריאות ח' רמון:

החזרנו את קצבאות הילדים.

קריאה:

עוד פעם.

שר הבריאות ח' רמון:

עוד פעם, ושלוש פעמים, עד שתבין.

היו"ר ש' וייס:

זה לא ילך כך. הוא ידבר כאן, הרי זה ברור לגמרי.

שר הבריאות ח' רמון:

הגדלנו בשנה אחת, בשנת 1993, פי שלושה – – –

זאב בנימין בגין (הליכוד):

כמו שיהיה הסכם עד סוף 1993.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בני בגין, אני לא רגיל לקרוא את שמך כל-כך הרבה פעמים בישיבה.

שר הבריאות ח' רמון:

זה קשה, זה קשה. אני מבין אתכם. זה קשה. ישבנו פה, היה לנו גם קשה.

היו"ר ש' וייס:

יש שמות שאני לא רגיל לקרוא אותם.

שר הבריאות ח' רמון:

מה לעשות, אני מבין אתכם. אני אפילו סולח לכם. אבל לא צריך להתפרע. זה קשה. זה קשה.

רק בתשתית השקענו השנה בתקציב המדינה פי שניים מאשר בשנת 1990. רק בתשתית. בכל התשתיות.

גדעון פת (הליכוד):

איפה?

שר הבריאות ח' רמון:

יש לכם בעיה עם זה. מכיוון שהממשלה בהחלט פועלת בכל התחומים, בתחום המדיני, בתחום הביטחוני, אחד לאחד, בשונה מכם, אז אתם פתאום באיזו אנינות לשון, חבר הכנסת מילוא, אומרים שאיזו אמירה של ראש הממשלה, ותיכף אסביר, היא חרפות ונאצות. תאמין לי, אני פשוט עברתי קצת על היחסים בין שרי ממשלת הליכוד בשנת 1991.

רוני מילוא (הליכוד):

אני השתמשתי בביטוי חרפות ונאצות? למה לך לסלף – – –

שר הבריאות ח' רמון:

תן לי. למה לך? אני מבין, יש לכם באמת ציפיות. אחרי שהייתם בשלטון יש לכם ציפיות, ואני מבין אתכם. יש לכם ציפיות בלתי רגילות מהממשלה הזאת, שאפילו אמירה שחורגת במעט מהנימוס באמת מקפיצה אתכם; באמת מקפיצה אתכם. מה לא אמרתם? איך אמרתם? דוד לוי, שר החוץ, אמר על הממשלה שהוא היה חבר בה: יושבים בסירה במים עמוקים ועושים בה חור. אמר שר התעשייה והמסחר, משה נסים, ותקשיב מה אתה אמרת על הניווט הכלכלי בממשלה שהיית חבר בה: 1991 היתה שנת החמצה, ורואים זאת בחשבונות הלאומיים. בתקציב הקודם כלום לא בוצע. אפס.

משה נסים (הליכוד):

אלה עדיין דברים של תרבות. זו שפת תרבות, ולא כמו שאתם מדברים.

דן מרידור (הליכוד):

לא "פוגלים".

משה נסים (הליכוד):

אני אמרתי "פוגלים"?

שר הבריאות ח' רמון:

הלוואי שהייתם מדברים אחרת, הלוואי שבממשלה שלכם הייתם שומרים עשירית מהיחסים הקולגיאליים שקיימים פה.

משה נסים (הליכוד):

כמו אתמול, למשל.

שר הבריאות ח' רמון:

כמו אתמול. כן, כמו אתמול. דוד לוי על שרון – – –

היו"ר ש' וייס:

אדוני השר, רק בקשה אחת. חבר הכנסת אולמרט, חבר הכנסת נסים, אני מציע שנעשה את זה כמו בפרלמנט הבריטי, כל שלוש דקות חצי דקה "HEAR, HEAR", ונמשיך. בסדר?

אהוד אולמרט (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני ציפיתי, שכאשר שר מדבר יש – – –

היו"ר ש' וייס:

זו הערה לא נאה. לא, אתה לא מתכוון למה שאתה אומר.

שר הבריאות ח' רמון:

מכיוון שהשר לשעבר אולמרט הוא מאוד פעיל, גם עליו לא חסכו דברים. לוי בא ואומר על אולמרט שר הבריאות: מי שלא מתמצא בכל הפרטים, שלא יפתח במערכה ציבורית כוללת.

רוני מילוא (הליכוד):

מה אמר עליך הברפלד?

שר הבריאות ח' רמון:

תן לי, אני מדבר על הממשלה.

רוני מילוא (הליכוד):

מה אמר עליך חבר הכנסת יורם לס?

שר הבריאות ח' רמון:

אני בא ואומר: חברי הכנסת מן הליכוד, באמת חברי הכנסת מן הליכוד, תתאפקו. אתם סיעה גדולה, אל תתנהגו כמו סיעות קטנות בהצעות אי-אמון.

רוני מילוא (הליכוד):

זו תשובת הממשלה? מה רצית, שאצטט מה שאמר עליו חבר הכנסת יורם לס?

היו"ר ש' וייס:

אדוני השר, יש לי בקשה אליך. אם אתה תשיב על כל הערה והם יחזירו לך, אנחנו נתקוטט כאן. תשיב באופן מקובץ.

שר הבריאות ח' רמון:

הבעיה שלי, אדוני היושב-ראש, שעל כל משפט יש הערה.

היו"ר ש' וייס:

אני מנסה להרגיע. אני מבקש גם ממך.

שר הבריאות ח' רמון:

אתם רוצים לקיים דיון?

היו"ר ש' וייס:

אדוני השר, אני ארגיע עד כמה שאני יכול את חברי הכנסת, אבל אם אתה עושה את זה ואני עושה את זה, זה לא יוצא טוב.

שר הבריאות ח' רמון:

אני מסכים.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני אבקש לאפשר לשר לתת תשובה. לא ייתכן שאתם תעלו הצעות אי-אמון ולא תיתנו להשיב.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

שייתן תשובה – – –

היו"ר ש' וייס:

הוא יענה מה שהוא מבין. אתה לא תפריע לו. תסלח לי, אתה לא תפריע לו. זאת תשובתו, ויהיו פה עוד מתדיינים, וחבר הכנסת בני בגין נואם ראשון ויוכל בנאומו להתייחס לתשובת השר. אלה סדרים פרלמנטריים.

רחבעם זאבי (מולדת):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זאבי, חבר הכנסת זאבי, מספיק. אני מבקש ממך, מכולכם.

שר הבריאות ח' רמון:

אני מבין, סיעות קטנות מגישות הצעות אי-אמון. אני בהחלט מבין, לא מקנטר אותן. יש להן מכסה מצומצמת, אין להן ברירה, לגביהן זו דרך לבוא לידי ביטוי. זה בהחלט לגיטימי. אבל שסיעה גדולה מתנהגת כמו סיעה קטנה, זה לא מובן לי. אבל בצדק, כי אתם קטנוניים בביקורת שלכם.

רוני מילוא (הליכוד):

או, או, או.

היו"ר ש' וייס:

גמרנו עם הסיפור הזה. אי-אפשר כך, בסוף לא נוכל להעלות כאן הצעות אי-אמון.

שר הבריאות ח' רמון:

ביקורת קטנונית שמבוססת – – –

רוני מילוא (הליכוד):

לא תהיינה הצעות אי-אמון?

היו"ר ש' וייס:

אתם לא נותנים לענות. אנחנו נבקש מהממשלה תשובה בכתב.

רוני מילוא (הליכוד):

זה דבר חדש, אדוני היושב-ראש. לא יהיו הצעות אי-אמון? אם זו התשובה, שתינתן בכתב.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רוני מילוא, לך דאגנו שלא יפריעו.

קריאה:

הוא רק אמר: או, או, או.

היו"ר ש' וייס:

א. אי-אפשר לרשום את זה בפרוטוקול; ב. זאת לא שיטה.

שר הבריאות ח' רמון:

ביקורת חסרת יסוד, חסרת בסיס, שאין לה ידיים ואין לה רגליים. הצעת אי-אמון היא דבר חשוב. צריך להיות אירוע בפרלמנט. תראו מה הבאתם היום להצעת אי-אמון, ואתם רוצים שאנחנו נתייחס ונביע ונדון באיזה משאל טלפוני, בנסיעה של חברת כנסת? אלה היו החומרים שלך. זה היה כל בסיס האי-אמון שלך; דברים בטלים, לא רציניים, שמבזים את מוסד האי-אמון. זה מה שאתם עושים מהכנסת. שבוע אחרי שבוע אתם מעלים פה הצעות שלא ראויים לתשובה.

רוני מילוא (הליכוד):

תענה תשובה.

שר הבריאות ח' רמון:

ואתם מעזים, על איזו הערה שהיתה אתמול לראש הממשלה, אתם, שהבאתם לשיא השפל את היחסים בתוך הממשלה, שהיתה ממשלה מפורקת לחלקים, לרסיסים, שלא היה שר אחד שלא אכל את בשר רעהו? כל ישיבה הייתם מקללים זה את זה, מנאצים זה את זה. יש לי פה חמישה עמודים, משנה אחת, של מיטב הפולקלור של ממשלת הליכוד. ואתם באים ומעלים הצעה מהסוג הזה היום?

דיברת הרבה על חיות. החיה הכי מתאימה לכם, על עצם העלאת הצעת האי-אמון הזאת – זה הצבוע. צביעות ממדרגה ראשונה. אתם רוצים לעלות על איזה משאל, תציעו הצעה רגילה לסדר, תציעו הצעה דחופה לסדר, תדברו על זה, יענו לכם. על זה אי-אמון?

ואני אומר: אני מתעודד. אם זה כל הבסיס לאי-אמון שיש לכם לממשלה, הממשלה בסדר גמור. תאמין לי, חבר הכנסת מילוא, אילו אני הייתי באופוזיציה, היו לי נושאים מרכזיים יותר להעלות, נושאים שהממשלה צריכה לפעול בהם יותר, לא הרכילויות שאתם העליתם. תאמין לי. קח עצה, חבר הכנסת מילוא. תאמין לי, הייתי אופוזיציונר כמה שנים. אתה מעולם לא היית אופוזיציונר, ובאמת זה בא לידי ביטוי בדרך שבה אתם פועלים. אתה, אחרי חצי שנה כבר אתה רוצה לחזור. אני מבין שקשה לך.

רוני מילוא (הליכוד):

מה אתה מטיף לנו מוסר? אתה רוצה שאטפל בכך אישית?

שר הבריאות ח' רמון:

מכיוון שאתם לא הפסקתם להטיף לי מוסר, לא הפסקתם להטיף לנו מוסר.

רוני מילוא (הליכוד):

אני אצטט מה יורם לס אמר עליך.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת רוני מילוא, לא אמרתי אף מלה שמישהו אמר עליך. לא ציטטתי שום ציטטה. אתה יכול לצטט מה שאתה רוצה. ואתה כבר חצי שנה בא ומנהל מערכת בחירות. אני מבטיח לך: מערכת הבחירות תהיה בעוד ארבע שנים, לא יום אחד לפני. תתרגלו לעניין הזה. זו המציאות. זה פסק-דין של הבוחר, תכבדו אותו, תתייחסו אליו בכבוד ותמלאו את תפקידכם באופוזיציה בצורה רצינית, ולא בצורה מבזה, כפי שאתם עושים כאן שבוע אחרי שבוע.

היו"ר ש' וייס:

לפיכך אתה מציע לדחות?

שר הבריאות ח' רמון:

אני חושב שהדברים מדברים בעד עצמם. אני חושב שגם חבר הכנסת מילוא לא חושב שהצעת אי-אמון כזאת ראויה להתקבל.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים עכשיו לדיון. ראשון הדוברים – חבר הכנסת בני בגין, שמונה דקות. אחריו – חבר הכנסת יוסי כץ. אני מודיע את לוח הזמנים כדי שתתכננו את נאומיכם.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, שר הבריאות כנציג הממשלה עשה כמיטב יכולתו להדוף את הצעות האי-אמון הרציניות אשר הוגשו במהלך הדיון הזה וכינה אותן, למשל, "דברים בטלים".

אני מבקש להזכיר לכנסת, כי על-פי הדברים אשר השמיע ראש הממשלה בשבוע שעבר, שר הבריאות באומרו דברים, רציניים כביכול, על האפשרות להשגת הסכם עם סוריה במהלך 1993 הטעה את הכנסת, לא שיקף נאמנה את הדברים אשר נאמרו לו בבוקר הדיון על-ידי ראש הממשלה. אם שר הבריאות רגיל להביא דברים כאלה בפני הכנסת, אני חושב שאלה ראויים לכינוי "דברים בטלים".

אולם זו איננה ההערכה הראשונה בשבועות האחרונים אשר היא הערכת שווא, הערכה מוטעית, של הממשלה הזאת. ודאי שטובה היתה ההתמקדות בארגון הטרור של ה"חמאס" לפני שבועות אחדים. צריך היה לטפל בארגון הטרור הזה. ואנחנו אמרנו, כפי שחבר הכנסת מילוא הזכיר, שאנחנו בשאלת מגורשי ה"חמאס" בוודאי נתמוך בעמדה הרשמית של הממשלה; לא בעמדה הסמויה המסתברת ממשאלים טלפוניים קלוקלים, ששר הבריאות נוטה להקל בערכם. אבל איננו פטורים מלומר, שהערכות הממשלה, אגב אותו דיון שנערך בעניין ה"חמאס", התבדו כמעט מיידית.

הערכתם, אדוני שר הבריאות, נציג הממשלה, כי מעמדו של ה"חמאס" ייחלש. מעמדו של ה"חמאס" התחזק, מפני שבמלחמה בטרור מעמד מדיני איננו חשוב פחות מיכולת ארגון להפעיל טרור כנגד יהודים.

הערכתם שהפעולה הזאת תעבור "איכשהו" במוסדות האו"ם, ובייחוד במועצת הביטחון. התבדיתם בהערכתכם. הפעולה איננה עוברת "איכשהו" במוסדות האו"ם.

הערכתם במפורש שהתהליך המדיני שאתם מחויבים לו ואנחנו ייחלנו לו והחלנו בו, שהתהליך הזה לא ייפגע, שהשיחות יתקיימו בפברואר – וכבר עכשיו אתם נאחזים בחג של הרמדאן כתירוץ לדחיית השיחות לתאריך שעדיין איננו ידוע.

אבל בהקשר זה, צריך לציין את התמדתה של חברת הכנסת יעל דיין במדיניות הממשלה. הממשלה, כפי שהודיעו דובריה ושריה מייד לאחר החלטת הגירוש, נקטה צעד זה כדי לפגוע ב"חמאס" ולשמור על מעמדו של אש"ף. חברת הכנסת יעל דיין, על-פי מדיניות הרוב בממשלה, על-פי הרוב הידוע בסיעתה, הלכה לאותה פגישה נוראה, מבישה, איומה עם רב-המרצחים, הטרוריסט הזה שידיו דם

מלאו, שאינני רוצה אפילו להזכיר את שמו בהקשר של שמך, חברת הכנסת יעל דיין. אבל אני צריך לומר שחברת הכנסת יעל דיין עשתה זאת בהתאם לרצון הרוב במפלגתה ובסיעתה.

כמובן, האחריות נופלת קודם כל על ראש הממשלה. במו אוזני שמעתי כיצד הוא מביא נימוק חשוב, מדוע אסור לתקן את הפקודה למניעת טרור. מאוחר יותר שמעתי במו אוזני את ראש הממשלה מסביר איך הוא יעביר את הצעת החוק מוועדת השרים לענייני חקיקה ויקבור אותה בוועדת שרים לענייני ביטחון, והוא נגרר ונגרר. היאך לא הגיע להצבעה, הפקודה למניעת טרור שונתה, וחברת הכנסת יעל דיין, למעשה בשליחות סמויה של אותם בעלי טלפונים והרוב הנעדר מסיעתה, נסעה לאותה פגישה בתוניס.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אדוני, פתחתם במשא-ומתן עם אש"ף במדריד.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

לא פתחנו, ואחת הראיות שלא פתחנו ולא המשכנו בו היא הדרישה החוזרת, הבאה מן השמאל הישראלי, המייצג היום רוב בממשלה, לפתוח סוף סוף במשא-ומתן עם אש"ף. אם הוא נפתח, מדוע צריך כל הזמן לדרוש את פתיחתו?

נעמי חזן (מרצ):

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אבל אני מבקש, חברי הכנסת, בהקשר זה, שלא להביא דברים מלפני עשר שנים, שמונה שנים, גם לא משנת 1988, שבה, חברת הכנסת יעל דיין, ערפאת ואש"ף התחייבו להתנער מן הטרור, והמשיכו לרצוח יהודים תחת הכותרת של המאבק המזוין. אביא דברים אשר התפרסמו רק לפני שבוע, שנאמרו לפני שבועות אחדים על-ידי סגנו של ערפאת, הלוא הוא פארוק קדומי, אשר התיר את חרצובות לשונו והרשה לעצמו לא להסתיר את המטרה הסופית של תוכנית אש"ף, וכך אמר, בין השאר: "מדינת ישראל היא ישות מלאכותית – – – אם תחזור ישראל לגבולות 1967, כפי שאנו רוצים, היא תאבד את החיוניות שלה – – – צריך לבחון מחדש בכלל את הגדרת המדינה היהודית – – – צריך לחפש ליהודים מסגרת אחרת שבה יוכלו להתקיים". זו המטרה. למטרה הזאת ולהשגתה, שני שלבים: שלב א' – גלגול מדינת ישראל לקווי 1949 עד אביב 1967.

ובקשר לדברים האלו של פארוק קדומי, עלי להביא בפני הכנסת הערכה חמורה. יש לי היסוד להניח, כי שר החוץ בממשלת ישראל, שמעון פרס, מוכן להשלים עם מדינת ישראל בקווי 1967. הוא לא מחייב אותם, הוא נגדם.

יורם לס (העבודה):

זאב בנימין בגין (הליכוד):

הוא לא מחייב אותם, הוא נגדם. אני חוזר, חברי הכנסת הנדהמים ממפלגת העבודה, יש לי היסוד להניח, כי שר החוץ, מר שמעון פרס, מוכן יהיה להשלים עם מדינת ישראל בקווי 1949-1967.

אני צריך לומר בהמשך לדברים האלה, כי לגבי שלב א' של תוכנית אש"ף – גלגול מדינת ישראל לקווי 1949-1967 – קיימת זהות אינטרסים בין הרוב בממשלת ישראל, הרוב במפלגת העבודה, וכל סיעת מרצ, לבין האינטרס היסודי של אש"ף בשלב א' של תוכניתו. מה שאש"ף רוצה לקבל – אתם מתים למסור. זאת זהות אינטרסים חמורה, מסוכנת, כואב לומר את הדברים, זוהי אמת.

ראש הממשלה אמר בישיבת הממשלה לשר המשפטים שלו, אותו חבר אומלל בממשלה, שניתנו לו חמש או עשר דקות כדי לדון, לפני שבועות אחדים, באותה בעיה רצינית של גירוש אנשי ה"חמאס" –

--

היו"ר ש' וייס:

עוד דקה עליך לסיים.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אני מסיים, אדוני היושב-ראש, אני מבין שזמני תם, אבל גם זמנה של הממשלה הזאת תם.

ראש הממשלה אמר לשר המשפטים: דיברת די, גרמת די נזק – – –

היו"ר ש' וייס:

אני לא אמרתי לך "דיברת די". התקנון אמר.

שלמה בוחבוט (העבודה):

חבר הכנסת בגין, עוד 15 שנה תשבו באופוזיציה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

לא אמרת. אתה, אדוני היושב-ראש, הרבה יותר נימוסי מאשר ראש הממשלה.

אמר ראש הממשלה לשר המשפטים שלו, שנבחר בוודאי על-פי כישוריו באותה ממשלה קטנה, קומפקטית, יעילה, שאליה נבחרו השרים רק על-פי כישוריהם – דלים ואחרים – אמר ראש הממשלה: דיברת די, גרמת די נזק. ואנחנו אומרים לראש הממשלה ולממשלתו: בשישה חודשים דיברתם די, פטפטתם די, פישלתם די, גרמתם די נזק. אנו נביע בכם גם היום ובשבועות הקרובים אי-אמון. תודה רבה לך, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת בני בגין. חבר הכנסת יוסי כץ, שמונה דקות, ואחריו – חבר הכנסת רן כהן, עשר דקות. הסיעות הגדולות פשוט חילקו את הזמן שלהן בין שני נואמים.

יוסי כץ (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, חברי הטובים באופוזיציה, שמעתי בתדהמה ובפליאה את הדברים שיצאו מפיכם. אתם מעזים לדבר על קלקולים? אתם מטיפים לנו מוסר? אתם הייתם שותפים לממשלה שבה שרים לא דיברו זה עם זה בזוגות או בשלשות, ותחסכו ממני את הפירוט.

בואו נראה מה קורה היום בכמה מהמשרדים. לדוגמה, משרד האוצר. בממשלה הקודמת שר האוצר לא דיבר עם השר שהיה מופקד על צמיחת התעשייה, ומפעלים חיכו שנתיים ולא קיבלו אישור. הצמיחה נעצרה בגלל סכסוך בין השרים. משקיעים ברחו לכל עבר. תקציבי מחקר ופיתוח במיליונים ירדו לטמיון. מערכת היחסים בין מעצבי המדיניות הכלכלית היתה כמו מערכת יחסים של זוג הנמצא בהליכי גירושין.

כעת יש ישיבות תיאום קבועות, מחליטים במשותף; תוכניות השקעות, מחקר ופיתוח זוכות להתייחסות עניינית; היציבות במשק מתחזקת; החזרת קצבאות ילד ראשון וילד שני בשער; לראשונה אין קיצוץ במשרדים החברתיים, אלא רק תוספת – תוספת ריאלית של מיליארד שקל.

לדוגמה, משרד השיכון. לבי על שר השיכון, בנימין בן-אליעזר. 80% מתקציבו מושקעים בהחזר חובות שלטון הליכוד. תאמרו לי: אתם מטיילים בארץ? אי-אפשר להסתיר את אלפי הקרוונים המוטלים כאבן שאין לה הופכין על כל צעד ושעל, ליד פסי הרכבת, ליד שכונות. תראו קרוונים

שמשמשים לזנות, מאורות של חשיש, של סמים. לכך משמשים אותם קרוונים. אנחנו אחראים לזה? אתם אחראים לדבר הזה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אבל אתם בממשלה היום, אתם אחראים.

יוסי כץ (העבודה):

בניתם דירות באזורים לא מבוקשים. בזבזתם ושדדתם את הציבור.

לעומת זאת, כעת, תקציב שיקום השכונות גדל פי שלושה. קרוונים – ואני אומר לכם זאת מתוך אחריות – מפונים בהמוניהם. רשת כבישים ענפה, ובראשה חוצה-ישראל, יוצאת לדרך. יש לי הרגשה, ששר השיכון הזה רואה במשרד שלו קודם כול שליחות חברתית.

מה קורה במשטרה? סבב המינויים האחרון זכה לדברי שבח גם משר המשטרה הקודם, ברוב הגינותו. הוגדלו תקציבי הפיתוח לבניית תחנות המשטרה בעטרות, בכפרים הדרוזיים בכרמל ועוד בהרבה מקומות.

מה קורה בתקשורת? די אם תקראו את עיתוני סוף השבוע כדי שתסכימו אתי, ששר התקשורת הצליח להעביר שתי יוזמות חשובות: פתיחת התחרות של הבזק בענף הפלאפונים והשיחות הבין-לאומיות, וכן את נושא הערוץ השני. אינני רוצה להישמע לא אובייקטיבי, אבל תסכימו אתי שגם לו מגיע "ישר כוח".

מה נגיד על שר החוץ? הוא נהנה מיוקרה בין-לאומית. לאחרונה הוא נבחר בפריס כאיש השנה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

האם בארץ הוא נבחר לאיש השנה, או רק בפריס?

יוסי כץ (העבודה):

יש לו דלת פתוחה ואוזן קשובה במדינות חבר העמים, אפשר לומר בעולם כולו. לדידי גם שר החוץ הקודם, מר לוי, היה סיפור הצלחה. אבל מעמדו של מר פרס בדיפלומטיה הבין-לאומית הוא באמת מעמד יוצא דופן.

אסיים בשר התחבורה. נכון, הוא לא עוסק במינויים. אבל מצד שני הוא דואג להגדלה של עשרות אחוזים בתקציב מסילות הברזל ורשת הכבישים. ואני בטוח שאזרחי ישראל ירגישו בשנים הקרובות את השיפור בתחומים אלה.

יסלחו לי השרים שלא הזכרתי, גם בגלל מגבלות זמן וגם כיוון שקודמיהם עשו מלאכה לא רעה.

מעל כל אלה, ליד ההגה ניצב ראש הממשלה. גם עליכם להודות, שיש לנו ראש ממשלה שמגלה מנהיגות, ראש ממשלה שמקדם תהליכים. האמצעים שנקטה הממשלה נגד ה"חמאס" ו"הג'יהאד האסלאמי" הניבו פירות מיידיים בתחום הביטחוני. ודווקא כשמופעל עלינו לחץ בין-לאומי, הייתי מצפה מכם שתסייעו לממשלה ולא תתקעו מקלות בגלגלי עגלתה.

שאול יהלום (מפד"ל):

האם מפלגת העבודה בקדנציה הקודמת לא תקעה מקלות בגלגלי הממשלה?

יוסי כץ (העבודה):

חברי הכנסת, זה משגה רציני ביותר להגיש הצעת אי-אמון כל שני וחמישי. על זה נאמר: טול קורה מבין עיניך. אני מבין שהאופוזיציה זקוקה למשהו שייתן לה גיבוש חברתי. קצת קשה לשבת מחוץ לממשלה. אבל זה טיבה של דמוקרטיה. וגם אתם תצטרכו לחיות עם זה תקופה ממושכת.

תרשו לי להעיר, שחמישה חברי כנסת מהליכוד נסעו בלי להתקזז ובלי לחשוב מה יקרה למחרת היום. מבחינתי, זה מה שמעיד על רצינות הצעת האי-אמון.

ולכן אנחנו נותנים אמון בממשלה הזאת ומאמינים שהיא תתמודד בהצלחה גם בתחום החברתי וגם בתחום הביטחוני.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת כץ. אני מזמין את חבר הכנסת רן כהן, ואחריו – את חבר הכנסת אליעזר זנדברג.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר הבריאות, חברות וחברי הכנסת, אני מוכרח לומר לחברי מהאופוזיציה, שלשמע טיעוניהם והסיבות שהובילו אותם להגיש היום אי-אמון לממשלה, אתה נדהם ושואל את

עצמך, האם אומנם ראשי האופוזיציה מצויים במה שקורה היום בארץ הזאת ויודעים מה מטריד את תושביה.

מדינת ישראל נמצאת במשבר קשה ביותר, לאחר צעד חמור וחריף ביותר שהאופוזיציה תמכה בו בהתלהבות. חבר הכנסת בני בגין, שטען כאן טיעונים מאוד משמעותיים לגבי נושא הגירוש, שכח רק להזכיר, שבאותם ימים שבהם היתה ביקורת כלפי מהלך הגירוש לא הליכוד הוא שטען כנגד הגירוש. הקולות היחידים ששמענו מקרב הימין בישראל היו, שלא די לגרש 400, שאולי צריך היה לגרש 4,000, ואולי 400,000. ואתה עומד תוהה ונדהם, האם באמת זה רציני שיבואו לכאן להגיש אי-אמון כאשר הממשלה הזאת מתמודדת עם המשך הטרור, כאשר מועצת הביטחון מתכנסת מחרתיים כדי להחליט על עתיד היחסים בין ישראל לבין הקהילייה הבין-לאומית – – –

רון נחמן (הליכוד):

למה?

רון כהן (מרצ):

בגלל אותו אירוע שאתה תמכת בו בהתלהבות, ורצית חריף וכבד ממנו.

רון נחמן (הליכוד):

רציתי 4,000.

רון כהן (מרצ):

אני יודע, וכבר אמרתי זאת, אלא שאתה לא הקשבת.

רוני מילוא (הליכוד):

אבל באיזו שלומיאליות עשו את זה.

רון כהן (מרצ):

כאשר מדינת ישראל עניינה העיקרי היום הוא איך להיחלץ מן המצב שאליו היא נקלעה – –

רוני מילוא (הליכוד):

זה בגלל השלומיאליות.

רן כהן (מרצ):

— מה מדאיג היום את חבר הכנסת רוני מילוא ידידי? קלקולים, ש"ס-אלוני, משאלי שרים. האם זה רציני? שלשום ב-05:30 נהרגו שני חיילים, בהמשך פעילות הטרור, לאחר הגירוש של ה-400 שאתם מעולם לא העזתם לעשות. האם זה מה שמטריד אתכם? האם הייתם מעלים כאן הצעת אי-אמון?

רוני מילוא (הליכוד):

אז אתה בא עכשיו בטענות לאופוזיציה? מה קרה לך? אנחנו לא דיברנו מלה אחת על דם. ואתה עושה את זה?

רן כהן (מרצ):

אינני מדבר על זה. זה היה לגיטימי ורציני שהליכוד יבוא לכאן ויאמר שהוא מגיש הצעת אי-אמון בממשלה, משום שהטרור נמשך. לא אמרתם את זה. לא העליתם את זה.

רוני מילוא (הליכוד):

נכון.

רן כהן (מרצ):

הייתם אומרים: משום שהממשלה הביאה למצב שבו היחסים בין מדינת ישראל לבין מועצת הביטחון מעורערים.

רוני מילוא (הליכוד):

אמרנו בפירוש. לא הקשבת, אבל אמרנו זאת.

רן כהן (מרצ):

אתם לא מעזים לעשות זאת מסיבה פשוטה, כי אתם יודעים את אחריותכם לאותו מהלך.

אמר כאן חבר הכנסת בני בגין, שהסתבר שההערכות לגבי הגירוש היו בלתי מציאותיות. מי רשאי לומר את זה? בני בגין או אני, שהתנגדתי לגירוש? הלוא בני בגין קיבל את הצעד בהתלהבות; הלוא רוני מילוא קיבל את הצעד בהתלהבות; כל אנשי הליכוד. בשלב ההחלטה כולכם קיבלתם את זה בהתלהבות.

רוני מילוא (הליכוד):

אבל הביצוע הוא הכושל.

רן כהן (מרצ):

לא הביצוע הוא שקלול; בשום פנים ואופן לא.

רוני מילוא (הליכוד):

רק הביצוע הכושל. ההסברה כושלת, הביצוע כושל. זאת הבעיה.

רן כהן (מרצ):

אבל עובדה, מה אומר חבר הכנסת בני בגין ידידך? הוא מדבר על ההערכות לגבי תגובת הקהילה הבין-לאומית. האם זה עניין של הביצוע? הוא אומר שההערכות הללו היו בלתי סבירות.

רוני מילוא (הליכוד):

נכון.

רן כהן (מרצ):

האם זה היה חלק מהביצוע או שזה היה חלק מהערכת המצב?

רוני מילוא (הליכוד):

אילו היו הערכות נכונות, היו נערכים נכון.

רן כהן (מרצ):

הוא אומר: ה"חמאס" התחזק בעקבות הגירוש ולא נחלש. האם זה עניין של הביצוע? זה עניין של ההחלטה פרופר.

אני התנגדתי לגירוש. אני חושב שהוא היה טעות. אני חושב שהעניין עכשיו איננו איך להמשיך להפוך את העניין הזה למדמנה ששוקעים בה, אלא איך להיחלץ ממנו כמה שיותר מהר, כדי לחדש את תהליך השלום.

רון נחמן (הליכוד):

להחזיר אותם לארץ.

רן כהן (מרצ):

וכאן אולי הדבר העיקרי. אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ע' מאור:

כבר גברתי. התחלפנו.

רן כהן (מרצ):

סליחה, גברתי היושבת-ראש. אני כל כך עסוק בצד ימין, שלא שמתי לב שמשמאל התחלפו היושבים-ראש, ועכשיו יש יושבת-ראש.

משה פלד (צומת):

גם רבין לא שם לב לשמאל, והשמאל עקף אותו. גם לרבין קרה אותו דבר.

רן כהן (מרצ):

חבר הכנסת פלד, אני רוצה לומר לך, שאילו היתה מעט רצינות בגישה שלכם, אילו היתה בגישה שלכם מעט התחשבות אמיתית בציבור בישראל, אתם הייתם צריכים היום לקרוא תיגר על הממשלה הזאת בשל הקיפאון בתהליך השלום.

משה פלד (צומת):

איזה תהליך שלום?

רן כהן (מרצ):

הלוא יש תהליך שהממשלה מימין התחילה אותו.

משה פלד (צומת):

שר הבריאות אמר בשבוע שעבר שיש התקדמות. מה אתה רוצה?

רן כהן (מרצ):

מה הצעקות האלה? חבר הכנסת פלד, תראה איך אני אפילו נותן לך הצעות טובות. אני אפילו מרשה לך להשתמש ברעיונות של השמאל כדי שפעם אחת תענה על המאווים האמיתיים של הציבור שרוצה תהליך שלום, שרוצה לקדם את פתרון הבעיה בינינו לבין שכנינו. אבל אתה לא מסוגל אפילו פעם אחת להעלות בדעתך הצעת אי-אמון בשל הקיפאון בתהליך השלום. מדוע? משום שאתה מסוגל רק לנסות ולנקר בממשלה הזאת על שטויות, על קשקושים, על דברים בטלים.

משה פלד (צומת):

על איזה ציבור אתה מדבר?

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת פלד, אני מבקשת לאפשר לחבר הכנסת כהן לסיים את דבריו.

משה פלד (צומת):

אפילו רבין כינה אתכם שוליים של – – –

פנחס בדש (צומת):

אתה חושב שאנחנו לא רוצים שלום?

משה פלד (צומת):

איזה ציבור?

רן כהן (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, לעניות דעתי, הגירוש היה מיקח טעות. אני חושב שהגירוש הזה לא ביטל את הטרור ולא עצר את הרציחות, והעובדות מדממות בשטח יום-יום בארץ הזאת.

פנחס בדש (צומת):

כי לא גירשו מספיק, כי לא גירשו את כולם.

רן כהן (מרצ):

אני חושב שהגירוש הקפיא את התהליך המדיני בניגוד לרצונה המוצהר של הממשלה הזאת. אני חושב שכל ילד יודע היום, שהגירוש לא גרם להחלשת ה"חמאס", אלא אדרבה, הוא חיזק את ה"חמאס" על פני אש"ף. ואני יודע וכל אחד יודע שהיום, אם היתה החלשה כלשהי בארגון ה"חמאס" מבחינת המבנה, זה לא בזכות הגירוש אלא בזכות המעצרים של 1,600 מפעיליו, הכנסתם לכלא ותחקורם. את זה צריך היה לעשות, ואיש לא חלק על הצורך לעשות את זה. אני חושב שהוא נחלש משום שהיחידות המובחרות של צה"ל רודפות אחרי הרוצחים ומחסלות אותם ועושות את המקסימום כדי לפגוע בהם, ואת זה צריך היה לעשות וצריך להמשיך ולעשות. זו המלחמה האמיתית ב"חמאס", לא בדרך הגירוש, שלעניות דעתי היה בסיכומו של דבר מיקח טעות, ויצר ובנה את הדיביזיה המדינית של המגורשים נגד מדינת ישראל, שהיום עומדת נגד מדינת ישראל ונגד תהליך השלום כאחד.

ואני מבקש לסיים.

היו"ר ע' מאור:

כן, אני מבקשת משפט מסכם.

רן כהן (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, הייתי מצפה מאופוזיציה רצינית שתבוא לכאן ותאמר: נקלעתם לבעיה, תצאו ממנה. מדוע האופוזיציה לא מסוגלת לעשות את זה? משום שאם הממשלה הזאת תצא מבעיית הגירוש, היא תפתח בחזרה את הדלת לתהליך השלום, וזה בדיוק מה שהיום יצחק רבין והשרים מנסים לעשות: לנסות למצוא את המוצא ואת הפתרון לבעיית המגורשים כדי לפתוח את תהליך השלום. אבל זה בדיוק גם מה שחושף את הסיבה האמיתית של הימין, מדוע הוא מגיש היום הצעת אי-אמון בממשלה.

ואני רוצה לחזק את הקו הזה. השר רמון, לא יקרה דבר אם הממשלה תגלה אומץ ותנסה היום לפתור את בעיית המגורשים, אם ברצועת הביטחון ואם בתוך מדינת ישראל, לצורך שימוע או לצורך שחרור של אלה שאין צורך להחזיק בהם. לא יקרה דבר אם נמשיך את הלחימה נגד הרוצחים ולא נמשיך את הגירוש הזה, שאיננו אפקטיבי.

לכן אני מבקש להסיר את הצעת האי-אמון הלא-רצינית הזאת של האופוזיציה. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת אליעזר זנדברג, ואחריו – חבר הכנסת חנן פורת.

שאול יהלום (מפד"ל):

צריך ועדת תיאום לטיפול בסתירות בקואליציה.

אליעזר זנדברג (צומת):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, מכיוון שקמנו הבוקר ונוכחנו לדעת שימות המשיח טרם הגיעו, נראה לי כי אנחנו ניאלץ להמשיך ולסבול את מעללי הממשלה הזאת, ולכן חשוב כבר היום להביע בה אי-אמון.

זו הממשלה אשר הבטיחה לנו סדר עדיפויות חדש. הממשלה הבטיחה – הבטיחה. ומה קיבלנו? קיבלנו ממשלה שיש בה שר שנגדו מתנהלת חקירה פלילית, שר שעד אתמול לקה באלם ואולי גם בהלם, ורק אתמול שב אליו כושר הדיבור, ואני מברך אותו על כך.

קיבלנו שר אחר, שר שסר חינו. רק אתמול שמענו את דעת ראש הממשלה על שר המשפטים שלו. פעם היה ראש הממשלה מוכן לשמוע את חוות דעת השר, ולו לחמש דקות, אך גם זה נחלת העבר.

שאול יהלום (מפד"ל):

תמיד רבין רוצה שיהיה שר אחד עם זכות שתיקה.

אליעזר זנדברג (צומת):

נכון, אין לי חילוקי דעות, אני מברך את שר המשפטים, אני רק מצטער על הדרך שבה מתייחס אליו ראש הממשלה בזמן האחרון, ואני חושב שגם הקואליציה תסכים שלפעמים הדרך קובעת גם את המהות, ובמקרה הזה הדרך היא לא מכובדת.

סאלח טריף (העבודה):

אליעזר זנדברג (צומת):

ואחרי השר שסר חינו בא תורה של שרת החינוך. לא עובר שבוע כמעט בלי ששרת החינוך תספק לנו הכרזה מפוצצת המהווה מוקד לסערה פוליטית. האוניברסיטאות שובתות, ושרת החינוך מדברת; גני הילדים מושבתים, ושרת החינוך מדברת; מערכת החינוך קורסת, ושרת החינוך מדברת.

שלמה בוחבוט (העבודה):

וכל זה קרה בחמישה חודשים?

אליעזר זנדברג (צומת):

היא מדברת הרבה, אבל לא לעניין, ואחר כך היא חוזרת בה וננצפת ומתנצלת ושוב מדברת ושוב חוזרת בה ושוב ננצפת ושוב מתנצלת ושוב מדברת, וחוזר חלילה.

ולצדה מכהן גם שר נוסף, השר מאיה, שהוא למעשה שר חינוך לענייני המגזר החרדי לכל דבר ועניין.

שר אחר הוא שר הקליטה. שר הקליטה הוא מנהיג של מפלגה סוציאליסטית, מה שלא מפריע לו ולממשלה כולה לפסוק הלכה בשאלת מיהו יהודי לעניין יהודי אתיופיה, הפלאשמורה.

הממשלה הבטיחה לנו סדר עדיפויות. בפועל שינתה הממשלה רק את סדר המועדפים למשרות הממשלתיות. עכשיו מפטרים עובדים ומקבלים רק את אנשי שלומנו.

גם בתחום הכלכלי המשמעות של סדר העדיפויות היא רק שינוי בדרך חלוקת השלל למקורבים. אם לנו אתה, תקבל סיווג כאזור פיתוח א'; אם לצרינו אתה, לא תקבל סיווג בכלל, ובמקרה הטוב – סיווג מדרג נמוך.

רחבעם זאבי (מולדת):

בהצעת אי-אמון אין פה נציג הממשלה, חבר הכנסת זנדברג.

סאלח טריף (העבודה):

אליעזר זנדברג (צומת):

אם אתה מפעל כושל כמו קופת-חולים, אבל בצד הפוליטי הנכון של המפה, תקבל כספים ונזרים לך אותם, אבל אם אתה מפעל מצליח מעבר ל"קו הירוק", אנחנו נייבש אותך. זה איננו סדר עדיפויות לאומי; זוהי חלוקת שלל.

רחבעם זאבי (מולדת):

חבר הכנסת זנדברג, אין פה נציג ממשלה שישמע אותך בהצעת אי-אמון.

סאלח טריף (העבודה):

הוא פה.

אליעזר זנדברג (צומת):

הנציג נמצא מאחור. הממשלה לא מתפקדת מחוץ למליאה, ואין סיבה שהיא תתפקד גם במליאה, אני לא מבין את הפלא שבדבר. זה טבע הדברים בממשלה שכזאת.

הממשלה איננה מציגה פתרון בענייני אבטלה, חידוש הצמיחה, המשבר בחינוך. אין תוכניות ואין בשורה.

גם מדיניות החוץ של ממשלת ישראל תמוהה. הממשלה עוסקת באופן שיטתי במכירת חיסול של שטחי רמת-הגולן בלי שקיבלנו ולו גם הבטחה מן הצד השני. לא ברור כלל מהי עמדת הממשלה. האם זו עמדת ראש הממשלה? האם זאת עמדת השרים המתנגדים לו? אולי זו עמדת השרים כשהם מזדהים, או עמדתם כשהם מדברים באופן אנונימי? מי מנהל את מדיניות החוץ ואיזו מדיניות זו? אילו החלטות של השרים מחייבות – ההחלטות שמתקבלות בחדר הישיבות של הממשלה, או אולי ההחלטות שעולות מסקרים טלפוניים אנונימיים של מחלקת החדשות של הטלוויזיה?

ראש הממשלה אמר, סמוך לבחירתו, שהוא יחליט, הוא ינווט, הוא יקבע. אבל במשרד החוץ חושבים אחרת. ואולי מי שמחליט הם אנשי מרצ בממשלה ואנשי מרצ שבמפלגת העבודה, אלה שהביאו לביטולו של החוק האוסר מפגשים עם ארגוני טרור, אלה שמאז ביטולו של אותו חוק מקיימים באופן שוטף קו פתוח של התייעצות עם המרצחים בתוניס?

ראש הממשלה איננו שולט בממשלתו ואף לא בחברי מפלגתו שלו. ממשלה שראשה איננו סומך על שר המשפטים שלה, ממשלה שראשה איננו מתייעץ עם שר החוץ שלה, ממשלה שבה שר התקשורת עוסק במשפטים ושרת החינוך עוסקת בענייני דתות – ממשלה שכזאת מצטיינת בקלקולים ותו לא.

גברתי היושבת-ראש, ט"ו בשבט עומד בפתח. בבתי-הספר מחלקים לתלמידים תעודות הערכה. אני הייתי מעניק לממשלה הזאת תעודת הערכה, ובה מלה אחת בלבד: נכשל.

מן הראוי שממשלה כזאת תעבור מן העולם, ומהר ככל האפשר.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת חנן פורת, בבקשה; אחריו – חבר הכנסת שמואל הלפרט.

חנן פורת (מפד"ל):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מבקש לייחד את דברי לנושא אחד בלבד – תפקודה של שרת החינוך שלנו, שולמית אלוני.

כדי לעגן את הדברים בהצעה לסדר-היום ובנושא של האי-אמון אומר: לא אבוא היום ביקורת על יצחק רבין, ראש הממשלה, אף-על-פי שיש לי דברים רבים כלפיו, מפני שאני סבור שהיום צריך לחזק את ידיו, כדרך שהיה צריך לחזק את ידיו בעת הגירוש של אנשי ה"חמאס". על כן לא ששתי על דבריו של חבר הכנסת בני בגין ודומיו, שבאו לדבר על שגיאה בשיקול הדעת. היה כאן שיקול דעת נכון. צריך להתייצב מאחורי ראש הממשלה במאבק הנחוש שהוא מנהל בעניין זה, ולא לדבר בשעה קשה זו על שגיאות בשיקול הדעת.

היום אני אומר בקשר לזה, כדרך שאמרנו בעת הגירוש: בנושא זה, כל הכבוד ליצחק רבין. ייאמרו דברי אמת בעניין זה.

אבל, אדוני ראש הממשלה, שאיננו כאן ומייצג אותך השר חיים רמון מממשלת הצללים, כפי שקרא לו השר לשעבר זבולון המר.

דב שילנסקי (הליכוד):

איפה הממשלה? אין פה שום שר.

משה קצב (הליכוד):

חבר הכנסת פורת, אין פה שום נציג ממשלה.

חנן פורת (מפד"ל):

השר חיים רמון עומד שם בשוליים.

אני שואל את עצמי: ממשלה שקבעה וחרתה על דגלה שהחינוך והחברה יהיו בראש סדר העדיפויות שלה, היא יכולה להמשיך ולהשלים עם היותה של שולמית אלוני שרת החינוך?

אני שואל את עצמי ואני שואל אתכם: מה אומר לילדי הלומדים על יוסף הצדיק, שהשרה הזאת מכנה אותו בזלזול שיח' יוסף? מה אומר לילדי, העוברים על פני קבר-רחל ושופכים יחד עמי שיח וקוראים "קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה", כשהשרה שולמית אלוני מנפנפת כלפי רחל אמנו בזלזול ואומרת: אלה שמתחשק להם להיות ליד קבר רחל אמנו או רחב הזונה, כך בכפיפה אחת ובזלזול, כשהמלה זונה היא המלה המודגשת. מה אומר לילדי, כששרה כגון זו מציעה להטיל אולי איזה חרם ולראות בראש מחוללי הטרנספר את יהושע בן נון כובש כנען, שבזכותו, בחסדי השם יתברך, לנו הארץ הזאת?

השאלה אינה שאלה של תקציבים בלבד, ועל כך יש מה לומר. השאלה אינה שאלה של סדרי עדיפויות בגדרי חינוך בלבד. השאלה היא, מה המסר שמועבר, בהיבט של חינוך הילדים שלנו.

אינני מבין, ואני אומר את הדברים האלה בכל החרדה ובכל הרגישות, איך אתם, אנשי תנועת העבודה, שחינכתם על ברכי מורשת ישראל, שחינכתם על ברכי ערכי התנ"ך, יכולים להשלים עם מציאות כזאת? האם אין גבול לכל תעלול? האם שרה שמכנה את הרבנים הראשיים שלנו בשם אפיפיורים ונוטה את ידה על מערכת הכשרות בארץ ראויה להמשיך לשמש שרת החינוך בישראל?

אנשי ש"ס, ריבון העולמים, כמה פעמים יירקו בפרצופכם ואתם תשובו ותאמרו: גשם, גשם? ועכשיו קבעה שרת החינוך שלנו, שהיא חוזרת בה מהדברים שכתבה לרב עובדיה יוסף שליט"א. היא כתבה שהיא תשמור על פיה ולשונה ותשמור מצרות נפשה, אבל היא החליטה כן ללכת לצרות, כן לפעור את פיה עד פעור. ואתם – למנות בודק, חוקר. אולי תקיימו את מה שאומרת הגמרא, בודקה בקרובותיה? האם אין לכם טיפת בושה? או נשאל אחרת, האם אין לכם טיפת כבוד? איך אתם יכולים להוסיף ולשבת בממשלה, שזוהי דמותה של שרת החינוך שלה? איך, למען השם, אתם יכולים לשאת את העלבון והיריקה בפרצופו של הרב עובדיה יוסף פעם ועוד פעם ועוד פעם? או אולי גם עבורכם הכול, כפי שאומרים במאמע-לשון – מסח'רה?

אני הייתי מצפה, שתגיע איזו שעה שכל אדם שקצת אלוקים בלבבו יאמר בה: עד כאן. אינני מדבר כעת על תנועת מרצ, שיש לי חשבון נוקב אתה בתחום המדיני. אינני מדבר על שר הקליטה יאיר צבן, שכואבות לי החלטותיו בנושא הפלאשמורה. אינני מדבר אפילו על השיח-ושיג עם אש"ף, כל אלו דברים חמורים וכאובים אבל הם עדיין בתחום המאבק הלגיטימי שניטש בכנסת הזאת על קו, על מדיניות ועל דרך. יש דבר, יש חילול השם שבו אין מקיפין.

השרה שולמית אלוני נמאסה על עם ישראל, ודברי הביזוי שלה כלפי קודשי ישראל הם בבחינת אין מקיפין בחילול השם. מי שמקיף בחילול השם, דהיינו הממשלה הזאת שנותנת לה לשבת עדיין על כיסאה הרם ולהיות מחנכת ילדי ישראל – על כך בלבד היא ראויה לאי-אמון. תודה.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת שמואל הלפרט, בבקשה, ואחריו – חבר הכנסת האשם מחאמיד.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, בתקופה של שישה חודשים בלבד, מאז קמה ממשלת השמאל, היא הצליחה לקומם לא רק את היהדות החרדית, לא רק את היהדות הדתית או המסורתית, אלא גם את כל הציבור שאינו שומר תורה ומצוות בארץ ובעולם.

זה התחיל, בין היתר, בהצהרותיה התכופות של שרת החינוך. בעצם, ערך ההצהרות הללו וחשיבותן פחותים מקליפת השום ולא היה ראוי כלל להתייחס אליהן, אבל מכיוון שהיא עומדת בראש

הפירמידה החינוכית בארץ, ולצערנו היא מופקדת על מיליון-וחצי ילדי ישראל, ומדי יום היא מטפטפת בהם רעל מילולי המחלחל עמוק עמוק בתודעתם, איננו יכולים שלא להגיב.

שרת החינוך מחרפת ומגדפת כל קודשי ישראל, אומרת דברי בלע נגד אבות האומה, שכל אחד, גם אם איננו דתי, מזכיר את שמם בסילודים. היא משמיעה ביטויי כפירה שאי-אפשר ואסור לחזור עליהם, על יוסף הצדיק ועל רחל אמנו.

ואם לא די בכל זה, היא אומרת למורים שלא יורו לתלמידים להתפלל. צריך להפסיק להגיד לילד שיש לו צורך להתפלל ושילך לשים פתק בכותל, כך היא אומרת.

איזה מזוכיזם. בארצות-הברית הדמוקטית, שם יש הפרדה מוחלטת בין דת ומדינה; על המטבע האמריקני כתוב: "בה' אנו בוטחים".

שאלו יהלום (מפד"ל):

הרב הלפרט, למה חזרתם בכם מהצעת האי-אמון שלכם?

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

משום שאתם נמנעתם כאשר היתה הצעה לגייס בחורי ישיבה, לכן אנחנו ביטלנו את הצעת האי-אמון.

שאלו יהלום (מפד"ל):

זאת אומרת, אתם מוכנים לתת את החינוך בידי שרת החינוך שולמית אלוני.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אמרתי לך, מפני שאתם נמנעתם כאשר דובר על גיוס בחורי ישיבה.

שאלו יהלום (מפד"ל):

מה הקשר?

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

יש הרבה קשר.

חנן פורת (מפד"ל):

אין שום קשר.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

את התלמידים בבתי-הספר מחנכים לומר: "ה' ברך את אמריקה".

קריאה:

יצחק לוי (מפד"ל):

עזוב, הם לא אופוזיציה. אגודת ישראל אופוזיציה?

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

הנשיא ביום הכתרתו הולך לכנסייה ומתגאה בזה. הוא מזכיר שוב ושוב שם שמים.

אנחנו לא חייבים לך, חבר הכנסת לוי, שום דבר, לא להיות בקואליציה ולא להיות באופוזיציה. אתה לא תטיף לנו מוסר. אתה לא תדריך אותנו מתי להגיש הצעת אי-אמון ומתי לא להגיש הצעת אי-אמון. אנחנו נגיש הצעת אי-אמון כשנחשוב שזה נכון; לא כשאתה תרצה.

חנן פורת (מפד"ל):

אבל הדברים שאתה אומר נכונים כל כך.

שאלו יהלום (מפד"ל):

אתה שכנעת אותנו.

חנן פורת (מפד"ל):

הדברים שלך שכנעו אותנו.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אם אתה מדבר כל-כך ברצינות, אני אשיב לך ברצינות. לנו יש בסך-הכול זכות עוד להצעת אי-אמון אחת עד ראש השנה.

שאלו יהלום (מפד"ל):

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אם אתם מוכנים לנדב לנו הצעת אי-אמון, אנחנו מוכנים להגיש אותה על חשבונכם, בשבוע הבא.

שאלו יהלום (מפד"ל):

לא כך. באתם אלינו ורציתם להצטרף – – –

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

רק במדינת ישראל רודף פחד וחשש את הממשלה מלהזכיר שם שמים. האם כגרועים שבאומות היינו? האומנם מתקיים כאן: "כשהם יורדים, יורדים עד התהום"?

אותה שרת החינוך לא מתביישת לדבר נגד הכשרות. אותו ערך יסודי, שעם ישראל שמר עליו אלפי שנים במסירות נפש בכל הגלויות, על זה אפשר לומר שזה "דבר גלותי?"

והנה מה שאומרים על שרת החינוך, לא אנשי אגודת ישראל, אנשי המפד"ל. מר שמריהו בן-צור, יושב-ראש ארגון המורים הדתיים, איש המפד"ל – אני מצטט גם מדברי המפד"ל, כשהם נכונים – אומר כך: "20,000 מורים דתיים בישראל טומנים את ראשם בבושה ובצער על כל יום שחולף ובו השרה שולמית אלוני ממשיכה לבזות את מערכת החינוך בישראל". לדבריו, ביום שבו תוקם ועדת חקירה כדי לחקור את אוזלת ידה המוחלטת ואת מחדליה של מי שעומדת בראש משרד החינוך, אז יחווירו לעומת הממצאים כל ההתבטאויות האוויליות והארסיות גם יחד.

שמונה חברי כנסת ממפלגת העבודה פנו לראש הממשלה בדרישה להעביר את שרת החינוך מתפקידה. אנשי מרצ, מפלגתה של הגברת אלוני, מבקשים גם הם לסלק אותה. אפילו לשיטתם היא הגזימה.

רן כהן (מרצ):

אלה שטויות.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

היחידה שמרוצה מתפקודה של שרת החינוך היא הגברת אלוני עצמה. ברוב ה"ענווה" שלה היא אומרת, כי עוד לא היתה שרת חינוך כל כך טובה וכל כך מוכשרת כמוה. היא גם מתיימרת להיות סמל היושר, המוסר והאמת.

והגברת אלוני, שמדברת רק אמת, הצהירה כי לא התערבה במתן הענקת פרס ישראל לפרופסור ישעיהו ליבוביץ. אבל מייד בא מר אפרים עברון, שהיה מועמד לשמש חבר בוועדת הפרס, ומאשים את שרת החינוך באמירת דברים "שאינם אמת". הוא גילה כי היא פנתה אליו שיהיה חבר בוועדה, וכי ברצונה שפרופסור ליבוביץ יקבל את הפרס. אכן, סמל של אמת.

רק על דבר אחד בלבד היא מצטערת ומודה ששגתה בו, כאשר כתבה לגאון רבי עובדיה יוסף, שתימנע מהתבטאויות בנושאים רגישים. ועל כך היא אומרת ש"הגזימה בהבטחתה", ומתחייבת לתקן זאת בעתיד.

חברי הכנסת, הבעיה של הממשלה היא לא רק ההצהרות של שרת החינוך. הממשלה הזאת גורמת פגיעה קשה וחסרת תקדים בקברי קדמונינו מתקופת הבית השני, והיא נושאת בשל כך באחריות חמורה ביותר, שתוצאותיה מי ישרן.

אין לי ספק, ששופטי בית-המשפט העליון הושפעו מהאווירה השמאלנית השוררת במדינה תחת הנהגת ממשלת השמאל, כאשר חרצו את פסק-דינם לפגוע בקברי קדמונים. פסק-הדין יפגע קשות בכל בתי-העלמין היהודיים בעולם, והרי עד עכשיו יכולנו לתבוע מהממשלות הנוגעות בדבר לשמור עליהם ונענינו תמיד בחיוב.

חברי הכנסת, נדמה לי שהדבר המסוכן ביותר העומד על סדר-יומה של הממשלה הנוכחית, וגם של הכנסת, הוא חוק-יסוד: זכויות האדם. אין ספק שזהו אחד החוקים החמורים ביותר שהובאו לדיון בכנסת מאז קום המדינה, מבחינה דתית ויהודית. מדובר בחוק-יסוד שלא מזכיר כלל את המלים "מדינה יהודית".

לפי החוק ייאסר לסגור רחובות בשכונות דתיות בשבת. אפשר יהיה לקיים בגלוי פעילות מיסיונרית, שהרי כל אחד יוכל לעשות זאת במסווה של חופש אמונה דתית. פרסומת תועבה בחוצות והסתה נגד יהדות יותרו תחת הסעיף של חופש הביטוי. סעיף חופש המחקר המדעי יאפשר שוב ניתוחי מתים, והרשימה עוד ארוכה.

לפי הצעת חוק זו, הסמכות השלטונית העליונה תהיה בידי בית-המשפט העליון, בשבתו כבית-משפט גבוה לחוקה, ובידו יהיה לבטל את כל החוקים בענייני דת. החוק הזה, שרוממות הדמוקרטיה בפי מגישיו, מתכוון לרמוס בדיקטטורה אכזרית את הדת ונושאי דגלה, על כל החוקים שהתקבלו בכנסת בעבר.

ולבסוף, ברצוני להתריע ולמחות על המפגש המוזר שמתכוונת לערוך מחר בבניין הכנסת אחת מחברות סיעת העבודה, חברת הכנסת יעל דיין. אין שום קשר בין תפקיד יושבת-ראש ועדת משנה לבין המוזמנים הללו, שלכל היותר יש צורך לתת להם טיפול נפשי ורפואי ולא להזמין אותם לכנסת ובכך לגרום להשפעה מזיקה ולהרס חברתי בקרב הנוער במדינה.

אותה חברת כנסת, שנפגשה לפני יומיים עם רב-המרצחים ערפאת, ראש ארגון אש"ף, שידין מגואלות בדם ילדים, נשים וזקנים, אזרחים תמימים שנרצחו על-ידי שליחיו רק בגלל היותם יהודים; חברת הכנסת דיין, אחרי שחיללה את יום הכיפורים, היום הקדוש ביותר לעם היהודי, בבילוי בשפת הים, והזמינה גם את צלמי התקשורת, אחרי פגישתה עם ראש המרצחים ערפאת, היא מזמינה לכנסת דיון בנושאי תועבה מכוערים, יחד עם אומללים וסוטים, שהחברה כולה מוקיעה ומקיאיה מקרבה.

חברי הכנסת, ממשלה התומכת בחוק זכויות האדם, ממשלה שמשלימה עם כל התופעות הללו, בממשלה כזו אין לנו אמון. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה. חבר הכנסת האשם מחאמיד, ואחריו – חבר הכנסת רחבעם זאבי.

האשם מחאמיד (חד"ש):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, יש מי שעדיין חושב שאפשר לרמות את כל הציבור כל הזמן ועל כן ממשיך להטעות את הציבור בישראל.

אני חייב לומר, שאין מנוס וחייבים לדעת בצורה ישירה וללא דרכים עקלקלות, שהבעיה האמיתית של ישראל היא לא בהתבטאויות של שרת החינוך, היא לא בהתבטאות זו או אחרת. הבעיה העיקרית של מדינת ישראל היא הקונפליקט הערבי-ישראלי והפלשתיני-ישראלי. חייבים גם לדעת, שאין פתרון לבעיותיה של ישראל בלי שלום, ושהשלום הוא הערובה לפתרון בעיותיה השונות של המדינה. שלום פירושו שגשוג כלכלי, חברתי, מוסר בריא, ביטחון של אמת – פיסי ונפשי. לשם כך יש לצאת מהמיתוס, ששטחים כבושים מהווים ביטחון למישהו בישראל.

מישהו חשב, שהגירוש אולי יפתור בעיה, ומצער שגם חלק מחברינו במרצ, או שרי מרצ הצביעו בעד הגירוש ולא הבינו את משמעות הדבר ואת גודל הטעות שהם עשו כאשר הצביעו בעד גירוש מאות פלשתינים ממולדתם. מישהו חשב שבכך הוא יפתור בעיה, ולא ידע שבכך הוא מחרף את הבעיות הקיימות. לכן יש למלא אחר החלטות האו"ם ולא לעמוד עם הראש בקיר נגד רצון כל אומות העולם.

נסיגה מהשטחים הכבושים, וחייבים להכיר בעובדה הזאת, היא אל"ף-בי"ת של כל התקדמות לקראת שלום. העיקרון של נסיגה חייב להיות נכון לגבי כלל החזיתות, כולל השטחים הפלשתיניים שנכבשו בשנת 1967.

חייבים גם לדעת, שאין פתרון נפרד. כל פתרון על-פי הנוסח של קמפ-דייוויד לא יצלח, לא יביא שלום לאזור ולמדינת ישראל. היות שאנחנו יודעים שכל המלחמות פרצו בגלל הבעיה הפלשתינית, כל עוד קיימת הבעיה הזאת, אין שלום באזור.

לשם כך, וכדי להגיע לשלום, דרושים אומץ לב ואחריות לאומית. חייבים קודם כול להחזיר את המגורשים למולדתם, חייבים לומר בצורה אמיצה שיש לסגת מהשטחים הכבושים ולהכיר בזכויות הלאומיות של העם הפלשתיני להגדרה עצמית ולמדינה עצמאית משלו.

חייבים לעשות כל זאת על בסיס הכרה באש"ף, כנציגו הבלעדי והיחיד של העם הפלשתיני, הלגיטימי, של העם הפלשתיני, כי רק הוא מסוגל לעשות שלום עם ישראל, אחרת הממשלה הזאת תמשיך להתפתל מסביב לזנב.

בהזדמנות זאת אני חייב לברך – אני עושה את ההיפך ממה שעשו קודמי – אני חייב לברך את חברת הכנסת יעל דיין על אומץ הלב, האחריות, היושר והכנות שהיא גילתה ומגלה כאשר נפגשה עם אש"ף, עם יאסר ערפאת ראש אש"ף. אני בטוח שבסופו של דבר גם אחרים, לא יהיה להם מנוס, גם הם ילכו בעקבותיה ויהיו חייבים לשבת עם אש"ף. זוהי הדרך שהמנהיגים הישראלים בממשלה הזאת חייבים לנהוג בה כדי להגיע לשלום אמת כולל בין שני העמים, שנמאס להם מהסכסוך העקוב מדם.

אני מברך, כמובן, גם על ביטול הסעיף המטופש שמנע מפגשים עם אש"ף, כי צריך דו-שיח בין האויבים, בין אש"ף ובין ממשלת ישראל, חייבים להידבר. כפי שאמר מרטין בובר: חייבים לבוא למצב של דיאלוג ולא מונולוג. יש מי שרוצה לדמיין לעצמו, משחק ב"נדמה לי", כאילו, מסתכל בראי וחושב שהוא מקיים דיאלוג.

הידברות עם אש"ף היא הדרך להגיע לשלום, למען הילדים הישראלים והפלשתינים. זוהי הדרך הקצרה ואף היחידה להוציא את שני העמים, הכובש והנכבש, מהסבל הנמשך זה עשרות שנים. אין אלטרנטיבה. כוח הזרוע, הדיכוי והגירוש – לא רק שאינם פותרים, הם אף מחריפים את הבעיות.

אני בטוח שבסופו של דבר ייכון שלום המבוסס על מדינה פלשתינית בצד מדינת ישראל, על-ידי שיחות ישירות עם אש"ף; שייחתם בין ממשלת ישראל ובין אש"ף, אך לצערי הרב יעבור זמן רב כנראה עד שהממשלה הזאת תצא מהרמאות העצמית.

גברתי היושבת-ראש, בהצעות האי-אמון יש משום משיכה לאחור, והאלטרנטיבה לממשלה הקיימת גרועה יותר. אך על אף התנגדות סיעת חד"ש, סיעתי, למטרת מציעי האי-אמון, התובעים יתר גירוש וטרנספר רחב יותר – לא נוכל להצביע אמון בממשלה, כאשר מדובר בעניין הגירוש המחבל בתהליך השלום, וכל עוד לא מילאה הממשלה הזאת אחר החלטת מועצת הביטחון התובעת את החזרת המגורשים.

על כן, סיעתנו תימנע בהצבעה על הצעת האי-אמון. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה. חבר הכנסת רחבעם זאבי, ואחריו – חבר הכנסת טלב אלסאנע.

רחבעם זאבי (מולדת):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, אנחנו מצטרפים להבעת אי-אמון בממשלה הזאת, ולו רק מפני שהממשלה עצמה כבר הביעה אי-אמון בעצמה, כאשר שריה הציגו אצבע משולשת לראש הממשלה במשאל חסוי, שלא יכול להיות חסוי ולא יכול לכסות על קלונה של הממשלה, שכל תכליתו להתפרסם ולגלות ברבים את פניה של הממשלה הזאת.

דומני שאין תקדים לכך בממשלות ישראל השונות במשך 45 שנותיה של המדינה, שמודים כמעט כל חברי הממשלה, להוציא אחד, כי הצבעתם בממשלה לא מבטאת את השקפתם. זוהי פחדנות, מוגות-לב שאיננה מתאימה לשרים המשמשים בממשלה, בוודאי לא בממשלה של עם לוחם. אתם השרים, שבהבל פיהם ולפי החלטתכם יוצא צה"ל למלחמה או למבצע, אתם פחדנים. אין לכם האומץ וההגינות להתייצב בשער בת-רבים ולהגיד את אשר בלבבכם.

זכורים לנו הימים הקשים מלפני שבועות מספר, שבהם נחטף ונרצח רב-סמל בכיר נסים טולדנו, השם ייקום דמו. העם התאחד אז כשהוא נחוש החלטה להכות במרצחים, ואז הבינה הממשלה שעליה לפעול, זאת שמא היא תאבד את השליטה על הרחוב הזועם. אחר כך בא מבצע ההגליה של 415 פעילי ארגון הרצח "חמאס", שנוהל ובוצע בשלומיאליות מרבית. באשמתנו הופקרו כל אקרני הטלוויזיות בעולם וכל מיקרופוני תחנות הרדיו בתבל לדוברי ה"חמאס", ובאו הלחצים של שועי עולם.

או-אז באה החרטה אצל השרים, אבל לא עמד להם כוחם להגיד זאת אלא בחשאי לכתב הטלוויזיה, וזה חמור מאוד. וגרוע מכך, אם כבר בזמן שהצביעו בממשלה על הגירוש – לא היתה דעתם נוחה מהרמת הידיים שלהם עצמם בישיבת הממשלה.

ממשלה נגזרת מלמשול, ולא מלפחוד ולא מלגמגם ולא מלטשטש.

העם בישראל מצוי כל ימות השנה במלחמה ובמאבקים: במלחמה עם הטרור הערבי, במלחמה עם אויביו שמתאווים לקרוע מעלינו חבלי ארץ, במאבק על עבודה ופרנסה, במאבק על קליטת עלייה, במאבק כנגד ירידת הבנים לארצות נכר, במאבק עם איתני הטבע. עם שנמצא במלחמה ובמאבקים זקוק להנהגה שתוביל אותו ותנהיג אותו, שתשמש לו מופת ומצפן. ממשלת ישראל של היום, הנתמכת על-ידי תופיק זיאד והאשם מחאמיד, איננה יכולה להנהיג אותנו במלחמה ובמאבקים.

האשם מחאמיד (חד"ש):

רחבעם זאבי (מולדת):

אתם בונים על זיכרוננו הקצר של העם, שאולי שכח את הנאומים ואת תשדירי השירות שלכם מלפני הבחירות של יוני 1992, שבהם הבטחתם ביטחון אישי, מינהל תקין, יצירת מקומות עבודה וחיסול האבטלה, המשך זרם העלייה, הסדרת הקליטה החומרית והחברתית של העולים, מלחמה בתאונות דרכים, הרחבת מערכת החינוך, פתרון בעיות הבריאות וכו' וכו'. הרעפתם עלינו הבטחות והצהרות מלוא החופן, ציירתם גן עדן ממשמש ובא. אבל לא עמדתם אף באחת מההבטחות שלכם.

האינתיפאדה ממשיכה להשתולל. ראש הממשלה איננו אוהב לשמוע את מניין החללים, גם קודמו לא אהב זאת, אבל מאז הבחירות יש לנו 25 חללים ישראלים באינתיפאדה, פרט לחללים בגבולות ומעבר לגבולות. לא הבאתם שקט למחוזות המולדת, וגם לא תביאו, ורק בשל כך – אין לנו אמון בממשלה הזאת.

יש גידול של 10% של תובעי הבטחת הכנסה לעומת אשתקד. פורמלית יש לנו 146,000 מובטלים, ובתוכם 34,000 עולים חדשים. בערי הפיתוח עומד שיעור המובטלים על כ-8%. הנגב והגליל, שציפו לעדנה, נשארים מאחור, מקופחים ומובטלים. בעיירה שלומי בלבד יש 18% מובטלים. ורק בשל כך – אין לנו אמון בממשלה הזאת.

התחלתם בייבוש היישובים היהודיים ביש"ע: הפסקת בניית בתים, ביטול סלילת כבישים, סגירת תקציבים, הפקרת ביטחונם של המתיישבים. זוהי התמצית של הססמה "שינויים בסדר העדיפויות הלאומי". ורק בשל כך – אין לנו אמון בממשלה הזאת.

נטלתם את השלטון לא מעט בשל טענתכם שהשלטון הקודם הסתאב. ומה הבשורה החדשה שהבאתם אתם למקומותינו? דוח מבקרת המדינה חשף את הנורמות שלכם וגילה כיצד קניתם את השלטון. ורק בשל כך – אין לנו אמון בממשלה הזאת.

אתם ממשיכים בקיום השיחות עם נציגי ערפאת ומשלים את העם בתקוות שלום מזויף. פייצל חוסייני, מנהיג האינתיפאדה, נכנס ויוצא כאילו הוא בעל הבית. ורק בשל כך – אין לנו אמון בממשלה הזאת.

קל לשער שהמחויבות שלכם לחברת העובדים, לקופת-חולים ולשאר תאגידי אנ"ש, ביחד עם הטעם המר של ישיבה ארוכה בספסלי האופוזיציה, ייתנו לכם את הכוחות להמשיך ולהחזיק בהגה השלטון ולהיות מחוברים באינפוזיה לברזי האוצר. ובשביל זה – תתאחדו ותתלכדו בממשלה הנשענת על חד"ש ומד"ע, ותצביעו אחרת מהשקפתכם, ותסבלו את דברי הכפירה של שרת החינוך, ותבחרו בליבוויץ לפרס ישראל, ותסבלו את מסעותיה ומעלליה של "פנים חדשות במראה", ותמנו מינויים פוליטיים בלי בושה ובלי מעצורים, ותמשיכו בשיחות וושינגטון האומללות, שנקראות בטעות ובשקר "שיחות השלום" או "תהליך השלום", ותבזבזו לריק את כספי הערבויות, ותגלו אדישות לסבלם של המובטלים ומשפחותיהם, והעולים ימשיכו לחפש את המולדת הנכספת, והבנים ימשיכו לרדת, ותסובבו את הראש בפני המפגינים, ותתעלמו ממשפחת השכול שהולכת וגדלה, ותיפגשו לישיבות שלא תאמרו בהן אמת. וכל זה – כדי לשלוט.

ובשביל כל אלה – אין לנו אמון בממשלה הזאת. תודה, גברתי היושבת-ראש.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ע' מאור:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושבת-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחה היום על שולחן הכנסת:

לקריאה שנייה ולקריאה שלישית – הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (מס' 30), התשנ"ג–1993, שהחזירה ועדת הכלכלה.

ועוד הונחה מטעם ועדת הכנסת החלטת גמלאות לנושאי משרה ברשויות השלטון (חברי הכנסת ושאיניהם) (תיקון מס' 2), התשנ"ג–1993. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה.

הצעות סיעות הליכוד והמפד"ל להביע אי-אמון לממשלה בשל:

תפקודה של הממשלה; ממשלה בתוך ממשלה, פעולות הממשלה בתחום סדרי עדיפויות

היו"ר ע' מאור:

רשות הדיבור לחבר הכנסת טלב אלסאנע, ואחריו – לחבר הכנסת שלמה בוחבוט.

טלב אלסאנע (מד"ע):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אומנם בהמלצות ועדת המנכ"לים בראשותו של מר שבס יש משום מפנה חיובי, אולם אין במפנה זה פתרון ממצה לבעיותיהן של הרשויות הערביות, אשר האבטלה מכה בהן ללא רחמים. בהמלצות ועדת המנכ"לים נכללו כאזור עדיפות א' מספר מועט מאוד של יישובים ערביים, ומספר תושביהם איננו עולה על 10,000.

היישובים הערביים במשולש, הסובלים משיעור גבוה של אבטלה ומהעדר מקורות תעסוקה, לא נכללו כלל בסיווג זה, ולא היה בהמלצות כל ניסיון למצוא פתרון צודק לבעיית האבטלה ביישובים אלה. גישה זו ליישובים הערביים במשולש, שאין בהם כלל אזורי תעשייה או מקורות תעסוקה, כאילו הם מקבילים ליישובים במרכז הארץ, יוצרת עיוות אשר יש לפעול לתיקונו המיידי.

היישובים הבדואיים הנמצאים בשלבים התחלתיים של פיתוחם לא זכו לסיווג כאזור עדיפות א', אף שהיישובים האלה סובלים ממחסור בשירותים הבסיסיים, כמו כבישי גישה, חיבור לרשת חשמל, טלפון ושירותים רפואיים. ביישובים הבדואיים קיים מחסור במורים מוסמכים ובעובדים סוציאליים, וללא תמריצים מתאימים לא ניתן יהיה למשוך מורים ועובדים סוציאליים לאזור זה.

לי לא נהירה ולא ברורה הסיבה לכך שהיישובים נתיבות ואופקים, ואפילו שובל, הסמוך ליישוב רהט, מוכרים כאזור עדיפות א', ואילו רהט, היישוב הבדואי הגדול בנגב, הוענק לו מעמד של אזור עדיפות ב' בלבד.

יש לפעול גם להחזרת מינהל הפיתוח ולריכוז סמכויות בידי, לרבות שילובם של נציגים ערבים, על מנת להביא לפיתוח ולתכנון מתאימים ביישובים הבדואיים בנגב, להאיץ את תהליכי הפיתוח, לרבות הקמת יישובים חקלאיים, ולו כדי לפתור את בעיות התכנון והבנייה, בהעדר מקורות תעסוקה ביישובים האלה.

יש לפעול לפתרון בעייתם של היישובים הלא-מוכרים.

גברתי היושבת-ראש, העולם תוהה, מה קורה לממשלת ישראל, על-פי איזה מנדט נבחרה, האם נבחרה על מנדט של ממשלת גירוש ודיכוי או על מנדט של שלום ושינוי סדרי עדיפויות. עצם העובדה כי הטרנספריסטים מוחאים לה כף – אומרת דורשני. אילו היה הציבור חפץ באמת במדיניות של גירוש, של המשך הדיכוי, של המשך הכיבוש, בוודאי היתה לו כתובת אחרת.

אולם, כגודל התקוות, גודל האכזבות. ממשלה אשר הבטיחה הרים וגבעות וטיפחה תקוות התגלטה עד כה כאכזבה גדולה. ראש הממשלה ממשיך לשמור על מדיניות שב ואל תעשה, מדיניות קודמו מר שמיר, בכל הנוגע לקידום המשא-ומתן עם המשלחת הפלשתינית. נכזבה תקוותנו לפריצת דרך או לצעד אמיץ בכיוון החיובי, המצביע על שיעור קומה.

מר רבין מציג בפנינו דוגמה למופת של מנהיג הסובל מפחד מפני העם, ודוגמה לאופן שבו מנהיג יכול להוביל את עצמו למלכוד עצמי.

בצעד חסר תקדים באכזריותו החליטה ממשלת ישראל על חטיפתם וגירושם של מאות פלשתינים ללא אשמה, ללא משפט, ותוך הפרה בוטה של אמנת ז'נבה הרביעית, אשר נערכה עקב המעשים הנוראים של הנאצים בגרמניה.

שאל יהלום (מפד"ל):

את מי חטפו?

טלב אלסאנע (מד"ע):

נטילתם באישון לילה, תוך ניסיון לעקוף את בג"ץ, בלי להסביר להם שהולכים לגרש אותם – אני רואה בזה חטיפה. ממשלה צריכה להתנהג כממשלה.

שאל יהלום (מפד"ל):

צה"ל לא חוטף.

טלב אלסאנע (מד"ע):

חטיפה היא המלה המתאימה לאותו מבצע, שנעשה בלי להסביר, בלי לתת הזדמנות להתגונן, בלי לשאול את דעתם. עצם ההקבלה שעשה ראש הממשלה, כי חוטפיו של טולדנו לא נתנו לו הזדמנות, זה אומר – – –

פנחס בדש (צומת):

ה"חמאס", כשהם מוציאים בלילה אנשים מהבתים – – –

היו"ר ע' מאור:

אני מבקשת לתת לחבר הכנסת אלסאנע להמשיך בדבריו.

שאול יהלום (מפד"ל):

למה אתה מגן על ה"חמאס"?

טלב אלסאנע (מד"ע):

אף אחד לא מגן על ה"חמאס", אנחנו באים להגן על רמת המוסר והחוק במדינה. לא צריך להצדיק כל מעשה נפשע בטענה שה"חמאס" – – –

שאול יהלום (מפד"ל):

– – –

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אתם לא מקשיבים לתגובתו.

טלב אלסאנע (מד"ע):

יש חוק, וצריך להגן על החוק ולשמור על ערכים במדינה.

שאול יהלום (מפד"ל):

– – –

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, תמשיך בדבריו. אתה לא חייב בתגובה כי זמנך קצוב.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אם חבר הכנסת רוצה לשאול, אני מוכן להקשיב לשאלה, אבל לא בצעקות.

היו"ר ע' מאור:

בבקשה, חבר הכנסת יהלום.

שאול יהלום (מפד"ל):

מדוע אתה מגן עליהם, הרי ה"חמאס" לא רוצה לחיות אפילו אתך בשלום?

טלב אלסאנע (מד"ע):

יש סחף. הדבר מתחיל עם "חמאס", עובר ל"פתח", זה עובר למתנגדים מהשמאל, זה מתקדם הלאה, ואם שותקים בפעם הראשונה ושותקים בפעם השנייה, כשיגיע תורם של אחרים כבר לא יהיה מי שיריב קול צעקה. יש שלטון חוק. החוק הוא לא מגבלה, החוק הוא לא מכשול. החוק נחקק על-ידי הכנסת הזאת. צריך לכבד את שלטון החוק.

אסור לעשות מעשה של גנבה, כגנבים בלילה, לקחת אנשים באישון לילה ולנסות לזרוק אותם בדרום-לבנון, בלי שהם יודעים כלל שהולכים להוביל אותם לדרום-לבנון. יש שלטון חוק, צריכים לפעול לפי החוק.

חיים קופמן (הליכוד):

היו"ר ע' מאור:

אני מבקשת להפסיק את קריאות הביניים ולאפשר לחבר הכנסת אלסאנע להמשיך בדבריו.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אתה מדבר על מדינה או על כנופיה? אם אתה רוצה מדינה, יש שלטון של חוק, יש בתי-משפט; אם אתה רוצה להתנהג כאילו מדובר בכנופיה, זה משהו אחר.

שאול יהלום (מפד"ל):

— — — ומאסר עולם — — —

טלב אלסאנע (מד"ע):

אני קורא לממשלת ישראל להביא אותם, להעמיד אותם לדין, להגיש נגדם כתבי אישום, אם יש, למצות עמם את חומרת הדין, אם ביצעו כל מעשה. בכלל לא הוכח כל קשר. בכלל לא הוגש נגדם כל כתב אישום. בכלל לא נחקרו על עבירה כלשהי. יש ביניהם אנשים שמעולם לא זומנו אפילו לחקירה, לא מעצר מינהלי, לא זומנו לחקירה – מה הפשע שלהם? המלה "חמאס" זו מלה קולקטיבית. זה כמו חבית ללא תחתית. אי-אפשר להגיד "חמאס" ולזרוק הכול לתוך החבית הזאת.

חיים דיין (צומת):

— — —

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת דיין, תאפשר לו לדבר.

טלב אלסאנע (מד"ע):

המעשה מהווה הפרה של עקרונות יסוד, של כללי הצדק הטבעי בישראל, והממשלה במעשיה העמידה את המערכת השיפוטית בפני עובדות מוגמרות. העם אומנם עלה על הגל הזה של הצעדים הקיצוניים, צעדים שאין להם כל זכות קיום במדינת חוק, ומר רבין נגרר אחרי העם. עכשיו הוא נדרש להמשיך ולספק את היצרים האלה, ועל-ידי כך נוצר מלכוד עצמי אשר מזין את עצמו, אף שכל בר-דעת יודע כי החלטת הגירוש היא החלטה אבסורדית, לא אנושית, לא חוקית, והיא מסבכת את ישראל ומסבכת את הסכסוך הערבי-הישראלי, המסוכר בלאו הכי.

כמו שכל המעצרים המינהליים, מדיניות שבירת העצמות, לא פתרו את הבעיה – כך גם גירושם של מאות פלשתינים לא יפתור את המשך המאבק, כי הבעיה איננה בעייתם של מאות או אלפי פלשתינים אלא בעייתו של עם שלם – –

פנחס בדש (צומת):

תצביע בעד – – ?

טלב אלסאנע (מד"ע):

אם אתם מאמצים את דברי, אנחנו חזית אחת.

– – שכל רצונו לשים קץ לכיבוש והגשמת זכותו לעצמאות כשאר העמים בעולם.

קריאה:

איך תצביע?

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת אלסאנע, אתה חייב לסיים.

טלב אלסאנע (מד"ע):

החלטת הגירוש רק מחממת את האווירה, מגבירה את מעשי האלימות, מגדילה את מאזן שפיכות הדמים ומציבה מחסום רציני בתהליך השלום, אשר קשה מאוד לדלג מעליו.

ציפינו לחידושים – – –

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת אלסאנע, אתה צריך לסיים.

טלב אלסאנע (מד"ע):

גברתי, עוד לא התחלתי. אני הכנתי נאום לשש-שבע דקות.

היו"ר ע' מאור:

בבקשה, היו לך עשר דקות.

טלב אלסאנע (מד"ע):

ציפינו לחידושים ולשינויים בממשלת רבין, ומה קיבלנו? הפגזת בתים של אוכלוסייה אזרחית בטיילים
נגד טנקים וכן צווי גירוש המוניים. האם לשינוי זה ייחלנו? האם למדיניות זו ציפינו?

החלטת הממשלה פגעה קשות במערכת השיפוט. בפועל הממשלה אנסה את בג"ץ, אשר נאלץ
להשלים עם האונס ולהעטות עליו מעטה דק של לגיטימציה. בג"ץ נאלץ להתפתל כדי להשאיר את
המגורשים בדרום-לבנון, אולם ביטל את הרעיון המפלצתי של גירוש המוני בלי לתת למגורשים
הזדמנות להשמיע את דבריהם.

אף שהממשלה עשתה מעשים נוראים ששום מדינה בעולם – –

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת אלסאנע, אני מבקשת ממך לסיים את דבריך.

טלב אלסאנע (מד"ע):

בעידן החדש – – –

פנחס בדש (צומת):

– – –

טלב אלסאנע (מד"ע):

אני לא מבין, יש לי עשר דקות, לא נותנים לי לדבר. זו זכותי.

היו"ר ע' מאור:

אתה מממש אותה במלואה. בבקשה לסיים.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אף שהממשלה עושה מעשים נוראים ששום מדינה בעולם, בעידן החדש, לא מרשה לעצמה כמותם, היא מרשה לעצמה לבוא בטענות לכל העולם שלא משתף עמה פעולה. אפילו מזכיר מועצת הביטחון, המופקד על החוק הבין-לאומי – – –

שאול יהלום (מפד"ל):

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת יהלום, בבקשה. חבר הכנסת אלסאנע, אני מבקשת לסיים.

שאול יהלום (מפד"ל):

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת יהלום, יש פה חופש דעה, בבקשה אפשר לו לסיים.

שאול יהלום (מפד"ל):

הוא יכול להגיד מה שהוא רוצה. אני רק מתקן את העובדות.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת אלסאנע, אתה צריך לסיים.

טלב אלסאנע (מד"ע):

מזכיר מועצת הביטחון – – –

היו"ר ע' מאור:

תתחיל לסיים.

טלב אלסאנע (מד"ע):

מזכיר מועצת הביטחון מופקד על החוק – –

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת אלסאנע, אני מצטערת, אין לך זמן לענות לו, סיים את דבריך.

טלב אלסאנע (מד"ע):

– – הבין-לאומי, אולם למרות זאת הוא זוכה לביקורת, כי הוא לא מוחא כף ולא יוצא מגדרו בקריאות עידוד בגין צעד הגירושון ההמוני של ממשלת ישראל. העולם השתנה, מועצת הביטחון האימפוטנטית חלפה מן העולם, ומדינת ישראל לא השתנתה. היא עלולה לשלם מחיר כבד, משום שאינה קוראת את המפה הפוליטית העולמית.

ארצות-הברית, אשר רשמה לעצמה הישג בהשגת האחדות הבין-לאומית, לא היא תהיה המדינה הראשונה שתבעט באחדות זאת על-ידי הטלת וטו. אם וכאשר תעשה זאת, תאבד את אמינותה בעיני העולם ותתגלה במערומיה כמדינה הנוקטת קנה מידה כפול בכל הנוגע לסכסוך הערבי-הישראלי.

היו"ר ע' מאור:

תודה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

גברתי, המשפט האחרון: אני קורא לראש הממשלה לגלות אחריות ואומץ לב ציבורי ולהורות על החזרת המגורשים והעמדתם למשפט, כדי להשיג פריצת דרך בתהליך השלום. אני קורא להפסיק ללכת עם הראש בקיר ולהכיר בעובדה המוחלטת, באקסיומה הפוליטית, כי אש"ף הוא הסמכות הפלשתינית העליונה, ועל פיו יישק דבר.

ממשלת ישראל חייבת ליצור קשר ישיר עם אש"ף, לקידום תהליך השלום. בהזדמנות זו אני מברך את חברת הכנסת יעל דיין, ואני מקווה כי ממשלת ישראל תלך בדרכה. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

רשות הדיבור לחבר הכנסת שלמה בוחבוט, ואחריו – לאחרון הדוברים, חבר הכנסת יעקב שפי.

שלמה בוחבוט (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, האופוזיציה עשתה לעצמה מנהג, שאחת לשבוע היא מגישה הצעת אי-אמון לממשלה. אני יושב מהצד ומסתכל על חברי כנסת מכובדים שבאים לכאן ומדברים על הקלקולים בממשלה. זה פשוט מגוחך.

רחבעם זאבי (מולדת):

מה מגוחך, הקלקולים או חברי הכנסת?

שלמה בוחבוט (העבודה):

אני מאמין שאותם חברי כנסת אינם מאמינים במה שהם אומרים.

שאול יהלום (מפד"ל):

אל תאמין, הם מאמינים.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אני מאמין שאותם חברי כנסת זוכרים מה קרה במדינה הזאת לפני חודשים מספר, לפני המהפך. אני צריך להזכיר לאופוזיציה – – –

שאול יהלום (מפד"ל):

מה קרה?

שלמה בוחבוט (העבודה):

אני צריך להזכיר לאופוזיציה מדוע נפלתם מן השלטון. צריך להזכיר לכם את זה יום ויום ושעה שעה.

חיים קופמן (הליכוד):

תזכיר לחברים שלך. זה קורה אצלכם יום יום.

שלמה בוחבוט (העבודה):

200,000 מובטלים, 600,000 מתחת לקו העוני; הרס ועזובה. אנחנו צריכים לזכור שהשרים לא דיברו זה עם זה. שר האוצר לא דיבר עם שר השיכון. שר השיכון לא דיבר עם שר התעשייה והמסחר. כל הממשלה לא דיברה עם עצמה.

חיים קופמן (הליכוד):

אצלכם השר עוזי ברעם מדבר עם השר ליבאי.

שלמה בוחבוט (העבודה):

ראש הממשלה שמיר ישב מהצד ולא דיבר, אפילו לא התערב. היום יש לפחות ראש ממשלה שמתערב.

ואכן, יש שינוי בסדר העדיפויות הלאומי. נכון, אולי זה כואב לאנשים. צריך לזכור, כאשר היה מדובר ביהודה ובשומרון – ערי הפיתוח קופחו.

אריאל שרון (הליכוד):

אתה קופחת? אני שואל אותך, אתה קופחת?

שלמה בוחבוט (העבודה):

הגליל והנגב – – – חבר הכנסת אריק שרון, אתה יודע שאני מאוד מכבד אותך, מאוד מעריך אותך, אל תפריע לי.

רחבעם זאבי (מולדת):

אם אתה מכבד אותו, תענה לו.

אריאל שרון (הליכוד):

מה שאנחנו עשינו אצלך.

חיים קופמן (הליכוד):

אתה נראה כמו יתום.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אני לא נראה כמו יתום, אני נראה טוב מאוד. את האבטלה לא מפלגת העבודה יצרה. אתה דיברת על 18% בשלומי, האם אתה חושב שבמשך שישה חודשים אפשר לפתור את הבעיה?

רחבעם זאבי (מולדת):

כמה שנים?

שלמה בוחבוט (העבודה):

אני צריך לזכור ולהזכיר, 15 שנה הרסתם את המדינה הזאת; הרס בכלכלה, הרס בחברה, הרס במדיניות חוץ. אתם לא השארתם שום חלקה טובה.

כאשר אנחנו מדברים על שינוי סדרי עדיפויות לאומיים, ברור שלכמה אנשים זה כואב.

גדעון פת (הליכוד):

למי, למשל?

קריאות:

היו"ר ע' מאור:

אני מבקשת להפסיק עם קריאות הביניים ולאפשר לחבר הכנסת בוחבוט להמשיך את נאום.

אריאל שרון (הליכוד):

לא בניתם בית. לא נטעתם עץ. לא סידרתם מקום עבודה אחד.

שלמה בוחבוט (העבודה):

חכה שנייה, חכה. אתם הייתם 15 שנה בשלטון. בניתם קרוונים, מעברות. רק היום דנו בוועדת הכלכלה על ההרס, על כל המעברות האלה.

לא מעלות, אני לא מדבר על מעלות.

אריאל שרון (הליכוד):

מה קרה במעלות?

שלמה בוחבוט (העבודה):

חבר הכנסת אריק שרון, אני מאושר. במעלות בנינו. אבל לא כך בשאר ערי הפיתוח.

אריאל שרון (הליכוד):

בנייה ערבית הפסקתם?

שלמה בוחבוט (העבודה):

תסלח לי, אדוני, חבר הכנסת אריק שרון, אני יודע שזה כואב להישאר באופוזיציה. זה מאוד כואב. אבל תחכו, 15 שנים תחכו באופוזיציה. אנחנו נוכיח, נעשה שינויים, התחלנו בשינוי סדרי העדיפויות. תיתנו לעבוד.

אריאל שרון (הליכוד):

— — — בוואדי-עארה הפסקתם, בעכו הפסקתם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

חבר הכנסת אריק שרון, תפסיק עם ההערות הגזעניות.

היו"ר ע' מאור:

אני מבקשת להפסיק עם קריאות הביניים ולאפשר לחבר הכנסת בוחבוט לדבר. חבר הכנסת בוחבוט, שא דברך בפני המליאה כולה.

אריאל שרון (הליכוד):

— — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

כל הזמן יש לך רק ערבים בראש. מה זה ערבים?

פנחס בדש (צומת):

יש לו סיוט.

שלמה בוחבוט (העבודה):

חברי הכנסת, אני יודע – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אתה לא מתבייש בכלל. מה זה כל הזמן ערבים?

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת דראושה, אני מבקשת לאפשר לנואם לדבר. זה זמנו של הנואם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

זאת הערה גזענית. כבר העירו לחברי הכנסת שאסור להשתמש בהערות גזעניות. חבר הכנסת שרון חוזר עוד הפעם על הערה גזענית. אני מבקש שהוא יחזור בו מהדברים האומללים והגזעניים הללו. שיצא בביקורת אישית עלי; אבל מה זה ערבים כל הזמן?

חיים דיין (צומת):

אני מוכן שתגיד לי יהודי כל הזמן. מה קרה? תגיד לי יהודי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני גאה שאני ערבי. אין להשמיע הערות גזעניות.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת דראושה – – –

קריאות:

– – –

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת דראושה, לא שמעתי את ההערה. אתייחס אליה לאחר מכן. אני מבקשת עכשיו לאפשר לדובר לדבר.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היושב-ראש, פרופסור שבח וייס, כבר העיר לחברי הכנסת מהימין.

היו"ר ע' מאור:

נכון.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

וחבר הכנסת שרון חוזר עוד הפעם על הערה גזענית. שיתקיף אותי, שיתקיף את החזית הדמוקרטית, אבל לא ערבים כערבים.

היו"ר ע' מאור:

דבריו נרשמו בפרוטוקול. עכשיו נמשיך את הדיון ונברר את העניין אחר כך.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

לא להתקיף ערבים כערבים. מה היית אומר אילו אמרו על יהודים כיהודים משהו? או על יהודים מארצות-הברית? מה היית אומר?

חיים קופמן (הליכוד):

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אתה מסכים לזה?

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת דראושה, אני מבקשת ממך להפסיק.

טלב אלסאנע (מד"ע):

זו גזענות לשמה.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת בוחבוט, אני מבקשת שתמשיך את דבריך.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני מוכן לצאת. תוציאי אותי – – –

פנחס בדש (צומת):

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת דראושה, אתה לא הקשבת למה שאני אמרתי. חבר הכנסת דראושה, תקשיב רגע לתשובתי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אי-אפשר לשתוק על הערות גזעניות. הוא צריך לחזור בו מההערות הללו.

היו"ר ע' מאור:

אני מבקשת להקשיב לתשובתי, ובזה אנחנו גומרים. שמעתי את הערתך, היא נרשמה בפרוטוקול, והנושא יבורר. מאחר שזה לא נאמר במליאה – זה יבורר לאחר מכן. אני מבקשת להפסיק. חבר הכנסת בוחבוט, תמשיך את דבריך. בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— — — אבל לא להשמיץ.

חיים דיין (צומת):

— — —

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת דראושה, אל תאלץ אותי לקרוא לך לסדר. תאפשר להמשיך את הדיון בצורה מסודרת.

חיים קופמן (הליכוד):

זו איפה ואיפה.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת בוחבוט, בבקשה.

שלמה בוחבוט (העבודה):

חברי הכנסת, אני חושב שזו שגיאה כאשר מדברים בצורה מאוד לא מכובדת בנושא ערביי ישראל. אני גאה בכך שאני ראש מועצה של יישוב יהודי-ערבי.

אני חושב שהסיווג החדש, שהיום מדבר על שינוי היעדים הלאומיים כלפי הגליל והנגב, מחזק את כל היישובים המרוחקים ממרכז הארץ. מחזקים אותם יישובים שבאמת קופחו. פה מדברים על תשתיות. אם אנחנו באים ומדברים על שינוי סדרי העדיפויות הלאומיים, הרי הוגדלו תקציבי התשתיות פי-שלושה, הוגדלו תקציבי ההלוואות והמענקים למפעלים קטנים ושנו סדרי העדיפויות הלאומיים. אנחנו הולכים בצורה מאוד משמעותית, בנושא הערבי והדרוזי, ליישר את הקו. אלה אזרחים של מדינת ישראל, וחייבים גם לחזק אותם. אני בא ואומר, רבותי חברי הכנסת – – –

חיים קופמן (הליכוד):

בינתיים הדרוזים מפגינים.

שלמה בוחבוט (העבודה):

תסלח לי, זה תפקידך לבוא כל יום שני ולהגיש הצעת אי-אמון, כי אתה באופוזיציה. אני רק יכול להבטיח לך, חבר הכנסת חיים קופמן, אנחנו נדבר בעוד ארבע שנים ובעוד חמש שנים – –

חיים קופמן (הליכוד):

הדרוזים מפגינים. תביא את סאלח טריף ותשמע מה הוא אומר.

שלמה בוחבוט (העבודה):

– – – ואתה תראה שמדינת ישראל תיראה אחרת. אין צורך בעזה. אותם אלפי אנשים – – –

חיים קופמן (הליכוד):

אם אתם תהיו חמש שנים בממשלה – לא תהיה מדינה. לא תישאר מדינה. היא תימחק. במעלות – – –

שלמה בוחבוט (העבודה):

תסלח לי. אתה אל תדבר על מעלות, כי אתה לא מכיר את מעלות כלל. אתה לא מכיר את ערי הפיתוח. אתה נמצא בתל-אביב, מה אתה מכיר?

חיים קופמן (הליכוד):

אני לא מכיר? איך אתה לא מתבייש?

שלמה בוחבוט (העבודה):

לכן אני בא ואומר, שאנחנו הנציגים האמיתיים של העם. לא התנתקנו מהעם. אתם תיווכחו שבתוך שנים מספר נתקן את כל ההרס והקלקולים. לכן אני אומר, שצריך לדחות על הסף את הצעת האי-אמון.

אריאל שרון (הליכוד):

אל תתחייב יתר על המידה.

היו"ר ע' מאור:

תודה. רשות הדיבור לאחרון הדוברים, חבר הכנסת יעקב שפי.

יעקב שפי (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, שתי הצעות אי-אמון עומדות בפנינו הערב. אתייחס להצעת הליכוד בדבר תפקודה של הממשלה.

בדבריהם של אנשי האופוזיציה נשמעו הערות בדבר תפקוד הממשלה, בנושא מערכת היחסים בין השרים; מה אמר ראש הממשלה ומה אמרו שרים זה לזה. האינפורמציה מלוקטת מהתקשורת. נראה שזיכרונם של אנשי האופוזיציה קצר ביותר.

הביקורת הנוספת היא בדבר אי-הצלחת הממשלה בנושאים שונים, ובמיוחד בנושא תהליך השלום ובנושאים הכלכליים. מי שמגיש בסיטונות הצעות אי-אמון נגד הממשלה ונופל פעם אחר פעם גורם נזק לא רק לעצמו אלא גם לעם ישראל, המצפה לפתרון הבעיות העומדות בפנינו. הביקורת בנושא

הגירוש משחקת לידי אויבינו ומחלישה את עמדותינו. אלה המבקרים היום היו אלה שבירכו את הממשלה על צעדה הנועז, אף-על-פי שלהם לא היה אומץ לבצע מעשה שכזה. הגירוש גרם להחלשה של מאבק ה"חמאס" בנו, והראיה – היום הם מנסים לשקם את הפגיעה הקשה בהם באמצעות אזרחים אמריקנים, ואלה נעצרו על-ידי השב"כ בחשד לסיוע ל"חמאס".

בבחירות האחרונות קיבלנו את אמון העם, ואנחנו מבצעים את שהתחייבנו לו, תוך שינוי סדר העדיפויות הלאומי. אך האופוזיציה מנסה להכשיל את הפעילות בלי כל קשר לרצון רוב רובו של העם.

במסגרת שינוי סדרי העדיפויות ניתנת כיום עדיפות במסגרת דוח-שבס ליישובי הנגב, הבקעה והגליל. כפי שבעת משבר ברלין השני, בתחילת שנות ה-60, יצא נשיא ארצות-הברית דאז, ג'ון קנדי, והצהיר הצהרת תמיכה באומרו: "אני ברלינאי", צריכים אנו לומר: "אני מצפת", כמלות השיר שכמעט נשכח. לכן ביקשתי מראש הממשלה לכנס את ישיבות הממשלה פעם בצפת, בירת הגליל, ופעם בבאר-שבע, בירת הנגב. וזאת מתוך ביטוי למחויבות הממשלה לפיתוח אזורים אלה בראש סדר העדיפויות הלאומי של ישראל.

גם אם יחזרו דוברי האופוזיציה על ביטויים שהופנו לעברם בעבר וינסו לערער את יציבות הממשלה הנוכחית, הם לא יצליחו. העם בחר לכנסת מפלגות שמרכיבות את הממשלה לתקופה של ארבע שנים. מי שמנסה לעורר רושם – – –

היו"ר ע' מאור:

אני מבקשת לאפשר לדובר לדבר. נא להתיישב בשקט, כי יש לנו עוד שלוש דקות, ולאחר מכן אנחנו ניגשים להצבעה. בבקשה לאפשר לו לסיים בכבוד את דבריו.

יעקב שפי (העבודה):

מי שמנסה לעורר רושם שהממשלה לא עושה מספיק – טועה ומטעה. תהליך השלום לא יגיע לסיום בתוך חודשים ספורים. מלחמה באבטלה לא תישא פירות, אלא רק אם תיבנה תשתית, ייבנו מפעלים חדשים, ורעיונות שהיו בבחינת תוכנית-מגירה יוצאו אל הפועל, וכל זה דורש זמן. יצירת מקום עבודה חדש ברמה טכנולוגית גבוהה – וזה בדיוק מה שנחוץ לנו – דורשת כשנתיים. הממשלה הקודמת לא עשתה די בתחום זה, וכיום הם מנסים לעורר את הרושם, שגם ממשלה זו לא תפעל.

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, יש טיפול אינטנסיבי הן בבעיות חוץ וביטחון והן בנושאים הכלכליים בכלל ובמלחמה באבטלה בפרט. לכן יש לדחות את הצעת האי-אמון ולאפשר לממשלה, שרוב העם תמך ותומך בה, לממש את מצעה. את החשבון הסופי נעשה כולנו בעוד ארבע שנים; גם אנו, חברי הכנסת, וגם העם בישראל. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת נא לשבת, אנו עוברים להצבעה. איש איש ישב במקומו. לא נוכל להוסיף קולות של אלה שמסתובבים. יש לנו על כך החלטה של נשיאות הכנסת. נא לשבת.

חברי הכנסת, האם אני יכול לערוך את ההצבעה במשותף?

קריאות:

כן.

היו"ר ש' וייס:

הצעות סיעות הליכוד והמפד"ל להביע אי-אמון לממשלה בשל: 1. תפקודה של הממשלה – הצעת סיעת הליכוד; 2. ממשלה בתוך ממשלה, פעולות הממשלה בתחום סדרי עדיפויות – הצעת המפד"ל. אנחנו עורכים הצבעה מאוחדת.

יהושע מצא (הליכוד):

על איזו ממשלה אתה מצביע עכשיו?

היו"ר ש' וייס:

על ממשלת ישראל החוקית.

חברי הכנסת, מי שמצביע בעד, מצביע בעד האי-אמון – סליחה שאני חוזר על כך – ומי שמצביע נגד, תומך בממשלה. ברור? ההצבעה החלה. אנחנו לא מוסיפים קולות. אני מודיע.

הצבעה

בעד הצעות סיעות הליכוד והמפד"ל להביע אי-אמון לממשלה – 37

נגד – 44

נמנעים – 3

הצעות סיעות הליכוד והמפד"ל להביע אי-אמון לממשלה לא נתקבלו.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, 37 תומכים.

קריאה:

אדוני היושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

לא מוסיפים קולות. יש לנו החלטת נשיאות הכנסת. קודם כול אודיע את התוצאה ומייד אסביר, ותקבלו את זה ברוח טובה. 37 תומכים בהצעת האי-אמון, 44 מתנגדים, שלושה נמנעים. קודם כול אני קובע, שהצעת האי-אמון נדחתה.

אנחנו הודענו כמה פעמים בכתב: בזמן ההצבעה יושבים. לא מוסיפים קולות. זו החלטה על דעת כל הנשיאות, על-פי הצעתו של חבר הכנסת עובדיה עלי.

אני מודיע, שהצעת האי-אמון נדחתה. אני מודה לכם.

שאלות ותשובות

היו"ר ש' וייס:

אנו ממשיכים בסדר-היום: שאלות לשר הבינוי והשיכון. אני מזמין את שר הבינוי והשיכון להשיב על שאלות.

שר הבינוי והשיכון ישיב על שאילתא מס' 370, של חברת הכנסת נעמי חזן. יש כאן שתי שאילתות, גם של חבר הכנסת זיאד, ותשובה אחת על שתי השאילתות בגלל הדמיון ביניהן. השאילתא של חבר הכנסת תופיק זיאד מספרה 393. בבקשה.

הקצאת קרקע ליד נווה-שלום

חברת הכנסת נ' חזן שאלה את שר הבינוי והשיכון ביום י"ב בטבת התשנ"ג (5 בינואר 1993):

לתושבי נווה-שלום נודע על בקשה להקצאת קרקע ממנהל מקרקעי ישראל, שהוגשה על-ידי עמותת יוצאי הימ"מ – יחידה מיוחדת למלחמה בטרור – של משטרת ישראל. החלקה המבוקשת נמצאת בסמיכות ליישוב נווה-שלום, ותושבי נווה-שלום אף מגישים בימים אלה בקשה להתרחבות ולישיבה באותה חלקה.

נוסף על כך, נודע שהפונים מתכוונים לקרוא ליישובם נווה-שלום ב'.

ברצוני לשאול:

1. האם אומנם הוגשה בקשה מטעם עמותת יוצאי הימ"מ של משטרת ישראל, להקצאת קרקעות באזור זה?

2. אם כן – באיזו חלקה מדובר ומהם גבולותיה המדויקים?

3. האם ידועה לשר הכוונה להשתמש בשם נווה-שלום ב'?

חבר הכנסת ת' זיאד שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ד' בשבט התשנ"ג (26 בינואר 1993):

לתושבי נווה-שלום נודע על הקמת יישוב חדש על קרקע המינהל הסמוכה לחלקה שבה שוכן יישובם. יוזמי הקמת היישוב, יוצאי יחידת הימ"מ של משטרת ישראל, מתכוונים לקרוא ליישובם נווה-שלום ב'.

נווה-שלום אינו יישוב רגיל, ומאפיין אותו היותו יישוב משותף לערבים וליהודים.

ברצוני לשאול:

1. האם מוכרת למשרד עובדת עלייתו על הקרקע של היישוב הנ"ל?

2. על-פי אילו קריטריונים הוקצתה הקרקע?

3. האם לא קיימת חובת קבלת אישור משרד הפנים לפני הקצאת קרקע כלשהי על-ידי מינהל מקרקעי ישראל?

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

להלן תגובתי: אומנם הוגשה בקשה מטעם העמותה לתכנון חטיבת הקרקע. בקשה זו אושרה על-ידי הוועדה לפטור ממכרז בישיבתה מיום 7 בספטמבר 1992. לאחר אישור התכנון תוקצה הקרקע על-פי נוהלי המינהל.

ההרשאה לתכנון מתייחסת לחטיבת קרקע בגודל כ-200 דונם אדמות מדינה, הנמצאת מדרום לכביש הכניסה לנווה-שלום, בסמיכות לאתר המכונה במפות "חירבת אבימור". גבולות הקרקע ייקבעו לאחר אישור תוכנית בניין עיר על-ידי ועדת התכנון.

נושא השמות אינו בתחום ידיעתנו או טיפולנו. על שמות היישובים מכריזה ועדת השמות הממלכתית.

היו"ר ע' מאור:

שר הבינוי והשיכון ישיב על שאלתא מס' 385, של חבר הכנסת עמנואל זיסמן. חבר הכנסת עמנואל זיסמן אינו נוכח. התשובה תימסר לפרוטוקול.

פועלי בניין

חבר הכנסת ע' זיסמן שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"ט בטבת התשנ"ג (12 בינואר 1993):

כ-40,000 פועלי בניין חסרו באתרי הבנייה, עקב הסגר האחרון בשטחים – כך עולה מנתונים של התאחדות הקבלנים. בחמש שנות האינתיפאדה היה הממוצע של עבודת פועל בניין מהשטחים בערך 150 יום בשנה.

ברצוני לשאול:

1. מה היא עמדת משרד הבינוי והשיכון כלפי נתונים אלו, הפוגעים קשות בענף הבנייה?

2. כיצד פועל משרדך על מנת לקלוט יותר פועלים ישראלים בטווח הקצר ובעתיד?

3. מה עושה משרדך בנוגע למיסוד ולהרחבה של בתי-ספר למקצועות הבנייה?

תשובת שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. מספר המועסקים בענף הבנייה עלה מ-127,600 איש בשנת 1989 לכ-195,000 איש באמצע שנת 1992, דהיינו פי 1.5.

42% מהמועסקים הינם פועלים מהשטחים. בפועל משקלם נמוך יותר בשל מספר רב של ימי היעדרות ומספר מועט של שעות עבודה, יחסית לישראלים. לפי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה לחמש השנים האחרונות נמצא, כי פועלים מהשטחים הועסקו בענף הבינוי בישראל כ-200 ימים בשנה בממוצע. נתונים על שעות עבודה שבועיות לגבי שלוש השנים האחרונות מראים, כי פועל ישראלי עבד 41 שעות שבועיות בממוצע, לעומת 36.4 שעות עבודה שבועיות בממוצע לפועל מהשטחים.

תוספת זו של 67,400 מועסקים מורכבת מ-37,400 ישראלים וכ-30,000 עובדי שטחים. בנוסף הועסקו בממוצע ב-1991 כ-10,000 פועלים זרים.

הגידול במספר המועסקים בענף הבנייה הינו תוצאה ישירה של הגידול המסיבי בהיקפי הבנייה בתקופה זו. מספר יחידות הדיור שנבנו בשנת 1989 היה 19,850 בלבד, לעומת 42,410 יחידות דיור ב-1990 – פי 2.1 – ולעומת 83,350 יחידות דיור ב-1991, שהיתה שנת שיא בפעילות, פי 4.2. הפעילות הכוללת בענף הבנייה – ממוצע התחלות וגמר בנייה לכל היעדים, מגורים ואחרים – עלתה מ-4.3 מיליון מטרים רבועים ב-1989 ל-8.3 מיליון מטרים רבועים ב-1991, פי 1.9.

במהלך שנת 1992 השתנתה התמונה: מספר התחלות הבנייה פחת בכ-50% בהשוואה לשנה הקודמת והגיע ל-42,000 יחידות דיור. הפעילות הכוללת בענף – ממוצע התחלות וגמר בנייה במטרים רבועים – בשנה זו עדיין היתה גבוהה יחסית בשל היקפים ניכרים של גמר בנייה. בשנת 1993 צפוי צמצום נוסף בפעילות הענף, הן בשל צמצום התחלות הבנייה לפחות מ-35,000 יחידות דיור, והן בשל צמצום נוסף בגמר הבנייה.

כתוצאה מצמצום הפעילות בענף ייפלט, ללא ספק, מספר רב של עובדים מענף הבנייה. החשש הוא, שבקרוב הנפילים יהיה גבוה יחסית משקל הישראלים שנקלטו לאחרונה, עולים צעירים ויוצאי צבא.

לאור עובדות אלו, הפגיעה כיום בענף הבנייה, בשל היעדרויות פועלים מהשטחים, עשויה להיות קטנה יותר.

2-3. כדי לעודד ישראלים להצטרף לענף הבנייה, פועלת מאז פברואר 1992 תוכנית מיוחדת, שגובשה על-ידי צוות בין-משרדי, ביוזמת משרד הבינוי והשיכון. עיקרי התוכנית: הקמת מסלול הכשרה חדש, שאחת ממטרותיו הינה שימת דגש מיוחד ביצירת קבוצות עבודה והיווצרות קבלי משנה; מסלול ההכשרה נמשך שישה חודשים – חודשיים לימוד בבית-ספר להכשרה וארבעה חודשי עבודה באתר הבנייה; במשך שישה חודשי ההכשרה מתחייבת הממשלה להעביר לעובד מענק בגובה שכר המינימום, או דמי אבטלה – הגבוה מביניהם; הקבלן מקבל על עצמו להשלים לעובד, במשך ארבעה חודשי עבודה באתר, סכום כספי קבוע, המתעדכן מעת לעת; המלצה על הסדרת תנאי העבודה באתר – חדר אוכל, חדר הלבשה, פינת רחצה ושירותים וכו'; צמצום הדרגתי של העסקת עובדים זרים בענף; השקעה בפרסום תוכנית ההכשרה ושיפור תדמית הענף. עד כה השתתפו במסלול זה כ-5,800 איש.

היו"ר ע' מאור:

שר הבינוי והשיכון ישיב על שאלתא מס' 387, של חבר הכנסת סאלח טריף. חבר הכנסת סאלח טריף אינו נוכח, התשובה תימסר לפרוטוקול.

אדמות הכפר טורעא

חבר הכנסת ס' טריף שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"ט בטבת התשנ"ג (12 בינואר 1993):

אני פונה אליך בנוגע לסכסוך שקיים משנת 1968 לגבי אדמות טורעא. אדמות אלה שייכות לכפר מאז ימי המנדט, וב-1968 הוחלט על-ידי קרן-הקיימת להעביר את האדמות לבעלות המדינה.

חלק מהאדמות משמשות לגידול חקלאי ולרעיית צאן, וחלקן – לבנייה. כיום מבקשת ממשלת ישראל למכור חלק מהאדמות שהועברו לבעלותה.

ברצוני לשאול:

1. מאילו טעמים הועברו האדמות לרשות מדינת ישראל?

2. מה ניתן לאנשי הכפר בתמורה, והאם נעשה הדבר בידיעתם ובהסכמתם של ראשי הכפר?

3. מה היא האפשרות שמדינת ישראל תשקול החזרת האדמות לבעליהן?

תשובת שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. אדמות המדינה שמדובר בהן הן בשטח של כ-9,250 דונם, מהן כ-1,700 דונם בתחום הכפר טורעאן, שנרשמו על-פי ההסדר בשנת 1945 בבעלות "הנציב העליון עבור הכפר טורעאן". עם הקמת המדינה נרשמו האדמות רישום חוזר בטאבו, ואגב תיאום הרישום לפי סעיף 2 לחוק נכסי המדינה הושמטה ההערה בטאבו.

בפסק-הדין שניתן על-ידי בית-המשפט העליון בד.נ. 13/76 (מ"מ יפיע נגד ממ"י), שבו נדון מקרה דומה, נקבע, כי אגב תיאום הרישום לפי סעיף 2 לחוק נכסי המדינה, יש לקיים את רישום ההערה ולא היה מקום להשמיטה.

עם זאת העיר בית-המשפט, כי ההערה אינה מקנה זכות קניינית לציבור בלתי מוגדר של אנשים, וכי נוכח האמור בסעיף 154(ב) לחוק המקרקעין, ייתכן שניתן למחוק את ההערה, אם יוכח שהשטח חדל לשמש את צורכי הציבור של הכפר.

יתירה מכך, אין כמעט ספק, כי רישום ההערה בהסדר על-ידי השלטון המנדטורי, כשמדובר בקרקע שסווגה כ"מירי" ולא כ"מתרוכה" – הגדרת דרך – נועד לחסום אפשרות של רכישת אדמות אלה על-ידי היהודים, ולא להקנות לתושבי הכפר זכות קניינית כלשהי בהן.

2. זה זמן רב – כ-15 שנה – מנהל ממ"י – מינהל מקרקעי ישראל – משא-ומתן עם המועצה המקומית כדי להגיע להסדר, אולם ללא תועלת, עקב התעקשות המועצה לראות בקרקעות אלו במלואן קניינם של בני הכפר.

3. בנסיבות המצוינות לעיל, לא מצאה המדינה לנכון להחזיר את ההערה לרישומים, בעקבות פסק-הדין של יפיע, שכן פסק-הדין של יפיע רק מנע את השמטת ההערה במקום שטרם הושמטה, ואין הדבר כך בטורעאן, שם הושמטה ההערה. לדעת ממ"י, החזרת ההערה לרישומים תחליש את עמדת ממ"י בכל משא-ומתן מול המועצה המקומית.

היו"ר ע' מאור:

שר הבינוי והשיכון ישיב על שאילתא מס' 432 של חבר הכנסת טלב אלסאנע. חבר הכנסת טלב אלסאנע אינו נוכח. התשובה תימסר לפרוטוקול.

מצוקת דיור בשכונות מזרח-ירושלים

חבר הכנסת ט' אלסאנע שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ו בטבת התשנ"ג (19 בינואר 1993):

בשכונות הערביות במזרח-ירושלים ובפרבריה קיימת מצוקת דיור, ותושבים רבים מתגוררים במבנים רעועים, עקב העדר מקומות דיור אלטרנטיביים.

ברצוני לשאול:

1. האם קיימת מצוקת דיור בקרב האוכלוסייה הערבית במזרח-ירושלים? אם כן – מה גורם למצוקה הנ"ל?

2. האם הכין משרד השיכון תוכנית לפתרון בעיית מצוקת הדיור בקרב האוכלוסייה הערבית במזרח-ירושלים?

3. האם משרד השיכון מתכנן פיתוח שכונות חדשות בעבור התושבים הערבים במזרח-ירושלים?

תשובת שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

להלן תגובתי על השאלות:

1. על-פי נתוני עיריית ירושלים, קיימת מצוקת דיור, אשר נובעת מקשיים בקבלת היתרי בנייה, גם כאשר מדובר בקרקעות פרטיות, בשל העדר תוכניות בניין ערים מאושרות. תוכנית כזו לגבי צפון-ירושלים הוכנה אומנם על-ידי עיריית ירושלים, אך טרם הופקדה. גורם נוסף למצוקת הדיור הינו העדר בנייה יזומה של משרד הבינוי והשיכון.

2. אין במשרד היום תוכנית כנ"ל. הבעיה תיבחן במהלך שנת העבודה הנוכחית.

3. לאחרונה נתן שר הבינוי והשיכון אישור לקידום פרויקט של 70 יחידות דיור עבור עמותה אשר חברה הינם ערבים ישראלים.

היו"ר ע' מאור:

שר הבינוי והשיכון ישיב על שאלתא מס' 433, של חבר הכנסת שאול עמור.

פיטורי מנהלת הוסטל לקשישים

חבר הכנסת ש' עמור שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ו בטבת התשנ"ג (19 בינואר 1993):

לפני כשלושה חודשים פוטרה מנהלת ההוסטל לקשישים ביבנה, הגברת הדא שרון. בהוסטל, השייך לחברת "עמידר", מתגוררים 27 קשישים, אשר רובם אינם דוברי עברית. רבים מהם חולים והמנהלת שימשה עבורם לפה ועזרה בפתרון בעיותיהם. בעקבות פיטוריה הופסקו החוגים אשר התקיימו עבור הקשישים אחר-הצהריים. כיום אין לקשישים לאן לפנות.

ברצוני לשאול:

1. האם ידוע למשרדך על העניין?

2. מדוע פוטרה המנהלת הגברת הדא שרון?

3. ממלא-מקום ראש העירייה טוען, כי הנושא הועלה בפני הנהלת "עמידר", וזו התנערה מהנושא. מה ייעשה בעניין?

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אני מתכבד להשיב על שאלתא מס' 433 של חבר הכנסת שאול עמור, מיום 19 בינואר 1993, בנושא מנהלת ההוסטל לקשישים ביבנה:

3-1. חברת "עמידר" שותפה בהפעלת 12 אתרי דיור מוגן לקשיש ברחבי הארץ. אולם ההוסטל ביבנה הינו היחיד שבו העסיקה "עמידר" במשך שבע שנים אם-בית במשרה מלאה, אף שזו משימה שאיננה באחריות "עמידר", וזאת בהתחשב במצבו המיוחד של האתר ובבקשותיה החוזרות של העירייה. כל יתר ההוסטלים בארץ מנוהלים על-ידי הרשויות המקומיות או עמותות למען הקשיש.

לאחרונה נאלצה חברת "עמידר" לבצע צמצומים, ובמסגרתם הסתיימה עבודתה של אם-הבית. הודעה על כך נמסרה לראש העירייה, לסגנו ולבעלי תפקידים אחרים בעירייה.

לדעתי, מתפקידה של המחלקה לשירותים חברתיים ברשות המקומית לטפל בקשישים ולתת מענה להעסקת העובדים בהוסטלים.

לצערי הגדול, בעלי התפקידים בעירייה דחו את פניית "עמידר" בנושא וכן את פניות ועד קשישי ההוסטל.

יודגש שוב, שתחום זה אינו באחריות "עמידר".

סקירת שר הבינוי והשיכון על פעולות משרדו

היו"ר ע' מאור:

אנחנו עוברים לסעיף הבא: סקירת שר השיכון והבינוי על פעולות משרדו. אני מזמינה את שר הבינוי והשיכון לפתוח בסקירתו. אדוני השר, עומדות לרשותך עשר דקות לפתיחה. אם יש שאלים, נא להירשם אצל מזכיר הכנסת. בבקשה.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, תוכנית העבודה של משרד הבינוי והשיכון לשנת 1993 אינה משוחררת מאילוצי העבר. לכן עלי לפתוח בסקירת העבר במסגרת דיון זה.

כ-80% מכלל המקורות התקציביים לפעולות בנייה שהועמדו לרשות המשרד מיועדים, לצערי הגדול, לתשלומים עבור בניית העבר. סכומים אלה ישולמו לגורמי ענף הבנייה בגין בנייה, אשר ברור כי היתה מיותרת.

על פעולות הסיוע אנו שומרים מכל משמר, במקום להקדיש את מלוא תשומת הלב והמשאבים החומריים לפתרון שאלות הדיור של הציבור הרחב כולו. אנו נאלצים – ואני אומר זאת בצער – גם בשנת 1993 להשקיע חלק ניכר מהמשאבים הפנויים בפירוק הבעיה שהותירה אחריה הממשלה הקודמת.

אני רוצה להזכיר, גברתי היושבת-ראש, כי בעת שהחליטה הממשלה הקודמת על בנייה מוגזמת זו היו בידיה ראיות מוצקות לכך, כי יש בארץ יותר מ-100,000 דירות ריקות, המספיקות לקליטת כחצי מיליון עולים. למרות זאת התעלמה הממשלה מעובדות אלו והחליטה אז על בניית דירות באחריות התקציב, על רכישת קרוונים ומגורונים ועל התקשרויות מסיביות עם קבלנים זרים.

מייד לאחר השבעת הממשלה הנוכחית פעלנו להפסקת בנייה בהיקף רחב ככל האפשר. נוכחנו, לצערנו, כי גם בשבועות האחרונים לפני כניסתנו לתפקיד היתה הפעלת בנייה מזורזת בכל רחבי הארץ, זאת במטרה "לקבוע עובדות". עובדות נוספות לא נקבעו, אולם הגדילו בכך את הנזק הכספי.

אולם, אין לתמוה על פעולה זו. כבר בראשית שנת 1991, משהתברר לכול כי אין צורך בבנייה בהיקף כה רחב, המשיכה הממשלה הקודמת ביתר שאת בפעילות הבנייה, ואת מירב הדירות מיקמו באזורים שביטאו העדפה פוליטית ולא צורך בדיוור.

משרד הבינוי והשיכון יתמודד בכל הכלים העומדים לרשותו עם בניית העבר. אנו מתכוונים להקפיד, כי תימנע החרפת הבעיה החברתית הנובעת מבנייה זו, ובמיוחד באתרי המגורונים והקרוונים.

אנו נעשה כל מאמץ כדי שכושר הייצור של ענף הבנייה ייפגע מעט ככל האפשר. המשק הישראלי יזדקק לכושר ייצור זה בשנים הקרובות.

משרד הבינוי והשיכון יתמקד במאמצים להביא לשיפור ולשכלול של ענף הבנייה, במגמה לגרום להוזלת מחירי הדירות. אסור להשלים עם מצב שבו על זוג צעיר לשלם שמונה שנות הכנסה מלאות, כדי לרכוש דירה צנועה. יחס כה גבוה אינו מקובל במדינות המפותחות, שאנו רוצים להימנות עמן. לא ייתכן שהחברה הישראלית תטיל קנס כה כבד על המשפחות החדשות הנוצרות בה.

גברתי היושבת-ראש, המדיניות המכוונת לשכלול ענף הבנייה תתמקד בפתיחת צווארי בקבוק עיקריים, אשר עצם קיומם משפיע על יוקר הדירות. האמצעים שיופעלו כוללים את הדברים הבאים:

ראשית, שחרור קרקעות לבנייה, באמצעות מינהל מקרקעי ישראל. קרקעות אלו ישוחררו בעיקר לבנייה הפרטית. לא יתקיים עוד מצב שבו לבנייה הפרטית אין נגישות למרבית המלאי הקרקעי במדינה.

הנושא השני הוא פישוט חוקי התכנון וההליכים הנהוגים על-פיהם. פישוט זה יחליף את חוק הוראת השעה לבנייה למגורים ולתעשייה.

הנושא השלישי, בחינה ופישוט של תקני הבנייה והתקנים של חומרי הבנייה. לתקנים אלו השפעה ניכרת על מחירי הדירות, ובדעתנו לפשט את התקנים בלי לפגוע בטיב המוצר.

הנושא הרביעי, מיסוי הבנייה. בדעת המשרד לבחון גם את שאלות מיסוי הבנייה, אשר לו השפעות ניכרות על מחירי הדירות, ולהביא הצעותיו למשרדי האוצר והפנים.

הנושא האחרון, שיפור שיטות הייצור בענף הבנייה. אני מאמין, כי מיצוי הפעולות בתחומים עיקריים אלה יביא להוזלה משמעותית של הדירות עוד במהלך קדנציה זו.

בתחום החברתי, תוכנית העבודה של המשרד כוללת העמקה מסיבית של פעילות שיקום השכונות, בתחום השיקום הפיסי ובתחום השיקום החברתי. תקציבי הפעולה לשיקום השכונות גדלו בשנת 1993 גידול משמעותי, ונוסף על כך הוגברה הפעולה של השלמת תשתיות ופיתוח בשכונות ותיקות.

משרד הבינוי והשיכון מתגבר במידה רבה ביותר את סלילת הכבישים באמצעות מע"צ. השנה, כמוה גם בשנים הבאות, נדמה לי שהולכת להיות התמורה הגדולה ביותר מאז קום המדינה בתחום זה.

העדיפות הניתנת לנושא התשתית באה לידי ביטוי לא רק בגידול התקציב, אלא גם בהפניית עיקר הפעילות לפתרון בעיות תחבורתיות.

פרויקט הכבישים המרכזי הוא כביש מס' 6, חוצה-ישראל. בימים אלה מוקמת החברה הממשלתית, שתפקידה יהיה לרכז את כל ההכנות לסלילת הכביש, אשר ימומן על-ידי הון פרטי.

משרד הבינוי והשיכון תגבר את פעולות התשתית לאוכלוסייה הערבית. כך מתכוון המשרד גם לסייע בהכנת מלאי תשתית לבינוי ביישובים הערביים.

על אף נטל העבר הכבד הרובץ על המשרד, אנחנו מתכוונים לשים דגש מרכזי בתוכניות העבודה על שיפור ושכלול ענף הבנייה, במטרה להביא להוזלת מחירי הדירות. אני מודה לך, גברתי היושבת-ראש.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. ראשון השואלים – חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

גברתי היושבת-ראש, כבוד השר, קודם כול אני רוצה להודות לך על שהזכרת בדברך את הסקטור הערבי ואת הצרכים שלו. כמי שער לבעיות הללו, אני רוצה לשאול אותך: מה התקציב שמשרדך מקציב השנה לסקטור הערבי והדרוזי?

אני רוצה לשאול, מה הם הפרויקטים הממשיים, העיקריים, שמשרד הבינוי והשיכון יבצע השנה בסקטור הערבי, ובכלל זה הדרוזי, ובמיוחד נוכח הבעיות הייחודיות הקשות של הנגב? מה מתכוון כבוד השר לעשות השנה לפתרון בעיות אלה?

הערה אחרונה, בתשובה שקיבלתי ממך הובטח שיימצא פתרון בתקציב 1993 לבעיית חיבור שני הצדדים של כפר מוסמוס, על-ידי מנהרה שתקשר אותם. אני רוצה לשאול את כבוד השר, מתי תבוצע התוכנית הזאת? כבר נפלו 24 חללים כתוצאה מתאונות דרכים, ולאחרונה, רק לפני שבוע, נפגעה אשה. וכל זה מפני שלא קיים גשר ולא קיימת מנהרה.

היו"ר ע' מאור:

תודה. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, בבקשה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אדוני השר, רציתי לבקש ממך תשובה על שתי שאלות. האחת, אף שהחוק קובע שבמדינת ישראל כל המחירים חייבים להיות נקובים בשקלים, עדיין מחירי שכר הדירה ומחירי הדירות נקובים בדולרים. באחרונה, כשעלה שער הדולר בצורה תלולה במשך תקופה קצרה, עולים חדשים, זוגות צעירים, סטודנטים וכל מי שנאלץ לשכור דירה – בבת אחת קפץ לו שכר הדירה, בלי שהשכר שלו עלה, בלי שקצבת הזיקנה שלו עלתה. השאלה היא, מדוע מדינת ישראל אינה כופה את הכלל, שהכול צריך להיות נקוב בשקלים, גם על שטח הדירור?

שאלה שנייה. רציתי לשאול אותך, אדוני, האם יש לכם תוכניות מעשיות בקשר להוזלת הדירור? אנחנו יודעים שהיום יש מצב, שזוגות צעירים רבים, עולים חדשים שיש להם זכאות, אינם מסוגלים לרכוש את הדירות המוצעות במחירים הקיימים. אינני מדברת רק על מרכז הארץ, אלא גם על מקומות אחרים. ואנשים חוששים לשקוע בתשלומי משכנתאות כבדים.

היו"ר ע' מאור:

תודה. תשובת השר, בבקשה.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

התקציב למגזר הערבי השנה הוא 40 מיליון שקלים. אני מניח שחבר הכנסת דראושה מודע למספר הזה. אני מניח שהוא מודע גם לכך שהתקציב התחיל באפס, הוצאתי מתקציב המשרד 30 מיליון שקלים, והאוצר השתתף ב-10 מיליון, ואנחנו מתחילים השנה ב-40 מיליון שקלים. זאת התחלה. אם אתה חושב שאני שבע רצון מזה – אני רחוק מלהיות שבע רצון מהנושא הזה. בהחלט הייתי רוצה להתחיל לפתוח, בתקופת כהונתנו כממשלה, דף חדש שיחזיר אותנו אל המגזר הערבי ואת המגזר הערבי למדינת ישראל. אני מתכוון לזה במלוא משמעות המלים. שנים רבות דיברנו על השוואת תנאים, על זכויות וחובות, ונדמה לי שהגיעה העת להתחיל להתמסר לטובת המגזר הערבי.

התוכניות כאן רבות מאוד. אינני רוצה לומר כרגע מה בדיוק הפרויקטים. אנחנו נמצאים עכשיו בעיצומה של העבודה. חבר הכנסת דראושה לא יתפלא אם אומר לו, שאם היום אני אקבץ רק את הדרישות ההתחלתיות שיש בידינו, אנחנו מדברים על מאות מיליוני שקלים במגזר הערבי, במידה מסוימת של צדק. על כן, אנחנו צריכים לשפוט ולהעריך היכן הפעם, מה סדר העדיפויות שנצטרך לקבוע בכניסתנו הפעם.

אני יכול לומר לך, ואתה בוודאי גם מודע לכך, שזו הפעם הראשונה שאנחנו נכנסים גם לפרויקט שיקום השכונות. השנה אנחנו נכנסים ליישוב אום-אל-פחם בנושא של שיקום שכונות.

אני מקווה שבדברים האלה יהיה פתיח כלשהו לכניסה רחבה יותר בשנים הבאות למגזר הערבי.

לגבי המגזר הדרוזי, נדמה לי שההקצבה השנה היא כ-16 מיליון שקלים. אני מתכוון למצות את המקסימום של הסכום הזה לטובת השכונות של חיילים משוחררים. נדמה לי שהציבור הזה, שאתה מודע לו, משרת את המדינה לא רק בנאמנות. הוא משרת את המדינה תרתי משמע, בשירות צבאי סדיר ובשירות לאומי. ואם אנחנו נמצאים במסגרת של תקציב מוגבל, מן הראוי שניתן עדיפות דווקא לאותו ציבור, שאני רואה אותו בקדימה עליונה, ואלה החיילים המשוחררים.

בעניין הנגב, אנחנו בעיצומה של העבודה לכניסה לאותו פרויקט של הבדואים של הנגב. אני מעריך שמהר מאוד אנחנו נצא עם פעולה רחבה מאוד. כבר אמרתי זאת מעל במת הכנסת, ואני חוזר ואומר זאת. אני רוצה לראות כיעד בארבע השנים הבאות את ניוון או העברתן של 10,000-12,000 משפחות מהמקום שהן נמצאות בו לאזורים עירוניים במרחבי הנגב. אנחנו עובדים על זה, ונדמה לי שהעתיד הקרוב ילמד על מידת הנחרצות שלנו בנושא הזה.

לגבי המנהרה של מוסמוס, כרגע אין בידי תשובה.

רון נחמן (הליכוד):

יש תשובה. במקום מוסמוס זה מושמוש.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

בדיחה לא מוצלחת.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אני פשוט לא הבנתי את זה, אבל בסדר. אם חבר הכנסת רון נחמן אמר מושמוש, אז מושמוש. מה לעשות?

חבר הכנסת דראושה, הנושא הזה עלה, ואז עניתי לך על כך. כרגע אין בידי הנתון המדויק אם אנחנו נכנסים לזה השנה או לא נכנסים לזה. אני ער לחומרת הקטע הזה בנוגע לתאונות דרכים, ואני מקווה שהנושא הזה נכנס לתוכנית העבודה של 1993. מעל במה זו אני אומר לך, שאם זה לא יקרה, אני באופן פיסי אבוא ואומר לך שזה לא יקרה.

חברת הכנסת תמר גוז'נסקי שאלה על מחירים הנקובים בדולרים ולא בשקלים. אני מודע לבעיה. אינני מרוצה מזה שהיום גם משרדי משתמש בערכים דולריים, גם בכתובים, וגם באשר לדמי שכירות. אני בהחלט לא מרוצה מזה, בדיוק מאותן סיבות שאת אמרת. רשמתי את הנושא הזה לפני, ואני מקווה שאנסה להבין, דרך מה שקרה בעבר, מדוע שער הדולר נכנס לז'רגון שלנו. באינטואיציה אני אומר לך, שבהחלט הייתי רוצה להוציא את המונח דולר מתוכנו, ולהעמיד את המחירים יותר ברמה של שקלים. אבל, כפי שאמרתי, זה נושא שאתן לך עליו תשובה בנפרד.

לגבי התוכניות להוזלת הדירות – ראשית, גברתי, אני מניח שאת ערה לכך שפתחנו במבצע אדיר למכירת מלאי הדירות העומד לרשותנו. המבצע הזה, אם כי הוא בתחילתו, לפי דעתי צבר עד עכשיו הצלחה לא מבוטלת. נדמה לי שאם יש למבצע הזה סימן היכר כלשהו, זה הרצון של הממשלה, אם כבר יש לה המלאי הגדול הזה, להוזיל את מחירי הדירות ולהפקידן בידי אלה שמן הראוי שמדינה, שיש לה מלאי דירות כזה, תאפשר להם להיכנס אליהן. ההוזלה הזאת, שאני עוקב אחריה, בהחלט עושה דברים טובים מאוד. אני רואה מי הרוכשים, מי הקונים. לפעמים יש הפתעות, כמו למשל שבעיר כמו מעלות, בתוך 24 שעות נחטפו 208 דירות. ביקשתי את הרשימה השמית של הרוכשים, שכן מישהו אמר שייתכנו אולי ספקולציות, ורציתי לדעת על אילו ספקולנטים מדובר. קיבלתי את הרשימה, וכשניתחתי אותה מצאתי שהמכנה המשותף של כולם, של הרוב המסיבי, הוא קודם כול הגיל הצעיר. הדבר השני שמצאתי הוא, ששליש מבני המקום רכשו את הדירות, השליש השני היו עולים חדשים, והשליש השלישי דווקא היו אנשים שעובדים בקריות, גרים בקריות, והם באו וקנו דירות במעלות. כך קורה הדבר הזה למעשה בכל רחבי הארץ.

נוסף על הדבר הזה, אני מניח שעקבת, בפתח סקירתי, אחר מה שאנחנו מתכוונים לעשות בשנה הזאת כדי להביא להוזלת הדירות. בין היתר, אנחנו מתכוונים לשחרר מלאי של 50,000 יחידות דיור לשוק הבנייה הפרטית. אני מעריך, שהמהלך הזה של שחרור קרקעות לצורך בנייה פרטית במרכז הארץ לא יהיה מבצע חד-פעמי, אלא נוסף בנושא הזה שנה אחר שנה, ובסיכומו של עניין המלאי הגדול הזה יביא לכך שמחיר הדיור ירד.

אני רוצה שתדעי: זה אחד היעדים המרכזיים שלקחתי על עצמי להיאבק עליהם. אמרתי: קשה לי להתמודד עם המצב שזוגות צעירים צריכים היום לגזור על עצמם שמונה שנים כדי להחזיר, אם בכלל, את החובות על הדירה הזאת. הייתי רוצה שיעשו את הדבר הזה ברמת החזר הרבה יותר מתקבלת על הדעת, כדי שיוכלו גם לחיות וגם לגור בדירה.

אגב, לידיעתך, אנחנו עומדים עכשיו מול האוצר בהידברות על שינוי כל תוכניות הסיוע. הייתי רוצה בהחלט להגיע למצב, שחוץ ממי שגרים בערים המרכזיות גופן, במקום שהשטח הוא יקר ביותר, כל מה שמחוץ לזה, תהיה אפשרות לילדים שלנו, לזוגות הצעירים, לכל אחד במדינה, דרך תוכניות הסיוע, להגיע למצב שהרוב המכריע של מחיר הדירה יהיה מגולם בתוך תוכניות הסיוע, עם רמת החזר כזאת שגם אם פרט מהמשפחה עובד, יוכל בכל אופן להתקיים. עד כאן, גברתי.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. אנחנו פותחים את הדיון. אני מזכירה: חמש דקות לכל דובר. חבר הכנסת אברהם פורז – איננו. חבר הכנסת רענן כהן – איננו. חבר הכנסת מיכאל איתן – איננו. חבר הכנסת אבנר חי שאקי – איננו. חבר הכנסת רון נחמן, בבקשה, אחריו – חבר הכנסת יגאל ביבי, אחריו – חבר הכנסת שלמה בוחבוט, אחריו – חבר הכנסת יצחק לוי.

רון נחמן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אדוני השר, הממשלה שאתה חבר בה היא ממשלה גרועה יותר מממשלת המנדט. הממשלה הזאת שאתה חבר בה גרועה יותר מהמשטר העות'מאני.

חברי הכנסת, אני מחזיק ביד צו חדש, מ-27 בינואר, צו בדבר תכנון ערים, כפרים ובניינים ביהודה ושומרון. חבר הכנסת דראושה: כאשר מדובר בזכויותיהם של יהודים, הן פחותות מזכויותיהם של ערבים אצלך באכסאל. אני מחזיק כאן חוק, שבשום מקום בעולם לא קיים כמותו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אתה אומר בצחוק או ברצינות?

רון נחמן (הליכוד):

אני קורא את החוק. כראש מועצה, כסגן ראש המרכז לשלטון מקומי, עוד לא נתקלתי בשום חוק כזה בחוקי הבנייה במדינת ישראל. על-פיו, לא ידון מוסד תכנון בתוכנית אשר עובר לתחילת תוקפו של צו זה טרם קיבלה תוקף כדין, לא יעשה כל פעולה שיש בה כדי ליתן תוקף לתוכנית כאמור ולא ייתן כל רשיון על-פיה. לא רק להקפיא את הבנייה, אדוני השר, אלא גם את התכנון. זו ממשלה ציונית? זה שינוי סדרי עדיפויות, אדוני השר? אוי לה ואבוי לה.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

ודאי שזה שינוי.

רון נחמן (הליכוד):

אני יודע.

זה שינוי סדרי עדיפויות? אם אתה לא רוצה תושבים יהודים ביהודה ובשומרון, שיהיה לך אומץ, תעמוד מעל הדוכן הזה, תבוא ותאמר: נעשה טרנספר ליהודים. עשינו טרנספר ל-415 ערבים; על-פי אותן תקנות הגנה לשעת-חירום נעשה טרנספר ליהודים. אולי באו"ם יעזרו.

משה פלד (צומת):

הם יחזרו.

רון נחמן (הליכוד):

אבל הבה נתחכמה באמצעות תקנות כאלה, תחיקת ביטחון, ב-1993, במדינת ישראל, נגד יהודים? מה, הם אש"פיסטים האנשים האלה? מה, הם עבריינים ביטחוניים שאתה מוציא תחיקת ביטחון? הממשלה הזאת, בושה וחרפה. נגד יהודים תחיקת ביטחון, שלא יבנו את הבתים שלהם בארץ-ישראל. לאן הגענו עם הממשלה הזאת? באמצעות צו של אלוף פיקוד. אין דבר חמור מזה. זעקה צריכה לצאת מכאן. ללכת להפעיל צווי חירום, להפעיל תחיקה ביטחונית כנגד יהודים, שבאו להתיישב שם על דעת ממשלות ישראל, לרבות ממשלות המערך? דבר כזה, עוד לא הגענו אליו במדינת ישראל.

גם בעכו תעשה את זה, אצל אלי דה-קסטרו? גם אצל חבר הכנסת יוסי ונונו, בקריית-מלאכי, תעשה את זה? שם זה OCCUPIED TERRITORIES, מ-1948. גם שם תעשה את זה? לא, משום שזה תחום מדינת ישראל. ופה אתם מנצלים לרעה את סמכויות המושל הצבאי. שערורייה ממדרגה ראשונה, בוש והיכלמו.

ואתה מדבר על קרוונים. דיווחתם היום שיש 2,000 קרוונים ריקים ביהודה ובשומרון. אדוני הנכבד, אם אתם לא רוצים לאכלס – יעמדו קרוונים ריקים. הנה אני מודיע לך כאן, מעל במת הכנסת: כל קרון שמוצב ביהודה ובשומרון יאוכלס. אבל אם תבוא עם צוים כאלה מטעם האלוף, אחר כך תעמוד על הדוכן ותגיד: הקרוונים ריקים. זה כמו אותו איש שרצח את ההורים שלו וביקש רחמים כי הוא יתום. אל תוציא צווי מניעה, או אל תמנע מהיהודים לבוא ולהתיישב.

אחזקת כבישים. בתקציב משרד הבינוי והשיכון – אפס בתקציב מע"צ לתחזוקת כבישים. הכיצד? הכבישים נהרסים משלגים, מכל מיני ארזיות של הטבע. לא מגיע ליהודים שנוסעים שם שיהיה שקל אחד לשנה לאחזקת כבישים?

ישובים. אף לא יישוב אחד בתוכנית העבודה בגליל ובנגב, שלא לדבר על יהודה ושומרון.

שיקום שכונות. כן, שיקום שכונות פוליטי. שמענו קודם את שיקום השכונות החדש. אני בעד שישקמו שם שכונות, אבל רק שם גרים, באותם יישובים ערביים? אני מברך על כך שהממשלה נכנסת.

האשם מחאמיד (חד"ש):

איפה אתה רוצה עוד?

רון נחמן (הליכוד):

באותו זמן אני פונה אל הממשלה הזאת שתטפל גם בכמה אנשים שהם יהודים.

נקודה אחרונה, אדוני השר – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אריאל לבד קיבלה יותר מכל – – –

רון נחמן (הליכוד):

אני מדבר אל השר, חבר הכנסת דראושה, זה על חשבון הזמן שלי.

אדוני השר, משרד התעשייה אישר הקמתם של חמישה מפעלים באזור התעשייה ברקן, ועל-פי המדיניות של הממשלה הם ממשיכים להתקיים. הוגשה בקשה למינהל מקרקעי ישראל מטעמו של מנכ"ל משרד התעשייה והמסחר. מפעל אחד קיבל אישור, חמישה לא קיבלו. היו שישה מפעלים. הייתי מבקש, במסגרת המאבק באבטלה ויצירת מקורות עבודה, שהמשרד שלך ידאג, יחד עם מינהל מקרקעי ישראל, לאשר אותם דברים שאושרו על-ידי הגורמים המוסמכים, והחתימה האחרונה היא שחסרה.

לסיום, אדוני השר, צר לי לומר: הייתי תומך בהרבה דברים שעשיתם, הרבה דברים שיש לך בצנרת כאן עכשיו לפרויקטים ולתוכניות, אבל לא יכול להיות מצב שהממשלה הזאת, תחת הכותרת: שינוי סדר עדיפויות לאומי, תביא לידי חיסול פיסה וכלכלי של מאות אלפי היהודים שחיים באזורים הללו.

היו"ר ע' מאור:

רשות הדיבור לחבר הכנסת יגאל ביבי, אחריו – לחבר הכנסת שלמה בוחבוט, אחריו – לחבר הכנסת יצחק לוי, ואחריו – לחבר הכנסת האשם מחאמיד.

יגאל ביבי (מפד"ל):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, נושא השיכון היה בשנים האחרונות הנושא הכבד, המרכזי, במטרה לקלוט את העולים לתוך בית במדינה. אין ספק שנעשה רבות בתחום השיכון בשנים האחרונות, אבל נעשו גם טעויות, וטעויות קשות שצריך לפתור אותן.

אני רוצה לבקש משר השיכון, ואני מאמין ברצונו האמיתי והכן לפתח את הנושאים שבאחריותו, ואמרתי את זה כמה פעמים – סוף מעשה במחשבה תחילה. מחשבה תחילה פירושה תכנון. עקב אכילס של מדינת ישראל הוא התכנון. נושא התכנון, אנחנו רגילים לזלזל בו. אמרתי לא אחת פה בכנסת, שיש מדינות שבהן מתכננים פרויקטים שמונה שנים ובונים אותם בשמונה חודשים; אצלנו מתכננים שמונה חודשים ובונים את הפרויקטים בשמונה שנים. תכנון טוב הוא אל"ף-בי"ת של הצלחה. אם השנה הוחזרו לאוצר כספים ולא נעשו תשתיות לביוב, למים, לכבישים – זה משום שלא היה תכנון.

רוצים להביא מחר את חוק הול"לים על דרכים. אני רוצה להזהיר את הממשלה הזאת, שהחליטה על סדרי עדיפויות, ממשלה שמדברת על זכויות האזרח, ממשלה שמדברת על איכות הסביבה: בול"לים, בוועדות מהירות לתכנון, לא בונים מדינה.

ואני רוצה לומר בצורה חמורה ביותר – ואני לא מאשים עכשיו את משרד הבינוי והשיכון – לא יכול להיות שמחיר הדירות במדינת ישראל, בעיקר בערים הגדולות, יהיה בין היקרים בעולם. אני לא חושב שיש איזו הצדקה לכך שדונם קרקע במרכז הארץ יעלה מיליון דולר.

היום שמעתי ממנכ"ל חברת בנייה, שהוא הציע מיליון דולר לדונם קרקע במקום מסוים, וזה לא התקבל. אמר לי מנכ"ל חברת בנייה, שבשנה שעברה הוא שילם מחיר מסוים תמורת קרקע בשוהם. לפני שבוע הוא בא להתמודד – הסכום הוכפל. העלאת המחיר מהווה עומס על מחיר הדירה ועל היוקר בתחום הזה.

היום מתגאים, שמינהל מקרקעי ישראל סוף כל סוף מרוויח. פעם הוא בקושי כיסה את ההוצאות שלו. היום מינהל מקרקעי ישראל, או קרן-הקיימת לישראל, מרוויחים. כולם מרוויחים מהקרקע, אבל מחירי הדירות מאמירים מיום ליום.

ולנושא הכבישים. אני קורא לשר הבינוי והשיכון, הממונה על מינהל מקרקעי ישראל, להפקיע מיידית, ולהורות למינהל מקרקעי ישראל שאין למכור עוד מגרשים במרכזי הערים הגדולות אפילו יציעו מיליונים, ומציעים מיליונים על מגרשים, אלא להשאיר את המגרשים האלה שישמשו מרכזי חנייה בקומות.

אתה מגיע למדינות בעולם ורואה עיר שבה 3-4 מיליוני תושבים. אין בעיות של חנייה. מכוניות אינן חונות בכביש. הכביש הוא לא לחנייה; הכביש הוא לנסיעה. אם לא יחנו מכוניות משני צדי הכביש – יש עוד שני נתיבים בכל כבישי ישראל. הרכב צריך להיות במרכזי חנייה בקומות. בכל כביש עירוני, בכל אזור, בכל שכונה, צריך להיות מרכז חנייה, עשר קומות, שמונה קומות.

אני אומר: אם לא ישוריינו הקרקעות היום, נבכה על זה מחר. לא יכול להיות שמדינת ישראל תהיה הספקולנטית הגדולה של הקרקעות במדינה. המדינה גובה את מחיר הקרקעות. היא הספקולנט. היא גורמת לכך שמחיר הקרקעות יעלה.

כשהייתי ראש עיר רצה מינהל מקרקעי ישראל למכור מגרש בלב העיר. אמרתי: לא. כאן תהיה חנייה. כאן יבנו מרכזי חנייה. וזה עסק כלכלי.

ומה אנחנו רואים? שהולכים להוציא מיליונים, לסלול עוד נתיבים, עוד כבישים, כשבהשקעה קטנה יחסית יכולים לפנות את כלי הרכב מהכבישים ולאפשר תנועה.

ועוד אני רוצה לומר – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת ביבי, אתה עברת על זמנך.

יגאל ביבי (מפד"ל):

לסיום אני רוצה לומר: מדינה בונים לא לעשר שנים, מדינה בונים למאות שנים ולא לפי שנים, ולכן כל מפגע שאנחנו בונים היום הוא מפגע לדורות.

אני זוכר את הוויכוח על מחלף הכביש בצומת הכפר-הירוק. מע"צ רצתה לבנות את המחלף הגדול הזה, שהוא מפגע גדול. ראש העיר ואנשי איכות הסביבה עמדו על כך שיהיו מנהרות תת-קרקעיות. לפעמים אולי יקר יותר להוריד את הכביש למטה ולא ליצור מפגע אקולוגי. יכול להיות שזה יקר יותר להיום, אבל זה זול לדורות הבאים.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה לחבר הכנסת יגאל ביבי. חבר הכנסת שלמה בוחבוט – איננו. הוא מפסיד את רשות הדיבור. חבר הכנסת יצחק לוי, אחריו – חבר הכנסת האשם מחאמיד, אחריו – חבר הכנסת שאול יהלום, ואחריו – חבר הכנסת רן כהן. זו כל הרשימה. אני מפנה את תשומת לבכם, חברי הכנסת, לכך שהזמן הקבוע הוא חמש דקות.

כדי לחסוך שאלות אני כבר מודיע, שקיבלתי פתק משר השיכון שהוא חייב לרוץ לישיבת ממשלה. נמצא כאן סגן השר גמליאל. כולנו מקדמים בברכה את סגן השר גמליאל, שמייצג גם את השר וגם את עצמו. חבר הכנסת יצחק לוי, בבקשה.

יצחק לוי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אדוני סגן השר, אני מקווה, אדוני סגן השר, שתאזין להערות, ואולי יביאו אותן בחשבון השיקולים שלכם.

אני רוצה להעיר כמה הערות. ההערה הראשונה – מעברות הקרוונים. היתה עלייה גדולה. לצערנו הרב, היא נפסקה מעט. כולנו מקווים שהיא תתחדש. בעקבות לחץ העלייה נוצרו מחנות קרוונים, שהופכים להיות בושה וחרפה למדינת ישראל. מי שהקים אותם זה משרד השיכון. אני לא נכנס כרגע לפולמוס, האם צריך היה להקים את המחנות האלה או לא צריך היה להקים אותם. המציאות היא, שהיום אתרי הקרוונים האלה גרועים מהמעברות של שנות ה-50, בצפיפות, בתנאים, בדליפות, ביכולת של משפחה לגור שם.

ממשלת ישראל עושה מבצעי מכירת דירות במחירים מוזלים. יש מלאי מסוים של דירות לא מנוצלות. אני שואל: האם לא היה זה מן הנכון בראש ובראשונה לבוא ולחסל אותן מעברות קרוונים?

הערה נוספת – כביש מס' 6, חוצה-ישראל. שר הבינוי והשיכון הודיע כאן בפתיחת הדיון הזה, שהולכת ומוקמת חברה שתעסוק בסלילת הכביש. אנחנו יודעים שתוכניות ראשונות כבר קיימות, וראינו אותן. אנחנו יודעים במקביל, שכבר יש שורה ארוכה של נפגעים מכביש חוצה-ישראל. הנפגעים הם משני סוגים. קודם כול, המגזר החקלאי. המגזר החקלאי ייפגע קשה מכיוון שאין כמעט יישוב, אין כמעט יישוב חקלאי שנמצא במסלול של כביש חוצה-ישראל, שבגלל סלילת הכביש – – –

רון נחמן (הליכוד):

זה לא כביש חוצה-ישראל, זה יהיה כביש ספר.

יצחק לוי (מפד"ל):

– – – שבגלל סלילת הכביש אינו מאבד עשרות או מאות דונמים של קרקע חקלאית.

מה שמעניין – ואני מבקר את זה – הוא שקמה עמותה של אותם חקלאים שעלולים לאבד את אדמותיהם, שדואגת לפיצוי. כלומר, במקום לדאוג לשינוי התוואי, במקום לבוא ולדאוג לכך שממשלת ישראל, חבר הכנסת רון נחמן, תסיט את התוואי מזרחה, ששם כמעט לא תהיינה בעיות, הם כבר לוחמים היום על פיצויים או על קבלת זיכיונות לתחנות דלק, לתחנות מנוחה וכדומה. אני חושב שזו טעות מצד, אבל אני אומר לשר הבינוי והשיכון ולמשרד הבינוי והשיכון, לפני שניכנס לתהליך אין-סופי של תביעות, של פיצויים, ומדובר פה באלפי אנשים ובעשרות יישובים, יפסיקו כרגע את התוכניות הקיימות ויראו אם אפשר לפתור אותן בדרך של סלילת הכביש בתוואי אחר.

דבר שני, אדוני סגן השר, זה לא רק הכביש. הכביש הוא המחלפים, הכביש הוא כבישים מחברים לכבישים אחרים. ראיתי במפת הכביש יישוב אחד, בארות-יצחק שליד פתח-תקווה, שנחצה לארבעה חלקים. הוא לא נמצא על התוואי, אבל המחלפים בכבישים המחברים לכביש מס' 4 ולכבישים אחרים חוצים את היישוב לארבעה חלקים. ליישוב הזה אין פתרון, אלא לסגור אותו ולקנות דירות בפתח-תקווה, אינני יודע אם במחירים מוזלים או יקרים; אבל הם לא יוכלו לחיות כך.

איך עושים תכנון, כשבתכנון הזה לא רק שיש בעיה של לקיחת אדמות ובעיות אחרות, אלא יש בעיה של חיסול יישובים? אני מעיר שיש לעשות זאת לפני שניתקע, שלא נגיע למצבים של תעלת הימים או של "תעלת בלאומילך", שיתחילו לסלול ולהשקיע, יגיעו לשלבי תכנון הרבה יותר מתקדמים, יוציאו הרבה כספים, ופתאום יבואו ויראו – הנה טעינו, פה אי-אפשר להתקדם ופה אי-אפשר להתקדם, פה יש תביעה ופה יש פנייה לבג"ץ. כבר היו פניות לבג"ץ על מחלפים וכבר היו עצירות של עבודות, לא רק בגלל מערות קברים, גם בגלל אנשים חיים, לא רק בגלל מתים, שגם אותם חייבים לכבד, ואני בהחלט חושב שיש להיזהר מאוד בכבודם.

הערה שלישית ואחרונה מתייחסת לכבישי הדמים. יש כמה כבישי דמים שצריך לתת להם עדיפויות. אני רוצה לדבר על אחד מהם, הוא כביש חוצה-שומרון. מדוע אני מדבר על כביש חוצה-שומרון? כי יש לו גם היבט פוליטי.

היו"ר ד' שילנסקי:

תסלח לי, אינך יכול להתחיל נושא חדש לאחר שזמנך תם.

יצחק לוי (מפד"ל):

אני מסיים במשפט אחד.

היו"ר ד' שילנסקי:

תרשה לי לתקן את דבריך. הכביש נקרא "דרך חיים", על שם שר השיכון לשעבר חיים לנדאו, שהוא גם אביו של חבר הכנסת עוזי לנדאו. למען זכרו של האיש אני מרשה לעצמי לתקן.

יצחק לוי (מפד"ל):

על-פי הוראתו של היושב-ראש, אני מסיים במשפט הזה. אני מניח שמשרד הבינוי והשיכון עוסק גם בשאר הכבישים האדומים, שגם בהם יש להשקיע הרבה. אני חושש שבנושא כביש חוצה-שומרון יהיו מניעים פוליטיים מסוימים אולי לא לפתח אותו, וצריך לדעת שאנשים מתים שם, לפחות פעם אחת בשבוע.

אני מבקש מאוד ממשרד השיכון לראות את קדושת חיי האדם לפני כל השיקולים האחרים. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. כביש חוצה-שומרון כל כך נכנס לתודעה, שאחרי שהחלפנו דברים שוב חזרת ואמרת כביש חוצה-שומרון.

רשות הדיבור לחבר הכנסת האשם מחאמיד, אחריו – לחבר הכנסת שאול יהלום, ואם הוא לא יהיה – לחבר הכנסת חנן פורת, ואחריו – לחבר הכנסת חיים אורון.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אחרי ששמעתי את חבר הכנסת רון נחמן חשבתי שאין לי מה לומר, כי הוא דיבר על כך שהאוכלוסייה היהודית בארץ מופלית לרעה לעומת אום-אל-פחם או ערים ויישובים ערביים.

אני לא רוצה להאריך, אני חושב שהכול ברור. השר דיבר על תכנון, ומה שדרוש היום זה לא תכנון אלא יותר ביצוע. אנחנו יודעים שבמשך 44 שנים לפחות לגבי האוכלוסייה הערבית יש תכנון, יש הבטחות, ואני חושב שההבטחות הספיקו לנו. עכשיו צריך יותר ביצוע.

היישובים הערביים סובלים ממחסור בשיכונים לזוגות צעירים, משום שאין קרקע זמינה לבנייה, וכאשר יש קרקע זמינה לבנייה אין תקציבים לבנות. על-פי מה שנמסר לי, משכנתה הניתנת בעיר כמו אום-אל-פחם היא לא אותה משכנתה שאדם מקבל בעיר כמו תל-אביב או עפולה או נצרת-עילית, אף שגם אום-אל-פחם היא עיר, גם טיבה היא עיר וגם טירה היא עיר. אינני יודע מהי הסיבה. פעם היה שר בינוי שכתב לי, שבגלל צורת החיים אום-אל-פחם היא לא עירונית מספיק. פתאום הוא הפך עצמו לסוציולוג והוא התחיל לדבר, לפי הקריטריונים שלו, שזאת עיר וזאת לא עיר.

יש אומרים, שעד שנת 2000 בסקטור הערבי בלבד יהיה צורך בכ-100,000 יחידות דיור, כדי שהתושבים הערבים יוכלו לחיות באופן נורמלי.

מפה אני רוצה לעבור לנושא הכבישים הראשיים שעכשיו דובר עליהם. הכביש בין טיבה, טירה עד ראש-העין, ג'לג'וליה – אותו כביש, בעצם אפשר לקרוא לו "כביש המוות", כי תמיד יש שם תאונות דרכים. כבישים קיימים. קח את הכביש של ואדי-עארה, מוסמוס, מועאוויה, אותם כפרים שלעומתם – משום-מה כל קיבוץ, כל מושב, כל יישוב יש אליו איזו פנייה ימינה, פנייה שמאלה, סרטוט לבן. באותם כפרים – אפילו על הכבישים אין סרטוט של נתיב ימני, נתיב שמאלי, נתיב שנותן סימן כלשהו לכיוון, כאילו הם לא קיימים, ולכן נגרמות התאונות האלה.

חיים אורון (מרצ):

אין שום מעבר חצייה לאורך כל ואדי-עארה.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אין, כי שם לא חוצים. הם לא מספיקים לחצות אותו.

אדוני היושב-ראש, אינני רוצה לדבר על בעיה כאובה, שבמדינת ישראל עוד קיימים מחנות פליטים. יש מחנות פליטים במדינת ישראל. אני לא אשכח את המראה של אותם, מה שנקרא "כפרי ה-40". איך אפשר לסבול? אני אומר: בסדר, זה עניינו של משרד הפנים, אבל למשרד השיכון יש בזה איזה

חלק, לפחות לתת להם תוואי של דרך, קצת כורכר, כדי שאמבולנס יוכל להעביר אשה בהיריון לבית-חולים.

כביש מס' 6 שעובר מהגליל, מהצפון אל הדרום דרך המשולש, כביש שעובר לרוחב של כ-500 מטר, שפשוט מאוד קוטע אדמות חקלאיות.

מיכאל איתן (הליכוד):

הכביש הכי מדובר בעולם.

האשם מחאמיד (חד"ש):

כן, חצי קילומטר רוחב. איפה יכול דבר כזה לקרות? זה קוטע קרקעות, מחלק את החלקות בצורה לא אפקטיבית. בשביל מי צריך את זה?

בסופו של דבר אני גם רוצה לדבר על שבעת הכוכבים, אותה תוכנית של השר שרון – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

שלי; הוא אימץ אותה.

האשם מחאמיד (חד"ש):

שלך ושל השר שרון, אשר כוונתה היתה בעצם ייחוד ולא פיתוח.

מיכאל איתן (הליכוד):

נכון.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אני לא נגד פיתוח, אני בעד פיתוח האזור לכלל האזרחים, אבל כאשר לא מביאים בחשבון כלל שיש עוד אזרחים, אחרים, שאתם אולי כדאי לדבר ואתם כדאי להתייעץ, אני חושב שזה מעשה לא נכון.

מיכאל איתן (הליכוד):

למה? מה זאת אומרת לא דיברו?

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מיכאל איתן.

מיכאל איתן (הליכוד):

על חלק מהאדמות של הערבים שעשו אתם החלפת אדמות.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אני גר שם. אתך התייעצו, אתה בכוכב-יאיר, התייעצו אתך. אינני מבין מדוע ראש עיריית אום-אל-פחם, או ראש מועצת ערערה, לא דיברו אתנו על זה. לא נתנו לו לדעת, כאשר ב-2 בדצמבר 1990, כאשר אושרה התוכנית הזאת, פתאום שמענו עליה בתקשורת. למה?

מיכאל איתן (הליכוד):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מיכאל איתן, אל תציג שאלות כי כבר אין לו זמן לתשובות. הוא גמר את הזמן.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אדוני היושב-ראש — — —

מיכאל איתן (הליכוד):

חבר הכנסת שאול יהלום אמר לי שהוא מוכן לנדב לו עוד דקה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אתה מנדב את שנות החותנת, כפי שנאמר, כיוון שחבר הכנסת שאול יהלום איננו כאן.

האשם מחאמיד (חד"ש):

במלים אחרות, אדוני היושב-ראש, אנחנו כאילו החלק הנעדר בתכנון – ומלה אחת על הערים המעורבות, יפו ועכו. ביקרתי בעכו וראיתי שם חיים של בני אדם, שאינני יכול לקרוא להם חיים של בני אדם. ראיתי שם עכברים, עכברושים בכל מקום, ואינני מבין איך אנשים יכולים לחיות שם, בתוך בתים רעועים שלא מתאימים למדינה מתוקנת.

מלה אחרונה, אדוני היושב-ראש. כאשר אין שוויון – ודאי שיש ניכור, וניכור מביא לקיטוב. יש מקום לעבודה רבה. אני מאמין שיש רצון, אך לא ברצון לבדו יחיה האדם. זה לא מספיק, דרושים שינויים מרחיקים-לכת במדיניות הממשלה ומשרד הבינוי והשיכון. תודה רבה, אדוני.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה גם לך. רשות הדיבור לחבר הכנסת שאול יהלום – איננו. רשות הדיבור לחבר הכנסת חנן פורת – איננו. רשות הדיבור לחבר הכנסת חיים אורון – נמצא. אחריו – חבר הכנסת יוסף בא-גד, ואם הוא לא יהיה – חבר הכנסת משה פלד. אחריו – חברי הכנסת עמנואל זיסמן, יורם לס, פנחס בדש, אלכס גולדפרב, אברהם רביץ ועוד. חבר הכנסת אורון, הבמה לרשותך.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כבוד סגן השר, חברי הכנסת, אני נזכר, לא בגעגועים, בדיונים על משרד הבינוי והשיכון בשנים עברו. אלה היו מהדיונים היותר סוערים בכנסת, וחלק גדול מהעימות בין המחנות בא לידי ביטוי בדיון על משרד הבינוי והשיכון, בניסיונות להבין מה יש בנתונים, מה אין בהם, מה ידוע, מה לא ידוע, וכו' וכו'.

מדי פעם, כאשר לא ברור לי אם באמת היה מהפך או לא היה מהפך, אדוני סגן השר, אני ממש שותה בצמא את נאומיו של חבר הכנסת רון נחמן ואומר: היה מהפך; כאשר אני שומע את זעקות השבר שלו, ואני מודה שאני מצליח לגייס מעט מאוד רגשי השתתפות בצער. וזאת מהטעם הפשוט, שכאשר בשנים שעברו אמרנו: תראו איזו אפליה קיימת, אמרו לנו: מה פתאום? זה כך מסתדר מעצמו. אנשים רוצים לגור שם. וראה זה פלא, האפליה לטובה הופסקה, ואז יש בעיות. איך אני מכיר את הבעיות הללו כל הזמן, ואני לא רוצה להאריך יותר – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

אין אפליה לטובה; יש העדפה. אפליה לרעה.

חיים אורון (מרצ):

אפליה מתקנת קוראים לזה עכשיו, העדפה, ואני חושב שנכון, שונו סדרי העדיפויות – – –

משה פלד (צומת):

חיים אורון (מרצ):

נכון, שונו סדרי העדיפויות, ויש לזה תוצאות. אני סומך על כך.

אני רוצה לעסוק בשתי נקודות אחרות. נעשו דברים גדולים בתחום הבנייה בשנים האחרונות, נעשו טעויות עצומות, נעשו מעשים שלא ייעשו, והרי הם רשומים בפרקים המתאימים בדוח מבקרת המדינה. אבל הפער הגדול שקיים בין היצע הדירות ובין הביקוש להן ממשיך להיות בעיה מרכזית, והוא חשף בעיה נוספת. הוא חשף את הבעיה שמבחינה מספרית, נכון, היקפיה מצומצמים, ביחס ל-40,000 יחידות דיור, ביחס ל-100,000 יחידות דיור, אבל הוא מבטא מצוקה גדולה מאין כמוה, והיא מרוכזת במרכז הארץ. מדובר באותן קבוצות חלשות באוכלוסייה, שלא יכולות להגיע לרכישת דירה אפילו כאשר היא ניתנת היום בחצי חינם. או שהם לא יכולים להגיע אליה משום שגם הסכומים האלה אינם נמצאים בידם, או שהם לא יכולים להגיע אליה משום שהמיקום שלה אינו עולה בקנה אחד עם צורכיהם.

אני חוזר לנושא שהעליתי מעל הדוכן, אדוני סגן השר, יותר מפעם אחת, ואתה מכיר אותו. יש לו שם כולל: דירות נ"ר – נכסי רכישה – אבל הוא בעצם אותו תחום של 2,000 דירות, 3,000 דירות, 4,000 דירות; אם מדובר בעולים חדשים, אם במשפחות חד-הוריות, אם בנכים, אם בעולים שהם או משפחות חד-הוריות או נכים או מבוגרים – כולם יודעים שהדרך היחידה להבטיח להם שיכון הולם היא על-ידי העמדת דירות שהן בבעלות המדינה במה שקראו פעם: שכירות סוציאלית, והיו לזה כל מיני שמות אחרים.

אדוני סגן השר, אני מציע לך לראות את הנושא הזה כמטלה אישית. אני יודע את רגישותך לשאלות הללו. זה נושא שכאשר אתה עוסק בו, כל מקרה הוא לגופו, וקשה לתאר מצוקה גדולה ממנו. יושבים פה אנשי משרדך שמודעים לעובדה הזאת, יש ויכוח קשה עם משרד האוצר, יש קבוצה של חברי כנסת, מהקואליציה ומהאופוזיציה, שתיתן גיבוי לתוכנית רצינית שתובא על-ידי משרד הבינוי והשיכון ותגובה על-ידי משרד הקליטה ומשרד העבודה והרווחה, ואני מאמין שנכופף את משרד האוצר. נצליח לתת תשובה, כשהפער מחמיר דווקא משום שיש התקדמות גדולה גם ביכולת לספק דירות

לאוכלוסיות שונות, גם ביכולת לספק אותן בתנאים טובים יותר מבעבר, אם מצד גודל המשכנתאות ואם מצד מחיריהן. כולנו יודעים שפער נמדד לא רק על-ידי המספרים המוחלטים שלו – אלא גם כיצד הוא ממוקם ביחס למה שנמצא סביבו.

הערה אחרונה – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

לפי הסדר הטוב אתה צריך להפסיק, אבל הערה אחת – – –

חיים אורון (מרצ):

אני מוותר על ההערה האחת.

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, עם הערה אחת אפשר לחיות.

חיים אורון (מרצ):

עוד הערה אחת, ואדוני סגן השר, אני מבקש שתעביר אותה לשר דווקא משום שאתה יושב שני מושבים מימינו של חבר הכנסת טלב אלסאנע, שכני, שכני לא בכנסת אלא מבחינת הגיאוגרפיה של הארץ. באחריות משרד הבינוי והשיכון פרויקט שיקום הבדואים בנגב. זה אות קלון מתמשך על מצחה של החברה הישראלית כולה, והאמן לי, אינני משתמש בביטוי חריף במיוחד; יש לי בארסנל כמה ביטויים חריפים יותר. אין עוד תירוץ, אין עוד הסברים, אין כל מיני סיפורים: הם כן רוצים, הם לא רוצים. יש למשרדך ולמינהלת ההסדר פרנסה לעשר השנים הקרובות, עד שיגיעו למשפחה הבדואית הראשונה שאתה צריך להתווכח אם היא רוצה או לא רוצה, ויש מקרים כאלה; עד שנגיע אל אותן קבוצות, שהולכות ומתמעטות, שלא רוצות להתיישב, אם במסגרת העיירות, אם במסגרת שכונות חקלאיות, ואינני נכנס לכל הנושא.

אי-אפשר לדחות עוד את פתרון הבעיה. הסתובבתי אתמול, בפעם האינני-יודע-כמה, יום שלם בנגב, והאמן לי שהקרדיט של כולנו נגמר כבר מזמן. אנחנו עובדים באוברדרפט, שאינני יודע מי ישלם אותו, ויש דרך אחת לשלם את הקרן הזאת, פשוט להתחיל ולהשקיע את מה שדרוש בדרכים נכונות, מתוך הידברות ושיתוף פעולה עם האוכלוסייה, ולקדם את יישוביהם של קרוב ל-45,000 תושבים, שחיים היום בתנאים שאי-אפשר כלל לתאר את חומרתם.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת יוסף בא-גד – איננו. חבר הכנסת משה פלד, ואחריו – חבר הכנסת עמנואל זיסמן. אם הוא לא יהיה – חבר הכנסת יורם לס.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אני פה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אתה פה, יפה.

משה פלד (צומת):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, אינני רוצה להאריך. אעמוד רק על כמה נקודות. בשבוע שעבר, ביום רביעי שעבר, 27 בינואר, יצא בכתובים הצו בדבר חוק תכנון ערים, כפרים ובניינים, שכבר הציג אותו חבר הכנסת נחמן. אני קורא לו "הספר הלבן", וכבר הגדיר אותו מי שהגדיר כ"גזירות אדריאנוס".

הצו הזה מפלה בין ערבים ליהודים. הצו זה קשה וגרוע יותר ליהודים ולא-רץ-ישראל מכל צו שיצא אי-פעם בישראל על-ידי שלטון כלשהו. הצו הזה אומר, כי מהיום לא ידונו בתוכניות מתאר, לרבות תוכניות פנימיות לשינויים בתוך היישובים, אלא בתנאי שוועדת חריגים תאשר זאת. הצו הזה אומר, כי גם תוכניות שכבר בצנרת, היינו ששלב האישור שלהן החל, נעצרו ומתחילות מחדש את ההליך בוועדת החריגים. ההליך הזה איננו מתקיים אצל הערבים, אצלם הבנייה חופשית.

נושא שני – מרכיבי הביטחון ביישובים. הנושא הוא באחריות משרד השיכון והבינוי. הנושא מוזנח ולא מטופל. והרי אתם הבטחתם בקווי היסוד של הממשלה לדאוג לרווחתם ולביטחונם של המתיישבים. כך כתוב בקווי היסוד של הממשלה. אם כן, למה אתם מחכים, לאסון נוסף כמו זה שהיה בגני-טל או במיטב?

דירות גמורות השייכות למשרד הבינוי והשיכון, בשווי של 2.5 מיליארדי שקל, לפי עדותו של סגן שר הבינוי והשיכון לשעבר חבר הכנסת רן כהן, עומדות וממתנות. אני שואל: למה? מדוע אינן נמכרות? הרי הרוח תכלה אותן.

1,700 יחידות דיור ברמת-הגולן מחכות לאכלוס. איך אתם מתכוונים להתמודד עם הבעיה הזאת? מתי, ריבונו של עולם, אתם מתכוונים להתחיל במבצע האכלוס הזה?

זו השנה הראשונה מאז קום המדינה שלא יקום יישוב חדש בארץ-ישראל. כתוב בחוברת של המשרד: פרויקט הכוכבים.

מיכאל איתן (הליכוד):

איפה כתוב?

משה פלד (צומת):

בעמוד 9, המינהל לבנייה כפרית. ראיתי כאן את מר דני הוד. אני שואל אותך, אדוני סגן השר, מתי היית בפעם האחרונה בוואדי-עארה, הוא פרויקט שבעת הכוכבים? בחריש, פרויקט שהיה מושתת על 6,000 יחידות דיור – הכול נעצר. שום דבר, לא תשתיות, לא כלום. אין תוכנית. מר יוסי מרגלית, ראש המינהל לבנייה כפרית, עומד יתום, מסכן, איש במשרד לא מתייחס כלל לפרויקט הזה.

סגן שר הבינוי והשיכון א' גמליאל:

לפני יומיים הייתי שם.

משה פלד (צומת):

על ההישג הזה של אי-הקמת יישובים חדשים ב-1993, על זה השר ואתה תיכנסו ל"ספר השיאים של גינס". עוד לא היה תקדים כזה במדינת ישראל.

תשתית הכבישים ביש"ע, דיבר עליה חבר הכנסת נחמן, ואני לא מדבר עליה. אגיד רק נתון אחד. על כבישי יש"ע יש פי-שלושה תאונות דרכים מאשר ביתר הכבישים במדינת ישראל. מי אחראי לזה? כביש חוצה-שומרון וכביש ירושלים-מעלה-אדומים, שר השיכון והבינוי עצמו אמר שהוא מבצע אותם, אחרי תאונות דרכים מחרידות שקרו שם. למי אתם משאירים את זה, ריבוננו של עולם?

במה כן משקיעים? שר הבינוי והשיכון, בן-אליעזר, כיושב-ראש הוועדה המוניציפלית של מפלגת העבודה, משקיע את כל מרצו, הונו ואונו בפיתוח הפוליטי שנקרא שיקום השכונות. הכול פיתוח פוליטי. זה סדר העדיפויות החדש של שר השיכון והבינוי? אלה היעדים הלאומיים שאתם מגישים לציבור? לא יעזור לכם. קיבלתם משרד אדיר, ואתם חייבים לממש את הנכס האדיר הזה. קומו ועשו מעשה. שיקום שכונות, או לאותה בושה. יעד לאומי חדש בישראל...

היו"ר י' עזרן:

תודה רבה לחבר הכנסת פלד. הנואם הבא – חבר הכנסת עמנואל זיסמן, במסגרת חמש דקות. אני מבקש מאוד להקפיד על הזמן, כי סדר-יומנו עדיין עמוס.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, אני מצטער מאוד על שבדיון הראשון שסוקר את מעשיו של שר השיכון והבינוי, הוא עצמו איננו נמצא כאן.

סגן שר הבינוי והשיכון א' גמליאל:

הוא נמצא בישיבת הממשלה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

הוא בישיבת ממשלה זה ארבע דקות. אני הייתי אצל ראש הממשלה לפני שהוא נכנס לישיבה. שר השיכון והבינוי נעדר מרוב הדיון היום.

מיכאל איתן (הליכוד):

מחליטים עכשיו לגרש עוד כמה מחבלים.

טלב אלסאנע (מד"ע):

הולכים להחזיר את המגורשים.

מיכאל איתן (הליכוד):

חשבתי שעומדים לגרש עוד אנשים. אתמול ירו בשני חיילים.

טלב אלסאנע (מד"ע):

משה פלד (צומת):

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת אלסאנע. חבר הכנסת פלד, רק כעת סיימת את נאומך, זה לא הוגן, אני מצטער. חבר הכנסת אלסאנע, אתה כבר קיבלת את רשות הדיבור. נא לא להפריע.

עמנואל זיסמן (העבודה):

חברי הכנסת, בחמש הדקות העומדות לרשותי אני צריך להתרכז בביקורת. אני יודע שיש שינויים ויש היבטים חיוביים גם בתקציב משרד הבינוי והשיכון, ויש גם שינויים בסדרי העדיפויות. אבל אני אתרכז בביקורת.

כשהציג ראש הממשלה את הממשלה, ב-13 ביולי 1992, הוא אמר בנאומו: ירושלים השלמה והמאוחדת היתה ותהיה לעולמי עד בירתו של עם ישראל בריבונות ישראל. והוא המשיך וסיים את הפסקה הזאת: גם השנים הבאות יעמדו בסימן הרחבת הבנייה בירושלים רבתי. אני חייב לציין, שיש בנייה בירושלים, אבל אין די בבנייה זו. משום שהיא לא מסוגלת לקלוט גל עלייה גדול, שיכול לחזק את הרוב היהודי ויכול לבסס את מעמדה של ירושלים לקראת המבחנים בעתיד. לכן גם העלייה לירושלים קטנה והנשירה ממנה גדולה. החיים בירושלים יקרים יותר, ובמיוחד הדירות.

האם יש כוונה לשנות את המדיניות ולתת הקלות נוספות, העדפות והטבות נוספות כדי שירושלים תהיה כוח משיכה לעולים חדשים וגם לסוגי האוכלוסייה האחרים? לפי שעה, התשובה שלי שלילית. מאז 1 בינואר 1993 ירושלים סובלת ממדיניות שלא מקילה על העולים אלא מכבידה עליהם. הכוונה היא להסרת מענק המקום בירושלים. הסרת מענק המקום מונעת גם מעולים לקבל את ההלוואות מהקרן מכספים תקציביים, ומטילה את חובת ההלוואה על הבנקים, תוך בדיקת יכולתו הכלכלית של הלווה. ידוע שיכולתו הכלכלית של הלווה נמוכה מאוד, ועל-פי שיקולים פיננסיים קרים לחלוטין של הבנק, הוא לא יוכל לזכות בהלוואה שגובהה 79,000 שקלים. זו המשמעות הקשה עבור העולים שרוצים לגור בירושלים.

הערה שנייה. בקווי היסוד של הממשלה נאמר, שהממשלה תפעל בהקדם לבניית דירות להשכרה בשכר דירה שזוגות צעירים ומחוסרי דיור יכולים לעמוד בו, והממשלה תראה בכך פתרון מועדף למצוקת הדיור בישראל. אני קובע, שעד היום הזה אין שום מדיניות ידועה ברבים להגשמת הסעיף הזה שבקווי היסוד של הממשלה.

כמו כן, הממשלה התחייבה לעודד את התיעוש בבנייה ולסייע לחברות אשר תתחייבנה לבנייה מתועשת זולה ולבנייה להשכרה, ולפעול לקיצור ההליכים הביורוקרטיים במתן רישיונות בנייה. לא ידוע לי על איזו התקדמות להגשמת הסעיף הזה.

אני יודע ששר השיכון והבינוי מסכים למה שהוא אמר עכשיו. אני שואל, מדוע הוא לא מקדם בדיקת הדרכים להפשרת קרקעות מינהל מקרקעי ישראל לבנייה, במגמה להוזיל את מחירי הקרקע לבנייה? אם הדבר נעשה, הוא לא נעשה בכל האזורים.

ולבסוף, זה יום גשם, יום סגרירי חורפי קשה, וייתכן שהלילה ירד שלג בירושלים. מה קורה בקרוונים? אני יודע מה קורה באתר הקרוונים המשוכלל ביותר – הודות לעזרתה של עיריית ירושלים וגורמים בין-לאומיים, בעיקר נוצרים מהולנד – אתר הקרוונים בגבעת-המטוס. גם שם לא יכולים לעמוד בחורף הקשה.

לכן, אני מבקש מממשלת ישראל, משר השיכון והבינוי, הודעה ברורה, חד-משמעית ובהירה על תוכנית תלת-שנתית לפינוי הקרוונים ולהעברת האוכלוסייה הסובלת, לא באשמת הממשלה הזאת, למגורי קבע. אני מקווה שבדיון הבא יבוא שר השיכון והבינוי בעצמו וייתן לנו תשובה חיובית על כך.

היו"ר י' עזרן:

תודה. רשות הדיבור לחבר הכנסת יורם לס. אינו נמצא. אחריו – חבר הכנסת פנחס בדש; אינו נמצא. אחריו – חבר הכנסת אלכס גולדפרב, בבקשה.

אלכס גולדפרב (צומת):

אדוני היושב-הראש, חברי הכנסת הרבים, שני חברי הכנסת וסגן השר, ראשית, הרשו לי לברך – קיוויתי לברך שר – את המשרד על הסקירה שהציג בפנינו, ואני מקווה שתוכלו לעמוד בתוכניות משרדכם לשנה הקרובה.

אומנם, התחלתם עם סממאות של שינוי סדר עדיפויות והקפאה. אך אין זו הדרך לפעול במשרד חשוב כמו משרד השיכון. בנייה היא כלכלה, היא חינוך, היא תעשייה; בנייה היא ההווה, אך בעיקר העתיד. משרד השיכון אחראי לבניית כיתות לימוד, גנים ומוסדות להשכלה גבוהה. משרד השיכון אחראי לפיתוח הכלכלה, דרך הקמת מפעלים ופיתוחם בכל חלקי המדינה. משרד השיכון אחראי לתעשיות הנלוות לענף הבנייה.

פגיעה בענף היא פגיעה במשק החובק תעשיות ברזל, מלט, עץ, אלומיניום, חשמל, משרדי תכנון, ארכיטקטורה ועוד ועוד.

הקפאת הבנייה היא פגיעה בתוך ישראל, בלב הארץ וביש"ע. אני שמח שמשרד השיכון מבין שאין להקפיא בנייה אלא דווקא לפתח אותה, ללא קשר לפוליטיקה ולסדרי ממשלה חדשים, אלא לסדרי המשך קיום נאותים לכל אזרחי המדינה.

בפרוגרמה של משרד השיכון אין צורות מרחיקות לכת בתחום הבנייה הציבורית. 32 מיליון ש"ח לבניית מוסדות ציבור, אין בהם די. יש צורך מוחשי בבניית כיתות לימוד, בבתי-ספר ובמוסדות להשכלה גבוהה; עכשיו ולא מחר, כי אין לנו מחר ורוד.

העלייה אומנם אטית, אבל אפילו 7,000 עולים בחודש הם 90,000 עולים בשנה, והאנשים האלה נזקקים ל-40,000 יחידות דיור בשנה. אם נזניח את פיתוח הבנייה, בתוך שנה-שנתיים שוב תעמוד המדינה מול שוקת שבורה בכל הקשור לשיכון לעולים. ומה נעשה אז? שוב נשקיע במבנים שיהפכו אבן שאין לה הופכין.

משרד השיכון השקיע בעבר מיליוני שקלים בקרוונים, ולדעתי הם עדיין חשובים. ניתן להשתמש בקרוונים שכבר עומדים ברשות המדינה, להכניסם לקיבוצים שיעזרו בקליטת העלייה. מפעל קליטת העלייה דרך הקיבוצים ובעזרתם הוכיח את עצמו עד היום, ואין שום סיבה שלא להיעזר בו גם עתה. אל תשימו חץ בגלגלים. עזרו להם לקלוט.

גם בנושא המשכנתאות, התופסות את עיקר נפח התקציב וגרמו בעבר לקיפאון בשוק הדירות, יש לי הסתייגויות. מדוע להעניש את מי שרוצה דירה? מדוע לא תשכיר המדינה חלק ממלאי הדירות העומד לרשותה למחוסרי הדיור, שאינם יכולים לעמוד במשכנתאות של המדינה? מדוע לא נצעד לעבר שנות האלפיים כמו שאר מדינות העולם, שחלק ממלאי הדירות שלהן מושכר לתושבים שעדיין לא יכולים להתחייב על סכומי עתק, כמו אצלנו חיילים משוחררים, עולים חדשים ומובטלים?

מדוע לא יקל משרדך את הדרך אל עבר הדירות המיוחלות? כאשר ירצו בני זוג לקנות את הדירות כעבור שנים מספר, תשלומי השכירות שלהם ייחשבו כתשלום וביטחון על חשבון עלות הדירה.

אני שמח לדעת, שעל אף הצהרות הממשלה על שינוי סדר העדיפויות, בעתיד יושלמו פרויקטים שהחלו בימי הממשלה הקודמת.

אני מסיים באיחולי עבודה פורייה ומוצלחת לשר השיכון, לסגן השר ולאנשי משרדו. תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה לחבר הכנסת אלכס גולדפרב. חבר הכנסת אברהם רביץ – אינו נוכח, אחריו – חבר הכנסת טלב אלסאנע, אחריו – חבר הכנסת חיים דיין, אחריו – חבר הכנסת חגי מירום, וכמובן, אחריו – חבר הכנסת מיכאל איתן, וחבר הכנסת רענן כהן סוגר את הרשימה הזאת.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, מאחר שהשר איננו, ברצוני להפנות נקודות ספציפיות לכבוד הרב גמליאל, סגן שר השיכון, כדי שירשום אותן וייקח אותן לתשומת לבו.

בחודש ספטמבר התקבלה החלטה מוטעית – לפזר את המינהלת לקידום הבדואים בנגב. זו היתה החלטה מוטעית מיסודה, מאחר שאם כל אחד יתחיל להתרוצץ במשרדי הממשלה השונים, יחלפו שנים ולא יחל שום פיתוח. בלאו הכי הפיתוח מתעכב, גם כשיש מינהלת ויש גוף הממקד ומרכז את סמכויותיה. הייתי מבקש להחזיר את המינהלת, או המינהל, לביצוע, לחזק אותה, לשלב בה נציגים בדואים, כדי שיהיו שותפים בתכנון, ולא נציגים פוליטיים, שיח'ים שכל מטרתם לצבור כוח פוליטי, אלא אנשים אקדמאים מוכשרים שיכולים לתרום במחשבה ובתכנון ולסייע בשילוב ובקידום היישוב שאין לאוכלוסייה הבדואית.

דבר שני – אני מבקש לשקול את אימוץ חוק השלום, חוק פיצוי מפוני סיני, מאחר שהוא מקנה סמכויות ומקנה כוח. היתה החלטה של הממשלה, בחודש מרס 1992, אבל היא לא לבשה מעטה של חקיקה. אני מבקש להקנות למינהלת, או למינהל הביצוע, סמכויות חקיקה, על מנת שיפעל גם בעניינים של תכנון ובנייה.

ביישובים רבים אין תכנון כבישים. אני מבקש שמשרד השיכון יפעל ביישובים הערביים וייטול חלק בתכנון הכבישים הפנימיים בתוך היישובים הערביים.

קיימות טענות נגד משרד השיכון על כך שהוגשו תוכניות לפני יותר מעשרה חודשים, הן לא נדונו, ולא ננקטה שום פעולה לגבי היישובים הבדואיים בנגב. מאחר שמדובר באנשים שלא זכו בשום טיפול, אף שהם אזרחי המדינה בסופו של דבר, המנסים להשתלב בחיי המדינה ולתרום את חלקם, אני מבקש לתת להם קצת תשומת לב ולפעול כדי לבדוק את התוכניות האלה ולאשר אותן.

קיימת טענה נוספת, שהיו כמה הזמנות לשר השיכון לביקורים ביישובים הבדואיים בנגב, שלא נענו. לכן, אנא.

אני מבקש גם לשקול אפשרות של צירוף יישובים נוספים, מעבר לשבעת היישובים הקיימים. אין שום סיבה לדחוס את התושבים בשבעה יישובים. זה לא מספר שהוא תורה מסיני. המספר שבע איננו מחייב. הוא אפשרי. אבל מדובר ב-80,000 תושבים, שאפשר ליישב אותם בתשעה או בעשרה יישובים, ואז אין צורך לעקור אותם, עם כל התוצאות השליליות של עקירת תושבים, מאות משפחות ויישובים שלמים, על מנת להעביר אותם ליישוב קיים. אני חושב שלזה יש תוצאות הרות-אסון, וההפסד גדול הרבה יותר מהרווח. אני מבקש לשקול אפשרות של צירוף יישובים, מעבר לשבעת היישובים הקיימים. על-ידי זה ניתן לחסוך את הסכנות המרחיקות-לכת והשליליות שעלולות לנבוע מעקירה של תושבים רבים על מנת לדחוס אותם אל תוך שבעה יישובים.

יש לשקול אפשרות של הקמת יישובים חקלאיים, ולו יישוב אחד בתור דוגמה וניסיון. אם אותו יישוב יצליח – הוא יכול להוות גם מקור תעסוקה, גם מקור הכנסה למדינה, והוא גם יפתור בעיה של מגורים לתושבים רבים.

בערים המעורבות השכונות הערביות סובלות מהזנחה. הייתי לא אחת ביפו. הייתי בלוד. הייתי בעכו. הייתי בוואדי-ניסנס בחיפה. אין שום סיבה שאדם שייכנס לשכונה ערבית ידע מראש שהוא נכנס לשכונה ערבית מוזנחת, וללא טיפול נאות. אני מבקש לצרף את השכונות הערביות בערים המעורבות

לפרויקט שיקום השכונות. מדובר גם בצורה הוויזואלית של העיר, ותושבי השכונות האלה הם גם חלק מאזרחי המדינה.

לגבי ירושלים – אדוני סגן השר, קיימת מצוקה בקרב האוכלוסייה הערבית בירושלים המזרחית. יש שם בעיה רצינית של צפיפות, העדר דיור והעדר תכנון ופיתוח של שכונות שבהן מתגוררת אוכלוסייה ערבית. אני מבקש לפעול לפתרון הבעיה הזאת. אין צורך שהפיתוח ילבש צורה פוליטית, היינו, שכשמדובר ביהודים כן דואגים לפיתוח שכונות, ואילו לאוכלוסייה הערבית עושים טרנספר סמוי, על-ידי העדר פיתוח שכונות מתאימות למגוריהם ולאכלוסם. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

תודה. חבר הכנסת חיים דיין – איננו נוכח. חבר הכנסת חגי מירום, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת מיכאל איתן.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מה אפשר להספיק לומר בנושא כל-כך רחב כמו בעיות השיכון במדינת ישראל ושאלת התשתיות, במשך חמש דקות? ובכל זאת אני רוצה למקד את עצמי בכמה נושאים שהם בוערים מאוד בעיני ובעיני הסקטור שממנו אני בא.

חברי הכנסת, במשך שנים מחכים יישובי הגליל, הגולן, הבקעה, הערבה, לאפשרות של בניית 1,040 יחידות, שסוכם על בנייתן ואין אפשרות לבצע אותה בשל הבעיות הקשות שהתנועה הקיבוצית מצויה בהן בתחום היחסים עם הבנקים. הבנקים רואים בכל בנייה כזאת הגדלת האובליגו, וכתוצאה מכך מסרבים בכל תוקף לתת אפשרות לתנועה הקיבוצית ללכת לבנייה של 1,040 היחידות הללו.

חברי הכנסת, אין לי טענות לשר הבינוי והשיכון ולמשרדו. אבל יש לי טענות לממשלה, ובתוכה גם להם. אני חושב שממשלה שרוצה שסקטור כזה, שיושב בגבולות המדינה ומחזיק אותם, סקטור כזה, שבגופו מהווה את קו הביטחון של מדינת ישראל – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

איזה סקטור?

חגי מירום (העבודה):

אני מדבר עכשיו על הסקטור הקיבוצי.

מיכאל איתן (הליכוד):

אבל סקטור קיבוצי יש בכל מיני מקומות.

חגי מירום (העבודה):

זה נכון. אבל אני מדבר על אותן 1,040 יחידות אשר יועדו אך ורק ליישובים הללו, אשר נמצאים בקווי העימות. והנה, ליישובים הללו אין אפשרות, במשך תקופה ארוכה ביותר, ללכת להגדלת בנייה.

אני רוצה לספר לך, חבר הכנסת מיכאל איתן, שקומץ אנשים שלנו מתגוררים שנים בבקעה ובצפון ים-המלח, ואף דירה חדשה אחת לא נבנתה ואינה נבנית שם. ויש פניות של אנשים מרחבי הארץ, שרוצים לבוא ולהתיישב שם, במקומות האלה.

מעבר לוויכוח הפוליטי שיש לנו עם הליכוד ועם הימין, מפלגת העבודה על-פי תפיסותיה רואה בקו הבקעה, בצפון ים-המלח, בגולן ובערבה, את גבול הביטחון והשלום. משום כך, היינו צריכים מחר בבוקר להתחיל לסייע למתיישבים הללו בתחומי הבנייה, התשתיות והכבישים. ואנחנו איננו עושים זאת. התושבים שם שואלים: היכן שינוי סדרי העדיפויות? מילא, הם אומרים, כאשר היה הליכוד בשלטון היה לו בראש דבר אחד כל הזמן, למקד את עצמו ולרכז את עצמו ביצירת עובדות ביהודה, בשומרון ובעזה. זה היה לב לבה של ההתיישבות בעיניו, זה היה לב לבה של השקעת הכספים בתשתיות ובבנייה, ואכן עשו גדולות ונצורות למי שהיה שם. שר השיכון לשעבר, אריאל שרון, עשה עבודה עצומה בתחום תפיסת העולם שלו. מדוע לא יעשה בנימין בן-אליעזר אותו דבר באותם מקומות שמפלגת העבודה לשיטתה מגדירה אותם כמקומות מועדפים, שהם גבולות הביטחון של הארץ?

וכך, הכביש החוצה את הבקעה מצוי במצב ירוד ונוראי, ואין תוכניות מיידיות כלשהן לסלילת משהו נורמלי. כך אין בנייה ואין שיכון במקומות הללו. כך קיים תהליך מתמשך של הפקרה של מתיישבי הבקעה וצפון ים-המלח.

חברי הכנסת, חדרי ביטחון גם הם נחוצים לסקטור הזה. מדובר בסכום של 80 מיליון שקל, שאילו הושקע – היה מאפשר ליישובים בגליל לעשות את מה שחייבים לעשות שם, כלומר בנייה ביטחונית, ודרך הבנייה הביטחונית ליצור עוד איזו אפשרות לקליטה ועוד איזו אפשרות לרווחה של התושבים שם. ואין. וכל זאת אין, שוב, בגלל הבעיות של החוב הכספי של התנועה הקיבוצית, ושוב בגלל הבעיות של חוסר יכולת הממשלה לקדם את הנושא.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בימים אלה אנחנו שומעים על מחשבה לחסל את המינהל לבנייה כפרית בכלל. אנחנו איננו יודעים מה משמעות התוכנית הזאת לחיסול של המינהל לבנייה כפרית. האם משמעות הדבר שהנושאים השונים אשר נדונו במינהל הזה לבנייה כפרית יעברו למחוזות של משרד השיכון והבנייה? ואם הם יעברו למחוזות – האם ייתן הדבר יתר – –

מיכאל איתן (הליכוד):

למינהל עצמו יש מחזות.

חגי מירום (העבודה):

גם זה נכון. אבל המחשבה עכשיו היא לחסל את המינהל כולו על מחזותיו, וכביכול להעביר את העניין ישירות למחזות במשרד השיכון והבינוי. האם זה ייתן פתרון טוב יותר מן המצב הנוכחי? האם זה ייתן פתרון פחות טוב, מפני שאולי הבנייה הכפרית כולה תשקע ותיעלם במצולות הבעיות הגדולות שיש במשרד השיכון והבינוי?

והדבר האחרון – לאחרונה התקבלו החלטות קשות מאוד כלפי התנועה הקיבוצית בנושא פינוי קרוונים. אני חושב שטוב עשה המשרד, שהחליט החלטה מיוחדת האומרת, שהקרוונים המצויים בהתיישבות הכפרית לא יפוננו כיתר הקרוונים אשר עומדים, אני מבין, למכירה. ובכל זאת צריך לדעת, שמשרד השיכון והבינוי, כחלק מתפיסת העולם שלו, חייב לראות את יישובי קווי העימות, לא רק הקיבוצים, גם המושבים, גם היישובים הכפריים, גם היישובים הקהילתיים, גם ערי הפיתוח, כחוד החנית, שיש להשקיע את מירב ההשקעות בהם, גם בתחום התשתיות – סלילת כבישים וכיוצא בזה – וגם בתחום הבינוי. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

תודה רבה לחבר הכנסת חגי מירום. חבר הכנסת מיכאל איתן. אני מבקש להקפיד על מסגרת של חמש הדקות. תודה.

קריאה:

— — —

היו"ר י' עזרן:

נכון. לא יהיה כעת הבדל גדול במה שיבקש חבר הכנסת איתן.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש — — —

היו"ר י' עזרן:

הוא דיבר על הבקעה, כל הכבוד, חבר הכנסת חגי מירום.

מיכאל איתן (הליכוד):

זה התק"ם, מה אתר? יש להם שם קיבוצים.

היו"ר י' עזרן:

כן, בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

חוץ מזה, במצע מפלגת העבודה כתוב שבבקעה, לעת שלום, תוחל שם הריבונות הישראלית. במובן זה הם קיצוניים יותר מהליכוד.

קריאה:

— — — זה נכון?

מיכאל איתן (הליכוד):

כן. אני אומר: במובן הזה, אפילו במצע של הליכוד לא כתוב, שיוחל החוק הישראלי על איזה חלק מיהודה — — —

קריאה:

לעת שלום.

מיכאל איתן (הליכוד):

לעת שלום יוחל החוק. אבל יש לי הרושם, שאם יהיה תנאי שיוחל החוק, ספק רב אם זה מתאים לנוסחה.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, צר לי שהשר איננו, אבל סגנו נמצא. נמצאים כאן מצד ימין שלי פקידים בכירים במשרד. לצערי הרב, המנכ"ל גם הוא איננו. אני מבין שהוא עוד מנכ"ל על איזה תנאי. אני מאחל לו שהוא יהיה מנכ"ל מלא, ונוכל לראות אותו.

סגן שר הבינוי והשיכון א' גמליאל:

סגן השר נמצא.

מיכאל איתן (הליכוד):

אמרתי. סגן השר ופקידים בכירים מהמשרד נמצאים.

אני הייתי רוצה לשאול אתכם: אני קיבלתי חוברת שכתוב עליה: "מדינת ישראל – משרד הבינוי והשיכון, מדיניות משרד הבינוי והשיכון, תקציב 1993". בדרך כלל אני אוהב, כאשר אני מקבל חומר, להסתכל מי כתב אותו. דפדפתי, ואינני רואה, לא כתוב כאן. אולי, אדוני סגן השר, תואיל בטובך לרשום על פתק קטן משאלה של חבר הכנסת לדעת מי כתב את הדברים האלה.

וכל זה למה? משום שמייד בפתיחה, מה אני קורא? – "בשנים 1990-1992 נקטה הממשלה מדיניות של התערבות מסיבית ביצירת היצע של דירות למגורים. מדיניות זו יצרה עודפי דיור לצד הוצאת משאבים חסרי תקדים." ועכשיו משפט המפתח: "חרף העדויות המוצקות שעמדו בפני קברניטי המשק לפני שנתיים-וחצי על קיום למעלה מ-100,000 דירות ריקות בישראל, כמות המספיקה לאכלוס יותר מחצי מיליון עולים, העדיפה הממשלה להתעלם מעובדות אלה וביכרה הפעלת בנייה" וכו' וכו'.

אני רוצה לדעת, מי החכם הזה, הגאון הזה, שיודע לכתוב היום משפטים כל כך מעמיקים, נבונים וברורים. איפה הוא היה אז, כשהיו 100,000 דירות? אם הוא היה עובד משרד הבינוי והשיכון, היה צריך לקום ולומר. אם הוא היה דמות פוליטית ממפלגת העבודה, היו צריכים הם לקום ולומר.

אני הייתי חבר הכנסת וחבר ועדת הכספים והשתתפתי בכל מיני פורומים, ואז ספרנו כמה דירות ריקות יש. אבל לא שמעתי איש אומר אז: לא לבנות, יש מספיק דירות. להיפך, שמעתי אז כל הזמן אומרים: צריך לבנות כמה שיותר מהר, כמה שיותר, חס וחלילה שאנשים לא יגורו ברחוב.

איפה החכם האלמוני הזה, שחיבר את הסאגה הזאת והציג אותה כאן לפני חברי הכנסת בלי לנקוב בשמו על מנת שנוכל לחלוק לו את הכבוד הראוי לו? ואינני חושב שאי-אפשר להעביר ביקורת, אינני חושב שהממשלה הקודמת לא ראויה לביקורת כזאת או אחרת, אם משרד הבינוי והשיכון, אם הגורמים המקצועיים. מי שלא עושה, לא עושה שגיאות. וחשוב שתהיה ביקורת. אבל לכתוב דברים

כאלה היום? אין ספק שזאת לא ביקורת רצינית. ומייד לאחר שאתה קורא דבר כזה, אתה כבר מטיל ספק בכל מה שכתוב בחוברת הזאת – האם זאת חוברת פוליטית, האם זאת חוברת שבאה לסקור סקירה מקצועית, או שהיא באה לתקוף כנאום פוליטי.

אני מזהיר את שר הבינוי והשיכון, את סגן שר הבינוי והשיכון, את הפקידים: אל תיגררו לפוליטיזציה של מערכת הבינוי והשיכון בישראל, לא בפיטורים פוליטיים, לא בפרויקטים פוליטיים, כמו שיקום שכונות, לא בטיפול פרטני, כאשר מביאים מקרים פוליטיים, שאין להם הצדקה והם בבחינת תשלום עבור שירותים מפלגתיים שנעשו עבור מפלגת השלטון, ועומדים לפרוע את חשבונם היום במשרד הבינוי והשיכון, או לחלופין – מקדמה על חשבון שירותים לפלוני, או אלמוני, בעתיד, או למען מפלגה כזאת או אחרת. היזהרו, משום שמעבר לעניין שאלו הן עבירות פליליות, יש כאן פגיעה קשה במקום העבודה שלכם, במקום שבו אתם רוצים להצליח, ויבחנו אתכם בסופו של דבר לא על סמך סידורים כאלה או אחרים, לא על סמך פוליטיזציה כזאת או אחרת. העם מבוגר, והבחינה תהיה על-פי הישגים המקצועיים של משרד הבינוי והשיכון, ולא על-פי סידורים כאלה או אחרים.

יש נקודות רבות שהייתי רוצה להעיר עליהן. אני מבין שזמני מצומצם. אתמקד רק במינהל לבנייה כפרית. קודמי, מטבע הדברים, איש ההתיישבות העובדת – אני מתכוון עובדת, בעי"ן, על מנת שהקצרנית לא תטעה, יש הרבה פעמים שאומרים התיישבות עובדת, ומייד כותבים את זה באל"ף.

היו"ר י' עזרן:

תבטא – עי"ן, ואיש לא יטעה.

מיכאל איתן (הליכוד):

מטבע הדברים, יש לי אהדה מיוחדת למינהל לבנייה כפרית. ואכן, למינהל הזה היו הישגים רבים בעבר. אבל בהחלט יש מקום לרה-אורגניזציה, ויש מקום לחשוב על חידושים. בכל אופן, כאשר אני קורא על תוכנית, שהיה לי הכבוד להיות היוזם שלה, תוכנית שבעת-הכוכבים, ואני רואה שהמינהל לבנייה כפרית טוען: "המשך תכנון ובנייה בפרויקט הכוכבים, הכולל הקמת יישובים לאורך כביש מס' 6", אני רוצה לומר כאן: האופן שבו משרד הבינוי והשיכון מבצע את תוכנית שבעת-הכוכבים הוא החטאה גדולה לעומת מה שהיה צריך להיות במקור, לעומת מה שתוכנן במקור.

מה ביקשנו לעשות ברעיון הזה? בזמני באתי, עוד בשלהי תקופתו של שר הבינוי והשיכון דוד לוי, הגשתי תוכנית ואמרת: תראו, יש אפשרות להפעיל עמותות, שהן יבנו לחבריהן בתים במחירים מוזלים. יצרנו תוכנית שמטרתה היתה מעורבות ממשלתית מינימלית.

מה קורה היום בפועל? – פרויקט ששמו הרע יוצא לשמצה בכל מקום. במקום לנצל את היוזמה הפרטית ואת הכוח של גורמים חוץ-ממשלתיים, הכול בידי הממשלה, בידי חברות ממשלתיות, הפרויקט יקר ב-30% עד 40% ממה שהיה צריך לעלות. נעשים שם מעשים, שאינם מעשים הגונים ורציונליים. פוגעים בעמותות ובאלפי משתכנים ומעדיפים על פניהם גורמים אינטרסנטיים, לרבות קבלנים.

לכן אני קורא מכאן, בכל מה שקשור לפרויקט הזה, למשרד הבינוי והשיכון לעשות רביזיה בכל אופן הטיפול בפרויקט הזה. אם יהיה צורך וימצא מישור לנחוץ לקרוא לי ולשמוע מה בפי – יש לי, בכל אופן, קבלה אחת או שתיים על פרויקטים שהצליחו בעבודה עם עמותות, במחירים זולים הרבה יותר, בהצלחה גדולה יותר – אשמח מאוד לבוא ולתת את עצתי.

אברהם בורג (העבודה):

היו"ר י' עזרן:

תודה לחבר הכנסת מיכאל איתן. חבר הכנסת אברהם בורג, אנא ממך, חבר הכנסת מיכאל איתן כבר דיבר שלוש דקות מעל הזמן שהוקצב לו, ואבקש שלא לעכב אותו עוד.

בבקשה, חבר הכנסת רענן כהן. אבקש ממך, אם אפשר, במסגרת חמש דקות, אנא ממך.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מודה לך מאוד. אני מקווה שאני לא אנצל את חמש הדקות. תחילה ברצוני להודות לשר השיכון על האופן שבו ניהל את המשרד, ולפקידים הנאמנים, שמשרתים את החברה במדינת ישראל.

עם זאת אומר כבר בפתיחת דברי, שאם ישנה משרד השיכון את דרך עבודתו וילך בכיוון אחר, סביר להניח שהחברה במדינת ישראל תצעד לכיוון החיובי.

אני מדבר על דירות להשכרה. במדינת ישראל, בניגוד לכל מדינות המערב, לא קיימות דירות להשכרה ששכר הדירה בהן מוגן וקבוע מראש. התוצאה היא, שזוג צעיר אשר רוצה לגור מחוץ לבית הוריו חייב, לצערי, לשכור דירה במחירים המגיעים ל-70% מהשכר הכללי שלו, בעוד בכל העולם אין שכר הדירה עולה על שליש מהמשכורת.

היו"ר י' עזרן:

מקסימום.

רענן כהן (העבודה):

מקסימום, אני מודה לך מאוד, אדוני היושב-ראש.

מכאן, שהתפתחה מודעות של רכישת דירות, דבר שהוא עקרוני ולא כלכלי, משום שאנשים משקיעים כספים כבדים בתוך קירות, שהם דבר לא פרודוקטיבי והשקעה בהם אינה מניבה תוצאות כלכליות בעלות משמעות לפרט, למדינה ולחברה.

בנושא זה של דירות להשכרה יש לעשות רפורמה מהותית. חבל ששר הבינוי והשיכון לא נמצא כאן. כבר שנים מדברים ולא עושים דבר בתחום זה. לו היתה בנייה להשכרה במדינה, לא היינו עדים לתופעות של זוגות צעירים המתלוננים על כך שהם נאלצו למשכן את חייהם. לו היה דיור להשכרה, רק אנשים שבאמת יכולים להרשות לעצמם היו פונים לפתרון הזה. הצרה היא, שכיום אנו חיים במסגרת הלא-נכונה שציינתי, והתוצאה היא שרבים מדי אינם מצליחים לרכוש דירה במחירים הגבוהים שקיימים במרכז הארץ.

חברי הכנסת, בדקתי בחברות שונות כמה עולה דירה קטנה של שניים-וחצי עד שלושה חדרים. מצאתי שעלותה של דירה כזאת מגיעה כיום ל-130,000 עד 150,000 דולר, דהיינו קרוב ל-400,000 או 500,000 שקל. על מי אני מדבר? על חברה ממשלתית כמו "שיכון ופיתוח".

איזה זוג צעיר מסוגל לשלם סכום כזה? האם זוג צעיר שרק החל את חייו ומתפרנס ממשכורת מינימלית יכול להרשות לעצמו לרכוש דירה כזו ולשלם את דמי המשכנתה הנובעים מרכישתה? הם נאלצים לעסוק בשנות חייהם הפוריות ביותר בעבודות נוספות, במקום לטפל בקידום הרוחני, לראות הצגות וסרטים, ללמוד ולפתח את מוחם הצעיר לקראת בניית המולדת.

כתוצאה מכך קורה לא אחת – ורק לאחרונה טיפלתי במקרה של משפחה מאור-יהודה, בבית של חדרים אחדים נאלצים ההורים לתת קורת גג גם לשלושת ילדיהם לאחר שנישאו. ראיתי את האווירה שם. תאמינו לי, לא נעים להיות שם. ברור איזו מתיחות יכולה להתעורר כאשר שלוש כלות גרות עם חמותן. הדברים אינם בגדר בדיחה. אני מציע לכולנו לראות מה קורה שם. תהיינה הכלות מלאכיות ככל שתהיינה, והחמות תהיה הטובה בעולם – גם אז ייווצרו חיכוכים, מריבות ומתחים, שיפגעו בסופו של דבר בחיי הנישואין של שלושת הבנים, ואולי גם של ההורים.

לכן אני רוצה לפנות מעל במה זו לשר השיכון: אם משרד השיכון רוצה ליצור יעד אמיתי, רוצה ליצור חברה אמיתית – יפנה את כיוון החשיבה שלו מדרך של בנייה לקבלנים, או בנייה למכירה, לבנייה לזוגות צעירים בשכירות. אם כך נעשה, נראה את הכיוון החיובי ונאפשר לזוגות הצעירים גם לחיות בדירות במדינת ישראל וגם ליהנות מחייהם ומזמנם הפנוי. תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה לחבר הכנסת רענן כהן. חבר הכנסת סאלח טריף – אינו נוכח, אף שאפשרנו לו לדבר. אחרון הדוברים – חבר הכנסת שלמה בוחבוט. אני מאוד מקווה שיצטמצם במסגרת הזמן.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, מלא הערכה אני לצוות המשרד – לשר, להנהלה, לעובדים ולמנהלי המחוזות. מי כמוני מכיר ומוקיר את עבודתם של אנשים שבנו אלפי יחידות דיור בערי הפיתוח, רק חבל מאוד שמשרד התעשייה והמסחר לא בנה במקביל תעשייה, ואז היינו סוגרים את המעגל.

אני קורא וממשיך לקרוא למע"צ ולשר, אני יודע היטב שיש תוכניות מרחיקות לכת, וזה לא רק שיש כסף, השאלה היא איך יתכננו ויבצעו במהירות רבה את הכבישים: ואדי-מילק עד ראש-הנקרה, ואדי-עארה עד קריית-שמונה. אם ייסללו הכבישים האלה בשלוש השנים הבאות, אנחנו נהיה עדים למהפך, שיכול להביא רווחה לגליל ולנגב. בזאת נראה את שינוי סדר העדיפויות הלאומי.

אני רוצה להצטרף לידידי וחברי חבר הכנסת חגי מירום בנושא הבנייה בקיבוצים. זו שערורייה שאין דוגמתה. לא ייתכן שבקיבוצים הנמצאים בקו העימות הן בגליל, הן בבקעה, הן ברמת-הגולן ובשאר חלקי הארץ ימשיכו להתלבט בבעיית דיור מתאים, ולא יכולים למצוא פתרון לבעיות המשכנתה הזאת. חברי הכנסת, אני קורא מעל בימה זו לשר הבינוי והשיכון למצוא פתרון לבעיה זו.

הייתי ביום שישי בראש-הנקרה, וחברים ביקשו ממני להעלות את הנושא הזה, כי בכל זאת יש חברים צעירים, יש קליטת עלייה חדשה, וצריכים למצוא לה פתרון.

אני גם קורא לשר הבינוי והשיכון. אחד הנושאים שבמצע מפלגת העבודה – אני אומר זאת פה כי הוא חשוב ביותר לאותם אנשים שגרים בערי הפיתוח במסגרת "עמידר" – לא יכול להיות ששכירת דירה של שלושה חדרים, של 70 מטרים רבועים, במעלות או בעיר פיתוח אחרת, עולה, אדוני סגן השר, 600 שקל. חייבים להוריד את המחירים האלה, כי המצאה זאת של דיור שד"ח – שכר דירה חופשי – חייבת למצוא את פתרונה.

אני שמח שיש אווירה חדשה במינהל, יש יותר פתיחות, יש יותר מהפכנות. גם בוועדת הכלכלה – ומעל בימה זו אני קורא לחסל את אתרי הקרוונים. אסור לחזור לשנות ה-50 וה-60, לתקופת המעברות.

אדוני סגן השר, אני רוצה לסיים בקריאה. לא יכול להיות שבונים אלפי יחידות דיור, ולא בונים בתי-כנסת ומקוואות. פניתי לשר הדתות לשעבר בעניין זה. יש יישובים שבנו בהם אלפי יחידות דיור, ואין בהם בתי-כנסת. זו שערורייה שאין דוגמתה. אני יודע שהיום יש במשרד הבינוי והשיכון כ-8 מיליוני שקלים, ואני מאמין שאנחנו יכולים – – –

סגן שר הבינוי והשיכון א' גמליאל:

4 מיליוני שקלים.

שלמה בוחבוט (העבודה):

מנהל אגף הפרוגרמות אמר לי, שהיום שעומדים להגדיל את זה ל-8 מיליונים. ואני מאמין שגם 40 ו-50 מיליון לא מספיקים.

היו"ר י' עזרן:

נכון.

שלמה בוחבוט (העבודה):

לא יכול להיות ששכונה עם 1,500 יחידות דיור, לא יהיה בה שום בית-כנסת.

היו"ר י' עזרן:

תיזום חוק, חבר הכנסת בוחבוט.

שלמה בוחבוט (העבודה):

זהו. אני מציע פשוט לקחת את זה מהוועדה הבין-משרדית, שלא הוכיחה את עצמה, ולהחזיר את זה למשרד הבינוי והשיכון.

היו"ר י' עזרן:

תודה. רבותי חברי הכנסת, תם הדיון בנושא הסקירה של שר הבינוי והשיכון על פעולות משרדו. אני מודה מאוד לחברי הכנסת.

הצעת חוק רציפות הדיון בהצעות חוק, התשנ"ג-1993

(קריאה ראשונה)

היו"ר י' עזרן:

אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום, הצעת חוק רציפות הדיון בהצעות חוק, התשנ"ג-1993, קריאה ראשונה, של חבר הכנסת חגי מירום. יציג את החוק חבר הכנסת חגי מירום.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, מיעוט חברי הכנסת אשר נותר באולם, אני מתכבד להגיש בזה לקריאה ראשונה את הצעת חוק רציפות הדיון בהצעות חוק, התשנ"ג-1993.

חברי הכנסת, הצעת החוק מביאה כמה שינויים בדיון הנוכחי בדבר החלת רציפות בדיון על הצעות חוק. על-פי סעיף 1(ב) לחוק הרציפות, ניתן כיום להחיל רציפות על הצעת חוק פרטית שעברה קריאה ראשונה אם הוועדה שהעניין בתחום ענייניה מבקשת זאת. בדרך כלל היוזמה באה מהמזיע, אך לא בהכרח ולא תמיד. על-פי נוסח הסעיף, יכולה הוועדה או יכולים חברים בתוכה ליזום ולהחליט על החלת רציפות בלי שבעל ההצעה אפילו יודע על כך, ואולי אף בניגוד לרצונו. גם ההוראה שדנה ביוזמת הממשלה חלה ככל הנראה גם על הצעת חוק פרטית, ולכן גם הממשלה יכולה להציע החלת רציפות על הצעה פרטית, בלי ידיעתו ואף בניגוד לרצונו של בעל ההצעה.

זה מצב לא רצוי. אדם יוזם חקיקה, מריץ אותה, ואולי הוא נמלך בדעתו ומחליט שהוא לא רוצה להמשיך. אם יבוא חבר כנסת בוועדה וינצל את העובדה שבכנסת הקודמת זה התקדם, ויביא את זה במסגרת רציפות, זה איננו מתקבל על הדעת. אני סבור, ולשמחתי גם הוועדה, ללא הבדל פוליטי, התאחדה מאחורי המחשבה הזאת, שצריך שתהיה הסכמה של המזיע.

היו"ר י' עזרני:

אחרת זה טרמפיסט.

חגי מירום (העבודה):

אחרת יש פה ממש טרמפיסטיות משונה, שיש אתה גם מצב מאוד לא רצוי, אם המזיע חזר בו מכוונתו; ממשיכים את המירוץ שלו, כמו מירוץ הלפיד, שמישהו לקח אותו ולא קיבל אותו מדי המזיע.

התיקון הדורש את הסכמת המזיע פותר בעקיפין גם קושי נוסף. עם הקמת ממשלה חדשה הופכים חברי כנסת לשעבר לשרים. והרי אנחנו יודעים, שכשאנחנו באופוזיציה, לעתים אנחנו מציעים הצעות חוק שאין בהן אותה אחריות כמו שאתה לוקח על עצמך כאשר אתה שר בממשלה. כשהיית באופוזיציה הצעת הצעת חוק, והנה הפכת להיות שר בממשלה, ובכל זאת מריצים את הצעת החוק שלך קדימה, שעה שכשר אתה מתנגד לה ולא רוצה שתהליך החקיקה יימשך. לכן אנחנו חושבים שיש צורך בהסכמת המזיע כתנאי להחלת הרציפות.

חברי הכנסת, על-פי החוק יש תופעה נוספת, שבאין התנגדות לרציפות חלה רציפות אוטומטית כעבור שבועיים, ללא הצבעה. לי נראה כי המצב הזה גם הוא אינו רצוי, לא רק משום שהוא יוצר אפשרות של החלת רציפות בהיסח הדעת, אלא גם מפני שרצוי שרצון הכנסת להחיל רציפות ייעשה בהצבעה. כי כמוהו כהצבעה בקריאה ראשונה. לא דיון, אבל לפחות הצבעה, וחברי הכנסת הנוכחים יגידו את דעתם, אם הם רוצים שהחוק הזה ימשיך או לא. על כן אנחנו מציעים, שרציפות תאושר בהצבעה במליאה. חברי הכנסת, אני רוצה לספר לכם, שיש נושאים הרבה פחות חשובים שהמליאה מצביעה עליהם, כמו צירוף חברים לוועדה.

היו"ר י' עזרן:

אתה מציע זאת לגבי כל הצעת חוק?

חגי מירום (העבודה):

לגבי כל רציפות, רק רציפות. בכל רציפות כזאת תביע הכנסת בהצבעה את דעתה, כדי שלא יהיה היסח דעת, שלא תהיה התעלמות מהחשיבות של מעשה החקיקה.

הדבר השלישי. כיום אין לממשלה מעמד כלשהו בכל הנוגע להצעת ועדה להחיל רציפות על הצעת חוק של הוועדה או על הצעת חוק של חבר הכנסת שנדונה בוועדה. היום לפי החוק סיעה יכולה להתנגד לרציפות, אבל לא הממשלה. אני סבור שממשלה היא בכל זאת גורם שצריך לתת לו איזה מעמד בתהליך החקיקה. על כן אנחנו מציעים כאן, שיהיה שיתוף של הממשלה בדיוני הוועדה בשאלה אם לבקש החלת רציפות, ותהיה אפשרות לממשלה להתנגד במליאת הכנסת להחלת רציפות, כדי שהמשחק הזה שבין רצון הממשלה לבין רצון הכנסת יהיה הוגן ויאפשר לממשלה לומר את דעתה.

לבסוף, אני מביא פה הצעת חוק, היא לא פוליטית, היא קשורה לנוהל החקיקה בכנסת, היא הצעה שמקיפה את כל דיני הרציפות ובעצם אוספת מחדש את דיני הרציפות לכלל חוק חדש. חוק זה קיבל תמיכה גדולה בוועדה, חוצה סיעות. אני מבקש שגם הבית הזה ייתן לכך את תמיכתו, יאשר את הצעת החוק בקריאה ראשונה ויעביר אותה לוועדת הכנסת להכנתה לקריאה שנייה ושלישית.

היו"ר י' עזרן:

תודה לחבר הכנסת חגי מירום. ראשון הדוברים, חבר הכנסת שלמה בוחבוט, בבקשה.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אני מוותר.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת אליעזר זנדברג איננו, חבר הכנסת אורון איננו, חבר הכנסת רון נחמן איננו, חבר הכנסת רענן כהן איננו, חבר הכנסת רפאל איתן איננו, חבר הכנסת אברהם פורז איננו, חבר הכנסת מיכאל איתן איננו, חבר הכנסת גונן שגב איננו, חבר הכנסת שאול יהלום איננו, חבר הכנסת יורם לס איננו, חבר הכנסת טלב אלסאנע איננו. חבר הכנסת אברהם בורג, בבקשה.

אברהם בורג (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ראשית, "יישר כוח" לחבר הכנסת מירום.

אני רוצה להעלות כאן רק נקודה אחת, שאותה אני מפנה לחבר הכנסת מירום לא כמציע ההצעה אלא כיושב-ראש ועדת הכנסת.

דומני, אדוני היושב-ראש, שיש מקום, במסגרת זו שבה רוצים להסדיר את הנוהל של החלת חוק רציפות, לקבוע גם נהל מסודר יותר לגבי האופן שבו ועדה מתחילה את ישיבותיה בתחילת כנסת. לא אחת, כיושב-ראש ועדה אני מוצא את עצמי במצב שפתאום באים אלי חברים ואומרים לי: יש החוק הזה, ויש החוק ההוא, וכו', ואני אף פעם לא יודע איזה חוקים יש, מאיזה זמן ומאיזה שלב, והם מבקשים להחיל רציפות או לא להחיל רציפות.

יכול להיות שאחד הדברים שצריך לעשות, ואינני יודע בדיוק איך עושים אותו, לא הספקתי ללמוד את הדברים בתקנון, הוא שהישיבה הראשונה או אחת הישיבות הראשונות של כל ועדה מוועדות הכנסת תהיה מעין ישיבת מיפוי, שיהיה בה איזה נהל של מיפוי, שאומר מה הן ההצעות שמונחות על השולחן – –

היו"ר י' עזרן:

זה שייך לתקנון, חבר הכנסת בורג.

אברהם בורג (העבודה):

לכן חיפשתי את זה קודם בתקנון.

היו"ר י' עזרן:

אנחנו נדון בזה בוועדה.

אברהם בורג (העבודה):

– שנסארו לנו מהכנסת הקודמת. ועדת כנסת מתכנסת, ואומרים לה: יש לך על השולחן מהכנסת הקודמת כך וכך הצעות, וניתן להחיל עליהן דין רציפות. יש לפתח את הנוהל שלפיו בישיבה הראשונה אנחנו ממפים מה כן ומה לא, פונים לחבר הכנסת, מבקשים את הסכמתו; ליצור את הנוהל המקביל לחוק הזה בתוך תקנון הכנסת.

היו"ר י' עזרן:

תודה. רבותי, אנחנו עוברים להצבעה על העברת הצעת החוק לוועדה. חבר הכנסת מירום, אתה מציע להעביר אותה רק לוועדת הכנסת?

חגי מירום (העבודה):

כן.

היו"ר י' עזרן:

אנחנו מצביעים על העברת הצעת החוק לוועדת הכנסת.

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 3

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק רציפות הדיון בהצעות חוק, התשנ"ג–1993,

לוועדת הכנסת נתקבלה.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אני מבקש להוסיף את קולי בעד העברת ההצעה לוועדה.

היו"ר י' עזרן:

אני מבקש לצרף גם את קולי, בבקשה. אם כן אני קובע, שב-5 קולות בעד אושרה הצעת החוק בקריאה ראשונה והועברה לוועדת הכנסת להכנתה לקריאה שנייה ושלישית.

הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 20:30.